

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1143. Usque Ad Annum 1176

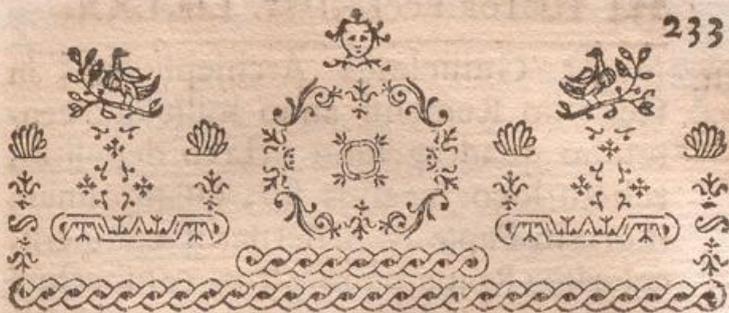
Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1762

VD18 90118014

Liber LXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66377)

HISTORIA ECCLESIASTICA. LIBER LXX.

ANASTASIUS IV. PAPA.
FRIDERICUS I. IMPERAT. OCC. MANUEL
COMNENUS IMP. ORIENTIS.

§. I.

*S. Guilielmi Archiepiscopi Eboracensis
extrema.*

Henricus Murdacus Archiepiscopus Sæcul. XII.
Eboracensis, Eugenio III. Papæ, & A.C. 1153.
S. Bernardo, Defensoribus suis haud
vit. S. Guil.
ap. Boll. 8.
Jun. to. 20.
p. 141.
diu superstes, eodem anno millesimo
centesimo quinquagesimo tertio, deci-
ma quarta Octobris, naturæ debitum
solvit, postquam illam Sedem occupasset
annis quinque.

P 5

At

IIX.
pieta-
ulget,
rimus

S. Ber-
s poli-
alia ex
) tres
num,
, sine
cato,
truis,
erum
r nar-
gave
nunc
cor-
erga
psas
tota

Sæcul. XII.
A.C. 1154.

Sup. lib.
LXIX.

At Guilielmus Archiepiscopus in Concilio Remensi anno millesimo centesimo quadragesimo octavo depositus, relicto loco secessus sui, quamprimum mortem Papæ & S. Bernardi comperit, celeriter Romam profectus, conspectum electi Papæ Anastasii subiit, quem, cum adhucdum esset Cardinalis, causæ suæ faventem expertus fuerat. Gratiam vero simpliciter rogabat Guilielmus, nihil de illata sibi injuria conquerens; cum Romam afferuntur literæ, obitum Henrici Archiepiscopi nunciantes. Mors Henrici haud parum causam Guielmi adjuvit, quippe Papa & Cardinales, optimi viri canos reverentes, sententiam ab Eugenio in eum latam retractarunt, & pristinæ Dignitati restituto etiam Pallium, quod prius obtinere non potuerat, concesserunt.

In Angliam reversum, & Cantuariæ diversantem Rogerius Archidiaconus hujus Ecclesiæ, haud ignarus, virum esse virtutibus insignem, invisit & salutavit; de quo, cum recederet, Archiepiscopus Eboracensis prædixit, hunc Rogerium suum in Archiepiscopatu Successorem futurum esse. Verum fuisse vaticinium eventus deinde docuit.

Guilielmus Wintoniam pervenit Sabato sancto, die tertia Aprilis, anno millesimo centesimo quinquagesimo quarto, &

& Festum Paschæ cum Octava apud **Sæcul. XII.**
 Henricum Episcopum Avunculum suum **A.C. 1154.**
 celebravit, tandemque Eboracum Do-
 minica ante Ascensionem Domini nona
 Maji attigit. Ubi applaudentibus Cle-
 ricis populoque, Roberto Decano &
 Osberto Archidiacono nequicquam in-
 vitis, exceptus est. Cum autem ingen-
 tes populorum cunei redeuntem con-
 spicere gestientes constiparentur, pons
 ligneus, qua transeundum fuit, ruens,
 magnam hominum multitudinem effu-
 dit in fluvium. Nemo tamen hoc casu
 vita privatus est; quod omnes orationi
 & benedictioni S. Archiepiscopi in ac-
 ceptis retulerunt.

In Festo Sanctæ Trinitatis, Missa so-
 lemni peracta, cum se subito correptum
 febre sentiret, nihilominus splendidum
 convivium invitatis hospitibus in suo
 palatio adornari jussit, cui postquam a-
 liquamdiu affedit, conclave suum intrans
 familiaribus diem mortis suæ prædixit.
 Febre octo diebus per omnes artus gras-
 sante nullam medicorum opem admisit,
 & nona, quæ erat dies octava Junii an-
 no millesimo centesimo quinquagesimo
 quarto, uno mense exacto, ex quo Ebo-
 racum advenerat, extinctus est. Mors
 præcox omnibus suspicionem propinati
 veneni creavit, nec defuere, qui dice-
 rent, quod sacris operans virus, inimi-
 corum

Sæcul. XII. corum veneficio Calici mixtum, hau-
A. C. 1154. sisset. Verumtamen postea patuit, ina-
 nem fuisse rumorem & quorundam ma-
 levolorum calumniam.

Guilielmus inter Sanctos in die obi-
 tus sui honoratur, corpusque ipsius post
 annos triginta, ex quo decesserat, e ter-
 ra elevatum est, quæ translatio complu-
 ribus miraculis claruit.

Guilielmo fati functo, Roberto De-
 cano & Osberto Archidiacono, qui ei
 semper infensi fuerant, præcipuis aucto-
 ribus, a Capitulo, ut ut repugnante, e-
 lectus est Rogerius Archidiaconus Can-
 tuariensis, eidem favente Theobaldo
 Archiepiscopo, in Anglia Legato, & Re-
 ge consentiente. Eum Theobaldus suis
 manibus ordinavit, a quo Capitulum
 Cathedrale Eboracense obtinuit, ut hanc
 Consecrationem ex potestate sibi ut Le-
 gato Sedis Apostolicæ competente, non
 autem jure Archiepiscopali Ecclesie
 Cantuariensi annexo, perageret. Ro-
 gerius Sedem Eboracensem annis viginti
 septem tenuit, magis sæcularibus nego-
 tiis, quam officiis spiritualibus intentus.

Goduin.
Ebor. c. 31.

§. II.

Stephanus moritur. Henricus II. Rex
Angliæ.

Eodem anno millesimo centesimo quin-
 quagesimo quarto vigesima quinta
 Octo-

Octobris e vivis abiit Stephanus Rex Angliæ, postquam annis novemdecim regnasset. Tumque Henricus Dux Normanniæ, nemine repugnante Rex salutatur, ut inter ipsum & Regem Stephanum anno superiore, initis fœderibus, convenerat. Henricus Geofridi *Plantageniti*, Comitis Andegavensis, & Mathildis, ex Henrico I. Rege genitæ, filius Alienoram Aquitaniæ Ducissam, a Rege Franciæ Ludovico juniore divorcio separatam, tori consortem acceperat; unde Christianorum Principum potentissimus illa ætate extitit, cum jure materno Regno Angliæ & Normanniæ, paterno Andegavensibus, Turonensibus & Cenomanensibus, Uxorio autem Aquitaniæ & Pictonibus imperaret. In Normannia versabatur, cum nuncium accepit, Regem Stephanum decessisse. Quare abjecta omni mora in Angliam transmisit, cumque septima Decembris appulisset in Insulam, die Dominica ante Festum Natalis Domini, decima nona ejusdem mensis, Westmonasterii a Theobaldo Archiepiscopo Cantuariensi coronatus est, Archiepiscopis, Episcopis & Baronibus Angliæ ac Normanniæ præsentibus. Regnavit annis triginta quinque, cognomento *Courtmantel*, * licet sæpissi- * *Rurymantel* me Henricus II. dicatur.

Sæcul. XII.
 A.C. 1154.

Matth.
 Paris.

§. III.

Sæcul. XII.
A.C. 1154.

§. III.

*Anastasio obitus. Hadrianus IV.
Papa.*

*Cod. Vatic.
Baron. &
Papeb.*

*Chron. Vos.
to. 2. Bibl.
Lab. p. 308.*

*Guil. Neu-
brig. II. c. 6.*

Paulo post quam Regni habenas capessivisset, litteræ allatæ sunt, quibus de obitu Anastasio IV. Papæ, & de electione Hadriani IV. certior fiebat. Nam Anastasius eodem anno millesimo centesimo quinquagesimo quarto secunda die Decembris defunctus est, cum annum unum, menses quatuor, & dies viginti quatuor Ecclesiam rexisset. Die sequente, tertia Decembris, quæ erat Feria VI. Papa eligitur & coronatur Nicolaus, Episcopus Albanensis, dictus Hadrianus IV. qui Ecclesiæ Romanæ annos quatuor & menses novem præfuit. Is natione Anglus fuit, nomine Nicolaus *Brec-Spère*, id est, *Hastatus*, parente Roberto Clerico, qui Monachum ad S. Albanum induens, filium impuberem & admodum pauperem reliquit in sæculo. Tum adolescentiam ingressus, cum propter inopiam scholis vacare non posset, idem monasterium quotidianæ stipis causa frequentabat. Erubuit pater, verbisque mordacibus socordiam ejus increpitans omni solatio destitutum cum gravi indignatione abegit. Juvenis, necessitate premente aliquid audere coactus, trajecto mari Galli-

Gallicas adiit regiones, ubi cum nullum ^{Sæcul. XII.} fortunæ beneficium inveniret, usque in ^{A.C. 1154.} Provinciam ad Monasterium Canonico-
 rum Regularium S. Rufi pervenit, & qui-
 bus potuit obsequiis se ipsis commenda-
 re curavit. Quoniam vero erat corpo-
 re elegans, vultu jucundus, prudens in
 verbis, ad injuncta impiger, toti Con-
 gregationi placuit, usque adeo, ut ab iis
 rogatus habitum Regularem susceperit.
 Inter ipsos compluribus annis versatus
 magno zelo & disciplinæ amore eminuit.
 Læctioni sedulo incumberebat; unde per-
 spicaci ingenio & facundia a natura præ-
 ditus in scientia & eloquentia mire pro-
 gressus est. Tandem Guilielmo II. fa-
 tis functo ipse summo omnium consensu
 Abbas eligitur.

Ecce vero, elapsis exinde paucis an-
 nis, ipsos pœnituit, quod hominem pe-
 regrinum sibi ipsis præfecissent, calu-
 mñas cuderunt, & querelas ad Sedem
 Apostolicam detulerunt. Eugenius III.
 auditis accusationis capitibus, miratus,
 quam sapienter, quam modeste Nicolaus
 se se defenderet, pace inter Abbatem
 & monachos utcunque composita, re-
 conciliatos dimisit. At non diu tenuit
 pax domestica, grandiusque intonuit re-
 diviva tempestas. Tum Pontifex a Ca-
 nonicis iterum interpellatus, Scio, ait,
quæ turbarum vestrarum causa sit. Ite,
 &

Sæcul. XII. & eligite vobis alium, quocum pacem
 A.C. 1154. habere possitis; hic autem vobis amplius
 non erit oneri. Ita utrique parti prospiciens, Nicolaum Romæ retinuit, ejus opera in negotiis gravioribus usus, ac Cardinalem Episcopum Albanensem creavit.

Cod. ap.
 Papebr.

Inde ad Norwegos Legatus missus Nicolaus, cum barbaram nationem in Lege Dei instruxisset, redux in Sacram Sedem evehitur. Hadriani promotione comperta Henricus, nuper proclamatus Rex Angliæ, literas ad eum exarari jussit, videlicet olim Regno suo subditum & popularem, gratulatus Angliæ, quod arborem produxisset tam feliciter in aliam regionem transplantatam. Hortatur ut Ecclesiæ dignos Ministros præficiat, ac Terræ Sanctæ & Imperio Græcorum auxilia præparet.

ap. Petr.
 Bles. ep. 168.

§. IV.

Arnaldi Brixienfis extrema.

Act. ap.
 Baron. an.
 1155.

Inter hæc Arnaldus Brixienfis Romæ versabatur, erroris sui venena publice disseminans, civium quorundam seditionum & inprimis Senatorum factione munitus. Nam quidam ex iis, quos Arnaldus seduxerat, Gerardum Presbyterum Cardinalem tituli S. Pudencianæ in platea Sacra procedentem, & ad Papam se se collaturum, ausu temerario inya-

invadunt, & graviter vulnerant. Quæ Sæcul. XII.
 propter Hadrianus Papa Interdicto sub- A. C. 1155.
 jecit Civitatem Romanam, quæ usque
 ad Feriam quartam Majoris Hebdoma-
 dæ anno 1155. a Divinis officiis cessavit,
 Papa interim in Basilica S. Petri & civi-
 tate Leonina commorante. Tunc vero
 Senatores, a Clero & populo Romano
 compulsi, Pontificem adeunt, & super
 sancta quatuor Evangelia jurant, se Ar-
 naldum sectatoresque ejus e toto Roma-
 no Territorio esse ejecturos, nisi ad o-
 bedientiam Papæ redirent. Itaque pel-
 luntur, civitas ab Interdicto liberatur,
 toto populo laudes & gratias Deo per-
 solvente. Sequentem autem die videli-
 cet in Cœna Domini, cum populus un-
 dique ad accipiendam absolutionem pec-
 catorum confluxisset, & ingens peregrin-
 orum multitudo advenisset, Pontifex,
 comitantibus Cardinalibus, Episcopis, &
 plurimis Proceribus, ex Urbe Leonina
 egressus, ubi a tempore Ordinationis suæ
 fuerat commoratus, & per mediam ci-
 vitatem transiens, universis maximam
 lætitiâ profitentibus, ad Palatium La-
 teranense pervenit, ritumque solemnem Fe-
 stum Paschæ, quod hoc anno in diem
 vigesimam septimam Martii incidebat,
 celebravit.

Dum hæc Romæ aguntur, Fridericus Otto Fris. 2.
 Ænobarbus in Longobardia hyemabat; Frid. c. 14.
Hist. Eccles. Tom. XVII. Q tuus-15. 86.

Sæcul. XII. tumque non nullis Munimentis ac civi-
 A.C. 1155. tate Dertonensi in suam potestatem re-

6. 20. dactis, Ticinum venit, ubi Rex Longo-
 bardorum, in Ecclesia S. Michaelis, in
 6. 11. Dominica *Jubilate*, tertia post Pascha,
 die decima tertia Aprilis, coronatus est.
 Inde Festo Pentecostes Bononiæ celebra-
 to in Tusciam divertit. Sub idem tem-
 pus Anselmus Episcopus Havelbergensis
 ex Græcia reversus est, quo eum Fridericus
 ad negotium matrimonii sui cum
 Manuele Imperatore tractandum, & fœ-
 dera contra Regem Siciliae pangenda mi-
 serat. Post reditum ergo Anselmus Ar-
 chiepiscopus Ravennas a Clericis & po-
 pulo electus est, eique Rex illius provin-
 ciæ Exarchatum, in obsequiorum sibi
 præstitorum præmium, adjecit.

Papa Viterbii morabatur, cum ei re-
 ferunt amici, Fridericum Regem celeri-
 ter ad Urbem contendere. Tum veri-
 tus, ne magis hostis quam Patronus im-
 mineret, Cardinalibus ceterisque, quo-
 rum consilio adsueverat, convocatis, ob-
 viam Regi misit Cardinales tres, videli-
 cet duos Presbyteros Jacobum Tituli
 SS. Joannis & Pauli, & Gerardum S. Pu-
 dentianæ, & Gregorium Diaconum
 S. Mariæ in Porticu, traditis Capitulis
 & præscripta forma, juxta quam cum
 Principe paciscerentur. Illi Fridericum
 in Tuscia apud S. Quiricium habuerunt,
 ubi

ubi comiter excepti, & in ejus tabernaculum deducti, literas Apostolicas porrexerunt. Præter alia petebant, Arnaldum Brixiensem sibi reddi. Is enim a Gerardo Cardinale Diacono S. Nicolai captus, & ex ipsius custodia a Vicecomitibus Campaniæ rursus abstractus, in manus Regis devenerat. Rex ut Pontificis Hadriani desiderio obsequeretur, illico Cardinalibus Arnaldum tradit, qui Romam perductus, ex judicio Clericorum, jubente Urbis Præfecto, stipiti alligatus, excitato circum igne vivus publice concrematus est. Cineres in Tiberim projecti, ne eos rudis populus tanquam Martyris reliquias honoraret. Hic seditiosi hominis exitus fuit.

Sæcul. XII.
A.C. 1155.

Otto 2. Frid.
c. 20. Licu-
rin. lib. 3.
p. 324.

§. V.

Papæ & Regis Friderici colloquium.

Ceterum Fridericus Rex quoque Arnaldum Archiepiscopum Coloniensem, & Anselmum, electum Archiepiscopum Ravennatem vicissim ad Papam miserat, ut de ipsius coronatione cum eo tractarent. Ideo responsum Cardinalibus dare volebat, donec Archiepiscopi a se missi rediissent. Contra Hadrianus Papa, cui Fridericus suspectus erat, eadem arte & industria agebat, & Archiepiscopis

Alia.

Q 2

pis

Sæcul. XII.
A. C. 1155.

pis respondere differebat, donec Cardinales sui remeassent. Interim in civitate Castellana, quæ erat tutissimum præsidium, sese continebat. Itaque Legati utrinque re infecta redeuntes in via sibi occurrerunt, & communi consilio ad Regem prope Viterbium in castris comorantem se contulerunt. Ille se Pontifici omnem securitatem præstiturum esse promisit; statimque præsentibus Cardinalibus & Proceribus, Reliquiæ, Crux, & Evangelia afferuntur, super quæ nobilis quidam miles ex ceteris delectus, in animam Regis suamque juravit, Hadriano Papæ & Cardinalibus vitam, membra, libertatem; honorem & Bonam salva fore. Cum deinde duo Cardinales hæc Pontifici nunciassent, pollicitus est, se Regem esse coronaturum, locusque & dies, qua colloquerentur præstituta.

Papa a compluribus Proceribus Germaniæ, & magno numero Clericorum Laicorumque exceptus, ad Tabernaculum Regis deducitur. Cum autem Rex Papæ officium stratoris * non exhiberet, Cardinales turbati ad civitatem Castellanam confugiunt. Hadrianus vero, & ipse perterritus, ex equo tamen descendens, in præparata sibi Cathedra honoraria resedit. Tunc Rex ad ejus vestigia procidit, & pedes osculatus, etiam ample-

* equisonis.

amplexum pacis petiit, cui Papa respon- Sæcul. XII.
 dit: *Quandoquidem tu mihi consuetum* A.C. 1155.
& debitum bonorem subtraxisti, quem
Antecessores tui Imperatores orthodoxi
pro Apostolorum Petri & Pauli reve-
rentia Antecessoribus nostris Romanis
Pontificibus usque ad hæc tempora exhi-
buerunt, ego te ad pacis osculum non re-
cipiam. Rege autem id sibi faciendum
 esse negante, tota sequens dies in ista
 altercatione consumta est. Tandem
 postquam Rex seniores Principes, qui
 olim cum Lothario Imperatore ad Inno-
 centium Papam venerant, interrogasset,
 & prisca consuetudines diligenter inve-
 stigari iussisset, statutum est, ut Frideri-
 cus Hadriano Papæ illud obsequium præ-
 staret, quod stratores dominis suis equi-
 tantibus solerent. Idque altera die in
 conspectu exercitus implevit, cum Papæ
 equitantis stapedam, quantum est jactus
 lapidis, fortiter tenuit. Tumque Pon-
 tifex Regem ad pacis osculum recepit.

§. VI.

Legatio Romanorum.

Inter hæc Romanorum cives, comper-
 to Principis adventu, Legatos ad eum *Otto Fris. 2.*
 mittunt, viros solertes & literatos, qui, *c. 21.*
 fide publica accepta, Fridericum in ca-
 stris inter Sutrium & Romam adeunt,
 & orationem exordiuntur in hunc fer-

Sæcul. XII. me modum: Rex Magne! a Senatu Po-
 A.C. 1155. puloque Romano missi coronam Imperii
 tibi offerimus, maximamque de te spem
 concipimus. Excute a cervicibus nostris
 intolerabile & iniquum Clericorum ju-
 gum. Revertantur pristina tempora,
 redeant, sub Equestri Ordinis virtute &
 Senatus sapientia, inclytæ Urbis privile-
 gia, Roma, te Principe, totius orbis de-
 nuo imperium teneat. Hospitem te &
 advenam civem & Principem nostrum
 constituimus; unde antiquæ nostræ con-
 suetudines & Leges ab Antecessoribus
 tuis latæ confirmandæ sunt, præfectis no-
 stris, tibi in Capitolio acclamaturis,
 quinque millia librarum danda. Defen-
 sio nostra contra quoscunque inimicos e-
 tiam cum sanguinis impendio tibi susci-
 pienda, & hæc omnia datis literis, addito
 Sacramento, a te promittenda.

Tantæ audaciæ exordium Rex indi-
 gnatus plura dicturos turbavit, aitque:
 Non est amplius Roma, quod fuit; cujus
 potentia primum ad Græcos & deinde ad
 Francos translata est. A veritate pro-
 cul abest, quod me vos civem vestrum
 creaveritis & Principem vestrum elege-
 ritis. Carolus & Otto, Reges nostri,
 sua virtute Romam Italianque, sine ullius
 hominis beneficio, Græcis & Longobar-
 dis ereptam, Francorum Imperio jun-
 xerunt.

Fateor,

Fateor, auxilium nostrum implorastis ^{Sæcul. XII.}
 contra inimicos, quos nec vos ipsi, nec ^{A. C. 1155.}
 Domini vestri, molles Græci, propulsare
 poterant. Quid multis? legitima pos-
 sessione Dominus vester sum, nec Siculus
 ille, in quo tantam spem collocatis, vos
 meæ potestati subtrahet. Ceterum subdi-
 torum non est, juramenti formulam Prin-
 cipi suo præscribere. Non nego, me vo-
 bis Justitiam & præsidium debere, nec
 opus est Sacramento. Sed & pecuniam
 a me petitis; a captivis hæc exigi solet,
 numquid ego captivus vester sum? dona
 autem mea, non extorquere volentibus,
 sed quibus lubet, largior.

Porro quibusdam de Curia Frideri-
 ci Legatos interrogantibus, an aliquid
 superesset, quod dicerent, ubi paulisper
 deliberarunt, responderunt, se prius ea,
 quæ audierant, civibus suis relatu-
 ros, & accepto consilio ad Regem postea redi-
 tu-ros esse. Hisque revertuntur. Rex
 dolum præsentens Hadrianum Papam
 consulit, cui Pontifex: *Necdum tibi,*
Fili mi, tota Romanorum versutia per-
specta est, sed experientia doceberis. In-
telliges, eo consilio buc venisse, & rediisse,
ut te fallerent. Sed clavus clavo pellen-
du- est, mitte militum promptissimos, qui
urbem Leoninam, & Basilicam S. Petri,
hanc enim tibi dedi jubebo, velociter oc-
cupent. Strenue, quod monebatur, ex-

Sæcul. XII. exsecutus est Rex; quippe eadem nocte
 A.C. 1155. mille equites exploratæ fortitudinis mi-
 sit, qui, Cardinale Octaviano Duce, Ba-
 silicam & Leoninum castrum occupa-
 runt.

§. VII.

Fridericus Imperator coronatur.

c. 22. Acta. Ubi illuxit, Hadrianus Papa cum Car-
 dinalibus & Clericis præcessit, Re-
 gem in Basilica S. Petri præstolaturus.
 Secutus est eum Rex ante horam tertiam,
 armorum maxima multitudine stipa-
 tus. Ibiq; depositis vestibus, quas ge-
 rebat, solemniori se habitu induit, & ad
 Ecclesiam Beatæ Mariæ in Turri, in qua
 eum Papa ante Altare expectabat, pro-
 cessit; cumque, ut in Ordine scriptum
 erat, juramentum securitatis pro Ponti-
 fice edidisset, Rege ibi relicto, Papa ad
 Altare S. Petri ascendit; mox ejus ve-
 stigia omnibus simul procedentibus se-
 quente Rege, ubi in Ecclesia fuit, ora-
 tionem super eundem Regem dixit pri-
 mus Episcopus Cardinalis, alius ex E-
 piscopis dixit alteram, & tertius ante
 Confessionem S. Petri tertiam, qui ei e-
 tiam unctiōnem contulit.

Inchoata est Missa S. Virginis, quia
 hæc Sabbato agebantur, tumque Gra-
 duali decantato, Rex coronandus ad Pon-
 tificem accedens, gladium, sceptrum at-
 que

que Imperii coronam de ejus manibus accepit, tantaque & tam vehemens clamantium Teutonicorum, lætitiæ profitentium, vox increpuit, ut terribile tonitruum de cœlo cecidisse crederetur. Ita coronatus est Fridericus I. Imperator Sabbato decima nona die Junii anno salutis millesimo centesimo quinquagesimo quinto, Regni sui quarto. Quibus ante horam nonam in pace peractis, Imperator in castra ad urbis mœnia posita rediit, Papa in Palatio, Basilicæ S. Petri juncto, remanente. At Romani, furore concitati, quod ipsorum consilio præterito Fridericus corona Imperii ornatus fuisset, ex Arce S. Angeli, quam tenebant, erumpentes, quosdam satellites Imperatoris, qui in porticu S. Petri moras traxerant, in ipsa Ecclesia trucidant.

Clamore suorum admonitus Imperator cum copiis advolat, dimicatur ab hora quarta vespertina usque ad noctem, funduntur Romani, mille viri cæduntur, captis ducentis, qui rogante Papa libertati redditi.

§. VIII.

*Vicelini obitus. Geroldus Episcopus
Oldemburgensis.*

In illa profectioe Italica nemo ex Principibus,

Q 5

cipibus,

Sæcul. XII.
A.C. 1155.

Sæcul. XII. A. C. 1155. Helm. I. Chro. Slav. c. 79. Sup. Lib. LXIX. §. 51. c. 70. 76.

cipibus, Imperatorem comitantibus, Henrico Leone, Duce Saxonie, illustrius fidem probavit; quod Summum Pontificem permovit, ut in ejus gratiam licentiam daret consecrandi Geroldum, electum Episcopum Oldemburgensem, antea denegatam (*). Episcopus Vice- linus mortalitatem exuerat duodecima Decembris anno superiore millesimo centesimo quinquagesimo quarto, postquam hanc Sedem annos quinque & septimanas novem tenuisset. Toto ferme hoc tempore paralyti affligebatur, jamque per annos duos & dimidium loquendi facultate privatus de lecto surgere non valebat. Ad Ecclesiam nihilominus portabatur, ut Missæ interesset, & communicaret; hoc enim solatio care- re non sustinebat, nisi morbi vis com- pelleret. Quamvis voces articulatim proferre non posset, tanto tamen affectu & conatu inter gemitus orabat, ut præ- sentes

(*) De Henrico Leone in Palatio Lib. XXII, sequentia lego: *Non multo ante Carcanensem conflictum Henricus Leo, impetrata missione retulerat, ubi accepta ex Hartmanni, Brixinensis Episcopi Voluntate, Pollingensis Cænobii tutela, quod ipsum Patres Pollingenses ob nimiam Brixinæ distantiam & sera Episcopi subsidia petiverant, ad bellum est in Saxoniam evocatus.*

sentes vix a lacrymis temperarent. Fal- Sæcul. XII.
 deræ ab Evermodo Episcopo Razebur- A. C. 1155.
 genſi ſepultus eſt, ejuſque ſanctitas com-
 pluribus miraculis manifeſtata; nam ut
 cetera taceamus, quædam mulier Adel-
 burgis nomine diu viſu privata, cui per
 ſomnium conſpicuus factus eſt, uno poſt
 obitum Viri Sancti anno, lumen re-
 cepit.

Cum Vicelinus fatiſ fungeretur, Hen-
 ricus Leo Dux Saxonix abierat, Impera-
 torem in itinere Italico comitaturus, ei-
 que interim ſucceſſoris electio reſerva-
 ta eſt. Habebat vero Henricus inter
 Oratorii ſui Presbyteros quemdam Ge-
 roldum nomine, ſtatura modicum, in
 Suevia mediocris fortunæ parentibus na-
 tum, ſed meritſ clarum. Neminem
 enim in Saxonia invenire erat, qui ipſi in
 ſcientia Sacrarum Scripturarum palmam
 concedere non cogeretur; hinc etiam
 ſcholam Brunswicenſem regebat, & in
 eadem civitate Canonicatu potiebatur,
 ob morum integritatem Principi in pau-
 cis carus. Ipſe autem relicta aula inſti-
 tutum monaſticum profiteri ſtatuerat.
 Morte ergo Episcopi Vicelini vulgata,
 Duciffa Saxonix ad Geroldum Presby-
 terum ait: *Si vitam ducere aſteram
 cupiſ, & Deo ſervire, laborem proximo
 tuo ſalutarem ſuſcipe, vade in Sclavorum
 Regionem, & inchoatum ab Episcopo Vi-
 celino*

c. 20.

Sæcul. XII. *celino opus prosequere.* Tum in ipsam
A.C. 1155. provinciam missum unanimiti Clerico-
 rum populique consensu Episcopum eli-
 gi curavit. Hartvicum autem Archi-
 episcopum Bremensem absentem, a quo
 ipsum consecrari oportebat, in Saxonia
 investigavit, habuitque Merseburgi. Sed
 Archiepiscopus, qui Episcopatum Ol-
 demburgensem alteri destinaverat, nul-
 lam esse hanc electionem dicebat, sine
 suo consensu in Ecclesia necdum stabili-
 ta peractam, causamque istam a Capitulo
 Bremensi discutiendam, dum rediisset,
 distulit.

Geroldus, cum Archiepiscopum sibi
 adversantem haberet, in Sueviam per-
 rexit, unde, literis ad Ducem datis, quid
 ageretur edocuit. Rescripsit Dux; ve-
 niret ad se in Longobardiam, & Impe-
 ratorem deinde Romam proficiscentem
 comitaretur. Geroldus ad Ducem in
 castris ad Dertonam, quam Imperator
 obsidebat, pervenit. Postquam deinde
 exercitus ad Urbem admotus est, & de
 conditionibus, quibus Fridericus coro-
 naretur, inter ipsum & Papam convenit,
 Dux Saxoniae Papam rogavit, ut Gerol-
 dum Episcopum Oldenburgensem ordi-
 naret. Sed modeste excusavit se Ponti-
 fex dicens, se lubentissimo animo Ducis
 desiderio velificaturum fuisse, si id sine
 Metro-

Metropolitæ injuria fieri potuisset (*). Sæcul. XII.
 Nam Archiepiscopus Bremensis Geroldi A.C. 1155.
 conatum anteverterat, datis ad Pontificem literis, in quibus rogabat, ne Geroldum, quod sine Ecclesiæ Bremensis contumelia futurum non esset, ordinaret. Verum profligatis postea Romanis, Papa, ut Ducem Saxonæ debito honore coleret, dona misit, & significari jussit, se altera die ipsius Episcopum consecraturum esse. Quod Dux lætissimus percepit, & Pontifex solemnibus pompis executus est. Ita Geroldus Episcopus Oldenburgensis ordinatus est in Dominica, die decima nona Junii, anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto. In Bulla autem ad Archiepiscopum Bremensem Papa inseri jussit, id a se nullatenus ea mente factum esse, ut Episcopum ordinatum ipsius Jurisdictioni subtrahe-

(*) Ex his & sexcentis aliis Historiæ Ecclesiasticæ locis liquidum fit, Ecclesiæ Regimen non esse arbitrarium, ut in Republica, sed magis potestatem Romani Pontificis esse similem Jurisdictioni Archiepiscoporum, & tunc potissimum, quando ex Episcoporum culpa necessaria fit, exercendam; eo discrimine, quod Archiepiscopi potestatem suam soli Juri Ecclesiastico debeant, Romani vero Pontifices suam auctoritatem jure Divino, in sacris paginis fundato, obtineant.

Sæcul. XII. traheret. Hinc etiam Geroldus in Sa-
A. C. 1155. xoniam reversus, ad Hartwicum se con-
 ferens, in gratiam cum eo rediit.

§. IX.

Papa ab Urbe recedit.

Friderico Imperatore coronato, Hadria-
 nus Papa Principem discedentem us-
 que ad Pontem-Lucanum prope civita-
 tem Tiburtinam secutus est, ibi Festum
 S. Petri celebraturus. Inter Missæ sole-
 mnia Hadrianus absolutionem omnibus
 impertitus est, qui in pugna adversus Ro-
 manos sanguinem humanum fuderant,
 quod id in bello justo factum esset.
 Tunc vero Tiburtini claves civitatis suæ
 ad Imperatorem deferunt, profitentes,
 se se ejus potestati dedere. Sed Papa
 & Clerici Romani, qui cum comitaban-
 tur, hac re gravissime offensi, Impera-
 torem memorem esse rogarunt, hanc ur-
 bem in ditione Ecclesiæ Romanæ esse,
 civesque Hadriano Papæ fidem jurasse.
 Imperator cum Purpuratis ad delibera-
 dum secedit, cumque pensasset, Roma-
 nos se habere hostes, nec e re sua fore,
 etiam Papam irritare, cui facile esset ne-
 gotium, Principem Capuæ & Ducem A-
 puliæ sibi inimicos excitare, quin etiam
 Regis Siciliae partibus palam accedere,
 Tibur eidem restituit, deditque literas,
 in quibus tamen conditio: *Salvo Jure
 Caesaris,*

*Acta.**Otto 6. 23.
Acta.*

Cæsaris, addita est. Infalubres deinde Sæcul. XII.
 æstus, luesque in exercitu grassata, Im- A.C. 1155.
 peratorem Italiam relinquere compule-
 runt. Anconæ diversantem duo Legati
 Manuelis Imperatoris Constantinopoli-
 tani adeunt, & permovere conantur,
 ad arma Guilielmo Regi Siciliae, com-
 muni ipsorum hosti, in Apulia inferenda,
 magnam signatæ pecuniæ vim in belli
 subsidium pollicentes. Idem Impera-
 tori Papa quoque suadebat. Verum id
 Friderico, afflicta maiore copiarum parte,
 non licebat. Itaque Guibaldo Abbate
 Corbejensi & Stabulensi Constantinopo-
 lim misso, in Germaniam regressus est.

Guil. Tyr.
XVIII.

§. X.

*Rogerii Obitus. Guilielmus Rex Si-
 ciliae.*

Rogerus Rex Siciliae e vivis abierat
 vigesima septima Februarii, anno
 superiore millesimo centesimo quinquagesimo quarto, postquam annos viginti
 duos sceptrum rotasset. Annis vero
 abhinc duobus Guilielmum filium suum
 coronari curaverat, qui patri succedens
 annis duodecim Regno Siculorum præ-
 fuit. Hic a posteris cognomento *Guilielmus malus* notatus est. Cum ab
 Hadriano Papa Regnum sibi confirmari
 petiisset, & non impetrasset, in terras
 Ecclesiae Romanæ irrumpens, Bene-
 ventum

V. Pagi. an.
1154. n. 4.
Fazel. lib.
VII. c. 3. 4.
Act. Had.

Sæcul. XII. A. C. 1155. ventum obsedit, & complures alias urbes in Campania cepit, ideoque a Papa excommunicatus; a Principibus Apuliae contemni meruit, qui, missis ad Papam tanquam supremum Dominum suum Legatis, eum invitarunt, ad se venire, & homagium fidemque sibi subditorum reciperet. Ille igitur circa Festum S. Michaelis anno 1155. in Campaniam cum exercitu movens usque Beneventum in cunctis provinciis fidem juramento sibi promitti iussit. Inter hæc literas accipit ab Imperatore Manuele, qui tres urbes maritimas in Apulia sibi dedi petebat, promittens se copias & pecuniam missurum esse, quibus Papam ad inferendum Guilielmo bellum, eumque ex Sicilia pellendum, juvaret.

Guilielmus Rex intelligens, quantum sibi immineret periculum, ad Papam Episcopum Catanæ mittit, cum potestate de pacis conditionibus agtandi. Inprimis a vinculo excommunicationis solvi postulabat. Tum promittebat se Pontifici fidem & homagium præstiturum esse, omnes Ecclesias, suæ potestati subjectas, libertati redditurum, urbes tres ditioni Ecclesiæ Romanæ adjecturum, consilio & viribus Papam adiuturum esse, donec Romanos ad officium compelleret, & tandem tantum pecuniæ, quantum Græci obtulissent, se

se daturum. Papa, perceptis condi-
 tionibus, sibi adeo faventibus, Saler-
 num, ubi Legati Regis versabantur,
 misit Hubaldum Cardinalem Episcopum
 Ostiensem, exploraturum, an sincera
 essent promissa. Atque illo referente,
 serio rem agi, oblata fœdera recipere
 cogitabat. Sed majore parte Cardina-
 lium, nescio quæ meliora fastuose spe-
 rantium, obistente, rejecta sunt. Ex
 his dispicimus, Papam in illis consul-
 tationibus ad acquiescendum sententiæ,
 cui plura vota suffragabantur, compul-
 sum fuisse.

§. XI.

Ecclesia Græca.

Conjectura est, cum Manuel Imperator
 Hadriano Papæ & Friderico Impera-
 tori contra Regem Siciliae fœderis in-
 eundi conditiones obtulit, inde natam
 fuisse occasionem scribendi epistolam,
 quam Hadrianus ad Basilium Acridanum
 Archiepiscopum Thessalonicensem dedit,
 exhortans, ut ad reducendam Ecclesia-
 rum concordiam adlaboraret, & Nun-
 ciis, a se ad Manuelem Imperatorem
 missis, faveret. Basilium Archiepiscopus
 Papæ respondit; Nulla re Græcos Lati-
 nosque dividi, cum Ecclesia utraque
 eandem, nempe S. Petri, fidem teneret,
 idemque offerret Sacrificium, *quavis*,
Hist. Eccles. Tom. XVII. R ait,

Jus. Græc.
Rom. lib. 5.
init. p. 305.
Hadr. ep. 7.

Sæcul. XII. ait, *leviores quaedam scandali & dissidii*
A.C. 1155. *causæ existant, quas tu, Sancte Pater,*
amplissima illa tua auctoritate, si acce-
dat auxilium Imperatoris, eadem, quan-
tum novi, sentientis, tollere poteris ().*
 Eodem

(*) Aus dem Schreiben dieses Erzbischofs von Thessalonic Basilius werden einige Stücke wider die Protestanten dargethan. Erstlich, daß nach dem Geständnisse der griechischen Bischöffe keine eigentliche Trennung weder im Glauben noch in der Gemeinschaft zwischen der Lateinischen und griechischen Kirche im zwölften Jahrhundert gewesen sey, welches der protestantische Uebersetzer des Herrn Fleury vergeblich behaupten will; ja daß vielmehr die Griechen geglaubet haben, der Glaub Petri sey in der Römischen sowohl als in ihrer Kirche erhalten worden, da doch unser Uebersetzer seinen Glaubens-Brüdern weiß machen will, man hätte schon zu Anfang des vierten Jahrhunderts das Verderben in die römische Kirche einschleichen lassen. Zweytens werden die Protestanten aus den Worten dieses griechischen Erzbischofs: *Idemque offerret Sacrificium &c.* überführet; daß die griechische Kirche sowohl als die Lateinische geglaubet habe, das Heil. Sacrament des Leibes und Blutes Christi bestünde nicht nur allein in der Darreichung des Abendmals, sondern es seye solches auch ein wahres Opfer, *Sacrificium*, welches die Protestanten wider tausend Zeugnisse des Alterthums läugnen.

Endlich erhellet aus den Worten Basilii: *Quas tu, Sancte Pater! amplissima illa tua auctori-*
 rate

Eodem anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto, mense Septembri, Indictione quarta inchoata, Imperator Manuel Comnenus, edita Constitutione, exemplo patris sui Bona Ecclesiarum Cathedralium vacantium diripi vetuit. *Delatum est ad nos, inquit, mortuis Episcopis, quin etiam saepe necdum sepultis, praefectos locorum in eorum domos se conferre, omniaque, quae occurrunt rapere, & possessionem bonorum immobilium ad Ecclesias pertinentium capere. Quare Ducibus ceterisque Praefectis quibuscunque prohibemus, ne in posterum talia audeant. Sed si Episcopus Testamentum condiderit, scripta ex rebus mobilibus, quae in domo ejus reperiuntur, haeredibus tradantur. Si intestatus obierit, omnia quae Canones & leges praescribunt,*

R 2

ser-

tate tollere poteris, es habe die griechische Kirche in diesem Jahrhundert geglaubet, der römische Bischof allein, wenn ihm der griechische Kaiser beystände, hätte eine so allgemeine und grosse Gewalt, daß er die Mißverständniß und das Uergerniß, in der morgenländischen Kirche sowohl als in der abendländischen aufheben könne. Da hingegen die Protestanten wenigstens in der Kirche des Herrn Windheim meynen, man hätte billig gehandelt, da man nicht nur den römischen sondern auch alle Bischöffe weggeworfen. Welches wider die Lehre der Schrift und das Beyspiel aller Zeiten streitet.

Sæcul. XII.

A. C. 1155.

Const 3.

Jus Græc.

Ro. lib. 2.

p. 154.

Sup. Lib.

LXIX. §. 2.

Sæcul. XII. *serventur. In Bona vero immobilia vacan-*
A.C. 1155. *tis Ecclesiæ nec Duces nec eorum ministri*
pedem inferant, nihil de prædiis usur-
pent, sed omnia juxta Canones admini-
strentur, donec Successor regimen susci-
piat. Qui has leges violaverint, vel
in cute, vel mutilatione membrorum, vel
longo exilio, vel restitutione in duplum
temeritatem luant. Ex his videmus Ec-
clesias vacantes in Oriente pariter ac
in Occidente direptionibus fuisse vexa-
tas. Ceterum Lucas Chrysoberges hoc
anno Constantino Chliareno in Sede
Patriarchali Constantinopolitana suc-
cessit.

Catal. Jus.
Græc. Rom.
Pagi.

§. XII.

Hospitalarii S. Joannis Hierosolymæ.

Guil. Syr. **I**nter hæc Fucherus Patriarcha Hiero-
 solymitanus in Italiam venit, querelas
 ad Papam deferens contra Fratres Ho-
 spitalarios S. Joannis, quorum originem
 repetere operæ pretium est. Illa ætate,
 qua Hierosolyma sub potestate Califa-
 rum Fatimitarum gemebat, quidam
 mercatores Amalphitani ex Italia, Sy-
 riam & Ægyptum quæstus causa frequen-
 tantes, obtinuerunt licentiam, ex ad-
 versa S. Sepulchri parte Monasterium
 honori S. Virginis Sacrum ædificandi,
 Latinis peregrinantibus hospitium futu-
 rum, unde Monasterium Latinæ Ec-
 clesiæ

clesiæ dictum est. Quia vero etiam ^{Sæcul. XII.}
 feminae peregrinabantur, aliud præ- ^{A.C.1155.}
 terea Monasterium S. Magdalenaë Sa-
 crum conditum est, in quo Moniales
 eadem obsequia, ac in altero viri viris,
 ipsæ mulieribus exhibebant. Tandem
 Monachi prioris monasterii Nosocomium
 extruxerunt ad peregrinos ægotantes
 vel omnino pauperes excipiendos, com-
 plures enim, omnibus, quæ ad iter fa-
 ciendum comparaverant, vel consumtis
 vel perditis ad extremam paupertatem
 redigebantur. Hospitium istud S. Jo-
 anni Eleemosynario dicatum Regimini
 Abbatis S. Mariæ suberat. Porro his
 memoratis domibus nempe duobus Mo-
 nasteriis & Hospitio non erant certi fixi-
 que redditus, sed beneficiis mercatorum
 Latinorum sponte collatis sustentaban-
 tur. Cum Crucigeri urbem Hierosoly-
 mam suæ potestati subjecerunt, Abbatia
 S. Magdalenaë præerat quædam nobilis
 matrona Romana nomine Agnes, Ho-
 spitio autem præfectus erat Vir pietatis
 amantissimus nomine Geraldus, qui jam
 diu sub regimine Abbatis & Monacho-
 rum S. Mariæ pauperibus serviebat. Huic
 successit Raimundus *du Pui* * quem in-
 ter & Patriarcham illud dissidium, de
 quo agendum est modo, exortum est.

Nam postquam Franci Palæstina
 potiti sunt, Hospitalarii primum sese

* DePodio.

Sæcul. XII.
A. C. 1155.

jurisdictioni Abbatis S. Mariæ subtraxerunt, deinde opibus eorum immensum auctis a Papa impetrarunt, ut etiam a Jurisdictione Patriarchæ exempti essent, & decimas solvere non tenerentur. Quanta fuerint eorum privilegia ex Bulla Anastasii IV. ad Raimundum Magistrum directa cognoscere datur, in qua, secutus exemplum Innocentii II. Cœlestini II. Lucii II. & Eugenii III. Pontificum, Hospitale Sanctæ Civitatis Hierosolymitanæ in tutelam Sacræ Sedis, sive in Diocesi Hierosolymitana sive alibi, suscipit, aitque: *Liceat Fratribus ædificare Ecclesias & Cæmeteria in terris, quas eis Benefactores dederint; liceat eis Ritu Ecclesiastico ibidem sepelire Fratres suos, quibus in loco forte interdicto mori contigerit. Liceat, semel in anno officium divinum celebrare in locis interdictis pro Fratribus suis, qui illuc ad colligendam stipem vel cujuscunque alterius rei causa missi fuerint.* Subjungit Papa: *Quia vero omnia vestra sustentationibus peregrinorum & pauperum debent cedere, constituimus, ut de agris, quos propriis sumtibus colitis, nullus omnino Clericus vel Laicus decimas a vobis exigere præsumat. Nalli etiam Episcopo in Ecclesiis vobis subditis interdicti, suspensionis, aut excommunicationis sententiam liceat promulgare. Et si illa loca Interdicto generali subjaceant, officium*

*officium divinum apud vos portis clausis
& non pulsatis campanis celebrari possit.*

Sæcul. XII.
A.C. 1155

*Ut autem Ecclesiastica Sacramenta
& divina officia vobis commodius ex-
hibeantur, liceat vobis Clericos & Sacer-
dotes, constante prius de eorum honestate
& ordinatione, quantum ad vestram scien-
tiam pertinet, per literas sive viros ido-
neos testimonio, undecunque ad vos venien-
tes, suscipere, tam in primaria domo
vestra, quam in aliis ei subjectis. Quod
si Episcopi eosdem vobis concedere forte no-
luerint, Auctoritate S. Romanæ Ecclesiæ
eos recipiendi & retinendi licentiam ha-
beatis, nemini nisi Capitulo vestro &
Papæ subditos. Concedimus etiam vobis
facultatem Laicos, conditionis liberæ,
ad serviendum Christi pauperibus susci-
piendi. Ecce hic habemus tria genera
hominum, nempe Equites, Clericos,
& fratres servientes, ex quibus Ordo
S. Joannis Hierosolymæ conflatus erat.*

*Tum sic prosequitur Papa: Fratri-
bus vero vestris, id est Equitibus, in
Societatem vestram semel receptis, ad
Sæculum reverti districte prohibemus.
Nec alicui eorum fas sit post editam Pro-
fessionem, & acceptam Domini Crucem,
ad aliud Institutum, majoris vel minoris
Religionis obtentu, transmigrare. Con-
secrationes Altarium seu Basilicarum &
Ordinationes Clericorum peragant, cetera-*

R 4

que

Sæcul. XII. *que Ecclesiæ Sacramenta conferant Dic-*
 A C. 1155. *cesani Episcopi, siquidem Catholici &*
in Communione Sedis Apostolicæ fuerint,
eaque gratis exhibere voluerint. Alio-
quin liceat vobis Catholicum, quemcun-
que malueritis, adire Antistitem, qui
nimirum nostra suffultus auctoritate,
vobis, quæ postulantur, indulgeat. Præ-
terea honores omnes sive possessiones, quas
idem Xenodochium ultra seu citra mare,
in Asia aut in Europa, vel nunc iuste
tenet, vel in futurum adipisci poterit,
vobis confirmamus. Hæc Bulla vigesima
prima Octobris anno millesimo centesimo
quinguesimo quarto data.

§. XIII.

Patriarchæ querelæ contra Hospita-
larios.

At Patriarcha Hierosolymitanus quere-
 batur, Equites S. Joannis suis privi-
 legiis abuti, & talia speciatim objicie-
 bat; Quod ab Episcopis excommunica-
 tos & nominatim declaratos reciperent,
 eosdem officio divino interesse sustine-
 rent, & hujusmodi defunctis Viaticum,
 extremam Unctionem, & Sepulturam
 Ecclesiasticam concederent: Quod in
 civitatibus Interdicto subjacentibus nihil-
 ominus campanis publicum signum dari,
 Officium elatis vocibus celebrari cura-
 rent, & oblationes populi, non sine
 detri-

detrimento Ecclesiæ Matricis acciperent. Quod Presbyteros suos admitterent & rejicerent sine Episcoporum consensu. Quod decimas fundorum suorum & censuum omnium dare recusarent. Præter has querelas, quas Fucherus omnium Episcoporum nomine afferebat, alia quoque ad se unum pertinentia exponebat. Nam cum Xenodochium S. Joannis recta contra Ecclesiam S. Sepulchri stare, querebatur, quod Equites, ut ipsi illuderent, ædes Ecclesia Patriarchali multo sublimiores extruxissent, & toties quoties ipse ad Cathedram pro concione dicturus procederet, illi omnium campanarum suarum compulsionatione tantum strepitum cierent, ut exaudiri non posset. Quod, cum non nulli cives Hospitalarios monuissent, ne inverecunde adeo Patriarcham verbum Dei prædicaturum turbarent, illi non modo erratum non emendassent, sed minari ausi fuissent, se Fuchesium deinceps longe acerbius habituros esse. Nec minas effectu caruisse, eos enim venisse, & domum Patriarchæ cum armatis invasisse, multas sagittas in Ecclesiam S. Sepulchri fuisse excussas, quæ deinde in fasciculum collectæ & prope Altare montis Calvariæ in memoriam atrocissimi facinoris ad parietem suspensæ fuissent.

Sæcul. XII.
 A. C. 1155.

R 5

Cum

Sæcul. XII.
A.C. 1155.

Cum ergo Patriarcha ceterique Episcopi intelligerent, nullum ab Equitibus S. Joannis Justitiam sperandi locum superesse, ad Summum Pontificem se convertere statuerunt, & ipse Patriarcha, etsi centenario haud multum minor esset, hoc iter in se suscepit. Profectionis tantæ socios sibi adlegit Archiepiscopos duos, Petrum Tyriensem, & Balduinum Cæsariensem, Episcopos quinque, Fridericum Acriensem, Amaricum Sidoniensem, Constantinum Liddensem, Ranerium Sebastensem, & Hebertum Tiberiadem. Hi, vere ineunte anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto, cum se navigio commisissent, prosperis ventis Hydruntem, Apuliæ portum, devecti sunt. Verum tota illa regio furore bellico turbabatur; hinc enim Optimates a Guilielmo Rege Siciliae deficientes ad arma proruperant, inde Græcorum copiæ a Papa vocatæ advenerant. Quare Præfules ex Palæstina advenæ navem repetunt, & Anconam vela faciunt. Inde missis ad Fridericum Imperatorem, adhuc in Italia commorantem, quibusdam Episcopis, literas commendatitias ad Papam datas obtinuerunt.

Interim Patriarcha cum Episcopis, itineris sociis, sequebatur vestigia Papæ, ex civitate in civitatem divertentis, dicebantque amici, de industria Papam Patriarchæ

Patriarchæ conspectum fugere, ut tam Sæcul. XII.
 labore quam ingenti impendio fatigare- A.C. 1155.
 tur; quippe Hospitalarios diu ante ad-
 venisse, & Pontificis animum summi
 pretii donis sibi conciliavisse. Patri-
 archæ tandem Papam Ferentini habere
 licuit, ubi ejus vultum, ut mos erat,
 subiens frigide exceptus est, facileque
 perspexit, averfam a se esse Pontificis
 mentem. Dissimulabat tamen Fuchorius,
 & in Festis solemnioribus Papam cum
 Episcopis Palæstinæ, obsequii causa,
 comitabatur. Post longas moras au-
 diuntur Partes, & causa utrinque per
 aliquot dies dicitur, nulla vero profer-
 tur sententia. Tum Patriarcha, pro-
 pria jam experientia & quorundam
 amice monentium consilio edoctus, se
 actum agere, Papæ valedixit & non
 sine rubore recessit. Ex omnibus Cardi-
 nalibus haud plures quam duos, vide-
 licet Octavianum & Joannem S. Martini,
 olim cum Archiepiscopus Tyriensis esset,
 Archidiaconum suum, causæ suæ faventes
 habuit.

§. XIV.

*Fœdera inter Papam & Regem Si-
ciliæ.*

Exinde Hadrianus Papa Beneventi cum Tyr. 18. c. 8.
 Cardinalibus a Guilielmo Rege Si- Act. ap.
 ciliæ obsessus, cum viribus inferior se Bar. 1156.
 tueri

Sæcul. XII.

A.C. 1156.

tueri non posset, subire cogitur pacis conditiones indignas, qui anno superiore optimas repulerat. Delegati ad hoc pacis negotium pertractandum a Pontifice fuerant Cardinales Presbyteri tres, videlicet Hubaldus Tituli S. Praxedis, Julius S. Marcelli, Rolandus S. Marci, Ecclesiæ Romanæ Cancellarius, a Rege Siciliae vero Majo, Regiis classibus Præfectus, Archiepiscopi duo, Hugo Panormitanus, & Romualdus Salernitanus. Episcopus Guilielmus Calesinus*, & Morinus Abbas Cavenfis. Ceterum aliæ conditiones pro terra firma Italiae, aliæ pro Sicilia pactæ.

* Cales ou
Calvi.

De Apulia, Calabria, ceterisque vicinis provinciis istud statutum. Si aliquis Clericus adversus alium Clericum in causa Ecclesiastica querelam habuerit, quæ a Capitulo, Episcopo, aut alio Præposito Ecclesiastico non potuerit emendari, si voluerit, ad Ecclesiam Romanam appellet. Translationes Episcoporum in iisdem provinciis ab una Ecclesia ad aliam fient, si necessitas aut utilitas Ecclesiæ postulaverit, consentiente Summo Pontifice.

Is Ecclesias illarum provinciarum consecrare aut visitare possit, illis civitatibus exceptis, in quibus persona Regis versatur. Legatos etiam mittere possit
ea

ea conditione, ne Ecclesiarum Bona di-
ripiant.

Sæcul. XII.

A.C. 1156.

In Sicilia quoque Ecclesia Romana
jus habeat Ecclesias visitandi & conse-
crandi. Si Papa viros Ecclesiastici Ordini-
nis ex Sicilia ad se vocaverit, Regi jus
sit eos retinendi, qui videbuntur, sive
eos ad ministerium Ecclesiæ sive ad se
ipsum coronandum necessarios credide-
rit. Eadem jura Ecclesiæ Romanæ in
Sicilia sint, quæ in ceteris Regni pro-
vinciis, excepta Appellatione & Lega-
tione, quæ, nisi Rege rogante, ibi lo-
cum non habeant. Si Episcopus electus
fuerit, Clerici electionem secretam te-
neant, donec electi nomen ad Regem
fuerit delatum, qui, nisi gravis eum ab
hac dignitate excludendi causa existat,
consentiet.

His conditionibus Rex edixit, se
Homagium Papæ de Regno Siciliae, de
Ducatu Apuliæ, de Principatu Capuano
& ditionibus annexis præstiturum esse, &
consuetum annum censum more Ante-
cessorum suorum persolaturum. Dedit-
que Bullam auream ad Beneventum,
mense Junio, anno millesimo centesimo
quingentesimo sexto, Indictione quarta.
Hadrianus Papa quoque Bullam suam
dedit eadem die, in qua profitetur, se
Beneventi libere & secure versantem in
hæc fœdera consensisse. His igitur ita
compo-

ep. 8.

Sæcul. XII.
A.C. 1156.

compositis, venit Rex in Ecclesiam S. Mar-
ciani apud Beneventum, ubi ad pedes
Pontificis prostratus homagium præstitit,
compluribus Episcopis, Cardinalibus,
Comitibus, Baronibus, aliisque præsentibus.
Otto autem Frangipanes juramen-
tum edidit nomine Regis, quem Papa
ad osculum pacis recepit. Rex deinde
munificentissime Papæ, Cardinalibus,
& toti Curia Romanæ dona aurea, ar-
gentea & serica obtulit. Sicque Rex &
Papa his quæ acta erant contenti in
diversa abierunt. Sed Cardinales Fride-
rici Imperatoris partibus addictos haud
leviter offenderunt hæc fœdera, quæ
Principi noxia & Ecclesiæ Romanæ pro-
brofa esse querebantur.

epist. ap.
Rad. II.
c. 52.

§. XV.

Joannes Saresberiensis Papam adit.

* Dunium
feu Ser-
viodu-
num.

*Policrat. 8.
c. 23. p. 681.*

Papam in Apulia commorantem invisit
Joannes Saresberiensis *, ejus Popu-
laris & amicus in paucis carus, tunc tem-
poris Theobaldi Archiepiscopi Cantua-
riensis Capellanus. Cum is apud Papam
Beneventi tres ferme menses moraretur,
ille arcana cordis sui in amici pectus
effundens aiebat; se in Summi Pontifi-
catus onere tantum miseriarum cumu-
lum invenisse, ut jam omnes præteriti
temporis ærumnæ, si cum præsentibus
comparentur, non pondus, sed dulcedo
& feli-

& felicitas reputandæ essent. Maluisse se nunquam ex Anglia exivisse, aut potius in Monasterio S. Rufi perpetuo latuisse, quam se ipsum in tam perplexas rerum turbas conjicere. Sed denique æterni Numinis voluntati noluisse resistere. Ut ostenderet, quod per gradus ad summum Regiminis Ecclesiastici fastigium ascendens neutiquam felicior evalisset, dicebat: *Dominus me nunquam non inter malleum & incidem positum crescere voluit, nunc vero manum dignetur supponere oneri viribus meis majori.*

Quadam die Hadriano Pontifici familiariter interroganti, quid homines passim de se & Ecclesia Romana dicerent, Joannes Saresberienfis liberrime respondit: *dicunt: Ecclesia Romana ceteris Ecclesiis omnibus non tam piæ matris affectum, quam novercæ odium exhibet. Reperiuntur in ea Scribæ & Pharisei, qui alligant onera gravia, & imponunt in bumeros hominum; digito autem suo nolunt ea movere, sed dominantur Clericis, neutiquam suo exemplo forma gregis facti. Supellectilem pretiosam, aurum argentumque cumulant, insatiabili avaritia. Pauperes in conspectum non admittunt nisi aliquando per ostentationem. Ecclesias spoliant, rixas inter Clericos & populum excitant, & præcipuum Religionis fructum consecutos se esse existimant, si divitias*

Sæcul. XII.
A.C. 1156.

Ibid. 6. c. 24.
p. 386.

Math. 23. 4.
I. Petri

Sæcul. XII.
A.C. 1156.

Romanæ Au-
læ vitia.

divitias congesserint. Nihil non venale bu-
bent, ipsamque Justitiam, Dæmonis imita-
tores, qui bene facere videntur, si nocere
desierint. Ex istorum numero paucos
excipio, qui officio suo incumbunt. Ipsi
Papa omnibus oneri est, & propemodum
intolerabilis. Conqueruntur, quod Pa-
latia extruat, Ecclesiis proximam rui-
nam minantibus, & auro purpuraque
splendens incedat, dum Altaria pæne nuda
visuntur. Tu vero, reposuit Hadria-
nus, quid sentis? & Joannes: Haud pa-
rum me turbat hæc tua interrogatio;
timeo enim, ne adulator audiam, si so-
lus, quæ omnes vituperant, laudo, si
autem eloquor, ne verecundiam exuisse
videar. Nihilominus cum Guido Cle-
mens Cardinalis S. Pudenticæ cum voce
populi Curiam Romanam reprehendat, non
ausim, ejus sententiæ refragari. Dicit
autem Vir sagacissimus, quin & affirmat,
Ecclesiam Romanam infectam esse quodam
versutiæ & avaritiæ fermento, quod o-
mnium malorum origo est. Hæc dixit
in Congregatione publica Cardinalium,
præsidente S. Eugenio Papa. Verumta-
men illud etiam intrepide, & suggerente
conscientia mea, fateor, mihi nullibi
Viros Ecclesiasticos occurrisse magis, quam
in Ecclesia Romana virtutis studiosos, &
avaritiæ inimicos. Quis non miretur
divitiarum contemptum in Bernardo
Rbedo-

Rbedonensi, Cardinale Diacono SS. Cosmae Sæcul. XII.
 & Damiani? necdum in lucem editus est A. C. 1156.

homo ille, a quo ipse donum accipiat.
 Quis non obstupescat teneram conscientiam
 Episcopi Prænestini, qui etiam dona,
 non sibi soli, sed omnibus oblata respue-
 bat. Multi morum gravitate & mode-
 ratione Fabricio veteri inferiores non
 sunt, quem cognitione veræ Religionis
 superant. Quia igitur usque adeo me-
 urges, dicam sincere; facienda esse quæ
 doces, non autem illa etiam omnia, quæ
 tu facis.

Tum Joannes sic prosequitur, ser-
 mone ad Hadrianum Papam præsentem
 directo; *Orbis universus applaudit tibi
 & assentatur. Pater vocaris & Domi-
 nus; si Pater es, quomodo dona tempo-
 ralia a filiis tuis expectas? si Dominus
 es, cur a Romanis, subditis tuis, non
 timeris? Nempe largitionibus Romanæ
 Ecclesiæ servare cupis; quæso, an hujus-
 modi industria S. Silvester usus est, ut Ur-
 bem sibi subjiceret? aberras, Sancte Pa-
 ter, aberras a via recta. Da omnibus
 Fidelibus gratis, quæ gratis accepisti.*
 Risit Papa, laudavitque Joannis Saris-
 beriensis libertatem, quæ palam loque-
 batur, jubens, ut quæcunque mala quæ-
 relasve de se audiret, illico referret.
 Tum ut objectum dilueret, quod Ec-
 clesia Romana ex omnibus orbis Chri-
 stiani

Hist. Eccles. Tom. XVII.

S

stiani

Sæcul. XII. ftiani partibus tributa acciperet, notam
 A.C. 1156. fabulam adduxit de stomacho & mem-
 bris humani corporis conquerentibus,
 quod ille solus labore omnium frueretur,
 quæ deinde experientia magistra edocta
 fuissent, se stomacho deficiente neuti-
 quam sustentari posse. Verum tunc so-
 lum apta fuisset comparatio, si Ecclesia
 Romana Bona ejusdem generis, quæ a
 ceteris cunctis Ecclesiis accipiebat, re-
 fudisset.

§. XVI.

*Papa Regem Angliæ Hibernia in-
 vestit.*

Joannes Sarisberiensis non suo tantum
 arbitrio, sed a Rege Angliæ missus,
 iter Romam susceperat, licetque con-
 jicere, ipsum epistolam detulisse, qua
 Rex Hadriano Papæ prosperum summi
 Pontificatus auspiciam gratulabatur.
 Ceterum & alia Joannem mittendi causa
 suberat; acceperat enim a Rege man-
 data: licentiam Regi a Papa obtineret
 in Hiberniam cum exercitu navigandi,
 eamque armis suis subigendi, ut ibidem
 Religionem Christianam pristino splen-
 dori & puritati restitueret. Porro postu-
 latio Regis illo nitebatur fundamento,
 quod Ecclesiæ Romanæ Jus esset in omnes
 Insulas; id enim, ut vidimus, Urbani II.
 ætate verum præsumebatur. Hadria-
 nus

*Matth.
 Paris.*

*An. 1155.
 Sup. §. 3.*

*Sup. Lib.
 LXIV §. 8.
 Jo. Saris-
 ber. IV Me-
 taglog. Cult.*

nus Papa, rogatus a Joanne Saresberienſi, Sæcul. XII.
 Regi Angliæ, quod petebat, conces- A.C. 1156.
 ſit, ut ex ejus Bulla apparet, in qua
 loquitur in hunc modum: *Sane Hiber-*
niam & omnes Inſulas, quæ documenta
Chriſtianæ fidei ceperunt, ad jus Beati
Petri & Eccleſiæ Romanæ (quod tua
Regia Nobilitas ipſa cognoscit) non eſt
dubium pertinere. Significasti quidem
nobis, Fili in Chriſto cariffime, te Hi-
berniæ Inſulam velle intrare, ad ſubden-
dum illum populum legibus, & vitia inde
extirpanda. Velle te etiam de ſingulis
domibus annuam unius denarii penſionem
ſolvere, & Jura Eccleſiarum illius terræ
integra conſervare; quod tibi concedi-
mus, & pro dilatandis Eccleſiæ terminis
gratum acceptumque habemus. Cum hac
 Bulla Pontifex Regi Angliæ annulum au-
 reum, cui inſertus erat Smaragdus, in
 ſignum investituræ miſit, poſtea in Archi-
 vis Wintoniæ repoſitum.

§. XVII.

De Bonis Episcoporum defunctorum.

Eodem anno millesimo centesimo quin-
 quagesimo sexto Hadrianus Papa
 literas Vicecomitiſſæ Narbonenſis con-
 firmavit, quibus perverſæ conſuetudini
 res Episcoporum mortuorum diripiendi
 renunciabat; Erat hic abuſus antiquus,
 & in Galliarum Conciliis, ut ſuperius
 S 2 memini-

Marca.
conc. I. 8.
c. 13. n. ult.
Add. Baluz.
ibid.

Sæcul. XII. meminimus, sæpedamnatus. In eadem
A.C. 1156. vero provincia Narbonensi jam prius,
 anno millesimo centesimo quinquagesimo, Raymundus Comes Barcinonensis hunc abusum abjecerat, datis literis,
 * Almeriam. in quibus dicebat: *Cum Madram* * *pro-*
fecturus itineri accinctus essem, Deo pro-
missi in manibus Archiepiscopi Tarraco-
nensis & Episcoporum Barcinonensis,
Gerundensis, atque Ausoniensis, tunc
præsentium, aboliturum me consuetudi-
nem, quam omnes Boni abominantur,
videlicet vetituum, ne deinceps in Ec-
clesiis Cathedralibus ditionis meæ Prato-
res & Vicecomites, quod vivente patre
meo & Antecessoribus ejus fieri solebat,
res mobiles Episcoporum defunctorum, in
eorum Palatiis, Arcibus prædiisque in-
ventas, auferrent aut prædarentur; co-
gnosco enim, hanc vim Legibus Divinis
humanisque adversari. Quare huic ab-
usui diserte renuncio, jubeoque, ut omnia
in domibus, aliisque locis, ad Ecclesiam
Episcopalem pertinentibus, futuro Epi-
scopo intacta reserventur. Hoc igitur
 exemplum secuta Hermengardis Vice-
 comitissa Narbonensis simili modo pro-
 misit, res cujuscunque defuncti Archi-
 episcopi in tuto futuras esse, datis literis
 Montispeffuli, decima quinta Januarii
 anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto, regnante Ludovico, a
 peregrin-

peregrinatione S. Jacobi revertente. Sæcul. XII.
 Quod ego secundum stilum antiquum A.C. 1156.
 de anno millesimo centesimo quinquagesimo sexto ante Pascha accipiendum
 puto. Atque hæc est illa Renunciatio, *ep. 41.*
 quam Hadrianus Papa, Bulla ad Berengarium Archiepiscopum Narbonensem
 directa, & nona Decembris Romæ data,
 ratam habuit.

Ludovicus junior Rex, exeunte anno *V. Pagi*
 millesimo centesimo quinquagesimo *An. 1155.*
 quinto, peregrinationem in Hispaniam *Roder. 8.*
 ad S. Jacobum, orationis causa, suscepit. *hist. c. 9.*
 Verum Rodericus Toletanus scripsit, Regem huic itineri quidem Religionem obtendisse; arcanam autem profectionis causam fuisse, quod explorare cuperet, an Constantia Regina, quam secundis nuptiis conjugem acceperat, Alphonsi VIII. Regis Castiliæ filia, ex legitimo toro nata esset. Alphonsus, qui se Hispaniarum Imperatorem dicebat, Regem, generum suum, Burgis exceptum, usque ad urbem S. Jacobi deduxit; unde redeuntes Toletum diverterunt, ibique Alphonsus, præsentem Rege Ludovico, Comitiam frequentissima, Vasallis suis omnibus tam Christianis quam Saracenis convenire jussis, celebravit. Ita Ludovico suspicionem exemit, Constantiam suam e vili concubina ortam esse.

Sæcul. XII.

A. C. 1156.*Rob. an. 1156*

Anno millesimo centesimo quinquagesimo sexto Tunica Salvatoris nostri in Monasterio Argentoliensi prope Parisios inventa est. Inconfutis erat, & colore subrufo. Literæ unacum hac veste inventæ docebant, gloriosam Jesu Christi Matrem eam filio suo adhucdum infanti texuisse. Hæc sunt verba Roberti Abbatis S. Michaelis, illius ætatis Scriptoris. Argentolii vero hæc Reliquiæ ambitiose custodiuntur.

§. XVIII.

S. Elisabetha Schonaugiensis.

*Trithem.
Chron.
Spanhem.
an. 1153.*

*Vandelberti
Mart. tom 5.
spicil. p. 336.*

Eodem anno millesimo centesimo quinquagesimo sexto Colonia multi tumuli reperti sunt cum Inscriptionibus, in iis condita esse corpora S. Ursulæ Virginis & Martyris ac Sociarum ejus, quæ saltem per spatium annorum trecentorum ibidem colebantur (*). Detecta sunt etiam nomina multorum Episcoporum, aliorumque sanctorum Virorum, qui navigantes Virgines comitati fuisse dicebantur. Porro Gerlacus, Abbas Tuitiensis, præcipuas, & memoratu præ-

(*) In Chronico Hirsaugiensi ista subduntur: *Quorum corporum multa in sarcophagis reposita cum nominibus & titulis suarum Dignitatum fuerunt inventa, plura etiam sine aliqua Inscriptione reperta sunt. Parte I. pag. 450.*

præ ceteris digniores inscriptiones, Elisabethæ Moniali Schonaugiensi transmissit, sperans fore, ut ea cœlitus edoceret veritatem, & ipse ab ea argumentum certum posset elicere, an huic inventioni fides habenda esset; nam suspicione agitabatur, illos, qui corpora sancta invenerant, lucelli cupiditate captos conficta nomina inscripisse.

Hunc in modum de re ista ipsa Elisabetha loquitur. *Vision. lib. 4. c. 2.*

Elisabetha anno millesimo centesimo trigesimo in lucem edita, cum ad annum ætatis circiter duodecimum pervenisset, Monasterium Schonaugiense, in Diœcesi Trevirensi positum, sexdecim milliariis a Binga distans, ingressa est. Hæc autem Monialium domus juncta erat viro-*vit. ap. Boll. 18. Jun. to. 21. p. 604.* rum Cœnobio, anno millesimo centesimo vigesimo quinto fundato, & S. Florino Confessori sacro, qui sub initium septimi Sæculi Confluentiæ degebat, decima vero septima Novembris ab Ecclesia colitur. Ceterum Monasterium istud Benedictinorum, cui primus Abbas Hil-** Schöna Auge* delinus præfuit, a loci situ & jucundissimo prospectu * *Schonaugia* dictum, propinquam Deo sacrarum puellarum domum regebat.

Anno millesimo centesimo quinquagesimo secundo, Elisabetha, tunc annos nata viginti tres, sæpius in extasim rapi,

Sæcul. XII.
A.C. 1156.

pi, & ostenta videre cœpit, quod ei potissimum diebus Dominicis & Festis, illis horis, quibus Divinum Officium celebrabatur, contingere solebat. Cumque multi scire percuperent, quid Deus famulæ suæ revelaret, illa iubente Hiladelino Abbate arcana sibi cognita cuidam fratri suo, nomine Ecberto, Bonnenfis Ecclesiæ Canonico, aperuit, quamvis ægerrime, ut hæc manifestaret, adduci potuerit, verita, ne ipsa quibusdam sancta esse videretur, ab aliis contra vel hypocrisis vel amentia argueretur. Tandem timens, ne Dei voluntati resisteret, fratri suo quæ singulis diebus conspiciebat, & audiebat, narravit, eaque ille stilo simplici, nam nihil suo arbitrio addidisse videtur, scripsit.

Ex his Revelationibus Ecbertus quatuor libros composuit, quorum tertius nomen *De viis Domini* præferens, complures admonitiones utilissimas ad varias hominum conditiones continet, agitque de vita contemplativa, de vita activa, de matrimonio, de continentia perfecta. In eo Elifabetha terribilia ingerit suæ ætatis Præsulibus, quorum plerique fastu & pompa sæculari tuebant, ac in divitiis deliciisque vivebant, Pastorum officii immemores, & oblitii, quod JEsu Christi Apostolorumque successores essent. Hucusque Ecberti fides
suspe-

III. c. 6.

c. 14.

suspecta esse non meretur; sed in Visionibus, quæ in libro IV. referuntur, magnæ occurrunt difficultates, quoniam nihil ferme aliud legitur, quam historia S. Ursulæ & sociarum ejus, præsertim S. Verenæ, cujus corpus Gerlacus Abbas Tuitiensis Hildelino Abbati Schonau-giensi transmiserat.

Itaque in Libro IV. Elisabetha, quasi has res a S. Verena, a quodam Angelo, aliisque Sanctis edocta, prolixè gesta S. Ursulæ, sociarum & sociorum narrat, fabulis usque adeo similia, ut defendi nullatenus possint. Præter alia, mentio fit alicujus Papæ Cyriaci, toti antiquitati ignoti, qui inter Pontianum & Anterum collocatur, anno salutis ducentesimo trigesimo quinto. Eodem tempore memoratur quidam Rex Constantinopolitanus, nomine Dorotheus, aliusque Rex, soli Siciliæ imperans, licet Elisabetha dicat, velle se immixtos errores Historiæ, de undecim millibus Virginum jam antea scriptæ, emendare. Porro non plures quam duæ viæ ad explicandas has difficultates mihi patere videntur; vel enim dicendum, postquam Elisabetha illa facta attente aut legisset, aut narrari audivisset, ejus phantasiam ita fuisse affectam, ut ea per revelationem discere crediderit, quæ suggerebat memoria, Ecbertum vero non satis ea

S 5 distina

Sæcul. XII.
A.C. 1156.

IV. 6. 2.

vid. Papebr.
Conat. differ.
5. & Paralip.
to. 18. Boll.
p. 39. Uffer.
Antiq. Eccl.
Brit. p. 619.

Sæcul. XII. A.C. 1156. distinxisse, quæ in sorore sua opus memoria & naturæ erant, ab illis, quæ per revelationem supra naturam acceperat; vel, cum Cardinale Baronio de alia simili materia, dicendum, hanc revelationum partem esse supposititiam, atque Ebertum, vel quemquam alium, ut Historiæ de S. Ursula auctoritatem adstrueret, eam pro suo arbitrio confictam, sibi ita ab Elisabetha dictatam, affirmasse.

*Bar. an. 604.
n. 58. 59. &c.*

Boll. to. 17.

*p. 247. to. 21.
p. 635.*

Fatendum tamen, quod siue una siue altera tentetur via, omnes hujusmodi revelationes suspectæ reddantur; quis enim vadem se dabit, ceteras meliore fide fuisse scriptas. Generatim cum pio & docto Patre Papebrochio consentiendum, Sanctarum Mulierum Revelationes ad dogmata Theologica vel facta historica solide probanda nullum præbere fundamentum, quia non nullæ reperiuntur, quæ se ipsas destruunt, veritas autem factorum solummodo in historiis genuinis juxta sanæ criticæ regulas quærenda est.

Præter Visiones Elisabethæ supersunt nobis quindecim Epistolæ, quarum præcipua ad S. Hildegardem data est; eam enim non nunquam invisebat.

*ap. Trithem.
Chron. Hirs.
1162.*

Hanc scripsit anno circiter millesimo centesimo sexagesimo cum jam Præposita, seu ut se ipsam appellat, Virginum Schonaugiensium Magistra esset. Conqueri-

queritur de sermonibus, quibus sibi etiam Viri Religiosi detraherent, & quibusdam confictis Epistolis, quæ tanquam ab ipsa scriptæ in vulgus sparsæ fuissent. Sancte affirmat, quod non prius, quam ab Angelo sapius jussa acceptas a Deo gratias cuiquam hominum manifestasset. Postquam annis tredecim visionibus cœlestibus recreata est, obiit Elisabetha Feria sexta, decima octava Junii, anno millesimo centesimo sexagesimo quinto, ætatis suæ trigesimo sexto necdum completo; quamvis vero Sanctarum Virginum numero solemniter nunquam adscripta fuerit, nihilominus anno millesimo quingentesimo octuagesimo quarto Martyrologio Romano inserta est, & exinde in Monasterio virorum Schonau-
 giensi tanquam Sancta colitur, nam Virginum domus a Suecis destructa est.

Ecbertus in eodem monasterio, hortante sorore, Institutum Regulare suscepit, atque anno millesimo centesimo sexagesimo septimo, Hildelino defuncto in Abbatiali Dignitate successit. Is contra Catharos seu Manichæos Germaniæ scripsit, cujus rei illa in suis sermonibus meminit.

§. XIX.

Petri Venerabilis obitus.

Petrus Venerabilis, Abbas Cluniacensis,

Sæcul. XII.
 A.C. 1156.

Mart. Rom.
 8. Jun.
Trith. Chro.
Hirsang.
 an. 1163.

III. Serms.
 c. 12.

Sæcul. XII. sis, rebus humanis valedixit anno
 A.C. 1156. millesimo centesimo quinquagesimo sex-
 vit. Bibl. to in Festo Nativitatis Domini, quæ dies
 Clun. p. 601. pro more in illis provinciis recepto anni
 sequentis prima habebatur. Is Mona-
 stero Cluniacensi & toti Ordini annis
 triginta quinque sapientissime præfuit,
 sepulturæ locum in superiore majoris
 Ecclesiæ regione nactus, Henrico Episco-
 po Wintoniensi solitos Ecclesiæ ritus
 peragente. Hic Præsul, olim monachus
 Cluniacensis, post obitum Regis Step-
 hani fratris sui, clam ex Anglia solvens
 Cluniacum venit, quo facultates suas,
 quæ maximæ erant, præmiserat; unde
 Benefactorum numero in illo Cœnobio
 accenseri meruit, quippe ingentem au-
 ri vim contulit. Ceterum, Petri Abba-
 tis ætate, Cluniaci quadringenti ferme
 monachi degebant, Ordinis hujus Re-
 gula plus quam in trecentis monasteriis
 servabatur, eique domus aliæ ferme ad
 duo millia subjiciebantur. Regebat i-
 dem Abbas familias in remotissimis pla-
 gis positas, qualis erat Abbatia prope
 Hierosolymam in valle Josaphat sita, ubi
 sepulchrum S. Virginis esse credebatur.
 Aliud Monasterium Cluniacensium in
 monte Thabor visebatur.

Petrus Abbas inter clarissimos sui
 ævi Doctores non ultimum locum me-
 retur. Id enim ejus scripta contra Ju-
 dæos

ibid. p. 593.
Supl. Sigeb.
an. 1156.

p. 600.

dæos & Petri *de Bruis* sectatores edita Sæcul. XII.
demonstrant. Scripsit duos libros de A. C. 1156.
miraculis ipsi cognitis, ubi complures Hi-
storias memoratu dignas refert. Epi-
stolæ quoque ejus numero centum no-
naginta quinque ad nos usque pervene-
runt, in sex libros divisæ, in quibus præ-
cipue viri prudentia & discretio elucet.
Præter illas quarum mentionem feci,
tres etiam aliæ occurrunt, memoratu
dignissimæ. Una ad Joannem Comne-
num Imperatorem data, in qua postquam
rogavit, ut Regem Hierosolymæ, Prin-
cipem Antiochiæ, ceterosque Francos,
qui novas sibi Sedes in Oriente elegerant,
tueretur, addit, Imperatorem Ale-
xium, parentem ipsius, Prioratui *de Cba-
ritate* Monasterium dictum *Civitot*, pro-
pe Constantinopolim positum, subjecisse,
quod tamen annis exinde tribus ab ex-
traneis fuisset occupatum. Unde petit
restitutionem, Imperatori in gratitudi-
nis pignus Ordinis sui Fraternitatem of-
ferens, ea ratione qua Regibus Franciæ,
Angliæ, Hispaniæ, Germaniæ, & Hunga-
riæ communicata fuisset. Eandem ob
causam Patriarchæ Constantinopolitano
scripsit.

Ceteras duas Epistolas Petrus Vene-
rabilis ad Rogerium Regem Siciliae dedit.
In altera gratulatur, pacem cum Papa
initam, unicum Monasterium, quod Or-
do

Lib. II. ep.

39.

III. ep. 3.

do

Sæcul. XII.
A.C. 1156.

IV. ep. 37.

do Cluniacensis in Sicilia habebat, et commendat, hortaturque, ut ad Regni sui emolumentum plura conderet. In secunda ad Regem Epistola, postquam eum summis laudibus extulit, in votis sibi esse dicit, ut Rogerius Tusciam suæ potestati subjiceret, quod maximo hujus provinciæ bono futurum credit. Tum in fine rogat, ut Regia munificentia Monasterium Cluniacense foveret, cui, licet ad faciendos sumtus immensos teneretur, ceteri Reges non amplius, ut olim, suis beneficiis subvenirent. Ceterum Petrus Venerabilis Abbatum Cluniacensium ultimus est, qui nominis sui fama Ordinem Cluniacensem celebrem effecit; nam exinde admodum obscura seculata sunt tempora (*).

Suppl. Sig.
an. 1158.

Petro defuncto Monachi illius domus electione tumultuose peracta suffecerunt Robertum Crassum, Flandriæ Comitis propinquum, hominem prope modum laicum, quo deposito mortuoque, anno millesimo centesimo quinquagesimo octavo Hugo hujus nominis tertius, ejusdem Monasterii Prior, in decimum

Chron. Clun.

(*) Hodie S. Patris Nostri Benedicti Filii in Gallia, præsertim Congregationis S. Mauri, industriæ, sapientiæ & eruditionis suæ fama, librisque in lucem editis totum orbem literarium implent.

cimum Abbatem Cluniacensem electus Sæcul. XII.
A.C.1157.
est.

§. XX.

S. Guilielmus Malæ Vallis.

Sub idem tempus in vivis agebat S. Guilielmus de Mala Valle, vel Auctor vel Fautor ejusdam Congregationis monachorum. Nec patriam ejus nec infantiam scimus; sed illud utcunque exploratum, quod in Tuscia vitam Anachoreticam duxerit, & mutatis sæpe cellis tandem in quodam loco, qui tunc stabulum Rodense, postea vero ob sterilitatem soli Malavallis, dictus est, in parochia Castilionensi & Diœcesi, vulgo *Grosseto*, prope Senas, sedem fixerit. Postquam illuc mense Septembri anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto advenisset, & octodecim mensium spatium in magno vitæ rigore transegisset, quidam juvenis, nomine Albertus, circa Festum Epiphaniæ anno sequenti millesimo centesimo quinquagesimo sexto ejus Disciplinam amplexus, quanto virtutum splendore Guilielmus rutilaret, uno anno testis extitit, nempe usque ad annum millesimum quinquagesimum septimum, & diem Februarii decimam, qua Viri Sancti anima ex mortali corpore migravit. Cum, ipso defuncto, aliquis Reinaldus nomine Alberto se socium junxis-

*Boll. 10. Feb.
to. 4. p. 433.
vit. p. 2. c. 3.*

Sæcul. XII.
A.C. 1157.
Mart. Rom.
10. Febr.

junxisset, & paulopost plures alii, sensim exorta est Congregatio Monachorum, (qui a suo Fundatore Guilielmini dicti sunt) sub Regula S. Benedicti militantium. Ecclesia S. Guilielmum de Malavalle in die ipsius obitus colit.

Sup. lib.

XLV. §. 39.

Sup. Lib.
LXVIII.

§. 43.

Albertus ejus vitam scripserat, quæ ad nos non pervenit, recentiores vero fabulas immiscuere, hunc Sanctum imperite non distinguentes a S. Guilielmo Duce Aquitanix, Caroli Magni ætate vivente, Monasterii Gellonensis Conditor, nec a S. Guilielmo de *Deserto*, nec a Guilielmo, ultimo Aquitanix Duce, Compostellæ anno millesimo centesimo trigesimo septimo fati functo.

§. XXI.

Patriarchatus Gradensis.

Ital. Sacr.
to. 5.

p. 1192.

p. 1459.

Henricus Dandolus, Nobilis Venetis, Patriarcha Gradensis anno millesimo centesimo trigesimo creatus, in illa Cathedra annis quinquaginta sedit. Cumque Veneti jam diu Jaderæ seu *Zaræ* civitati in Dalmatia dominarentur, eam etiam Jurisdictioni Patriarchæ sui submittere cupiebant. At Jadera Jurisdictioni Archiepiscopi Spalatrensis subtrahæta, & Archiepiscopatus honore ab Anastasio IV. Papa anno millesimo centesimo quinquagesimo quarto donata fuerat. Itaque rogantibus Venetis, & Henrico Patriarchæ

Patriarchæ, Hadrianus Papa complures Bullas concessit, quibus illa accensetur, ubi confirmat privilegia, Ecclesiæ Gradenſi a Pontificibus Antecessoribus suis collata, præsertim illud Leonis IX. in Concilio Romano anno millesimo quinquagesimo tertio impetratum, eique subjicit Archiepiscopatum Zaretinum, Ecclesiasque Cathedrales huic Metropoli subditas, addita potestate consecrandi hunc Archiepiscopum, salvo jure Romani Pontificis, qui ei Pallium tradat. Huic Bullæ, decima tertia Junii anno millesimo centesimo quinquagesimo septimo datæ, Cardinales tredecim subscripserunt. Alia Bulla, eodem die data, Papa Patriarchæ Gradenſi tribuit potestatem ordinandi Episcopos Constantinopoli, & in ceteris omnibus Imperii Græci urbibus, in quibus Veneti Ecclesias proprias haberent.

Sæcul. XII.

A. C. 1157.

Hadr. ep. 36.

37. 38.

Sup. lib.

LIX. §. 81.

Zaretini ægerrime tulerunt, quod ipsorum Archiepiscopus Patriarchæ Gradenſi cedere juberetur; sed Venetorum potentia resistere non valuerunt.

§. XXII.

Privilegium S. Martini de Bello.

Eodem anno millesimo centesimo quinquagesimo septimo in die Pentecostes, decima nona Maji, in Festo S. Dunstani, Henricus Rex Angliæ Comitibus ad p. 1181.

Hist. Eccles. Tom. XVII.

T S. Ed-

Sæcul. XII. S. Edmundum celebravit, coronam ge-
 A. C. 1157. stans in capite, Theobaldo Archiepi-
 scopo Cantuariensi, multisque Episcopis,
 Abbatibus, Comitibus, & Baronibus præ-
 sentibus. Rex inter alios advocaverat
 Hilarium Episcopum Cicestrensem, &
 Walterium Abbatem S. Martini *de Bello*,
 ut dissensio inter eos ante aliquot annos
 exorta componeretur. Nam Hilarius

p. 1176.

Episcopus, qui Romanæ Curiaë cognitio-
 nem ac favorem plurimum obtinuerat,
 affirmabat, cum Monasterium S. Martini
 in sua Diœcesi positum esset, Abbatem
 teneri sibi fidem promittere, ad Synodum
 Diœcesanam Cicestriam venire, & pen-
 siones omnes Episcopales, secundum Ca-
 nones, persolvere. Præterea jus hospi-
 tii in Abbatia & prædiis ei subjectis sibi
 competere dicebat. Abbas e contrario
 respondebat, Guilielmum Conquesto-
 rem Regem, hujus Monasterii Condito-
 rem, illud ab omni Episcoporum Domi-
 natione immune esse voluisse, sicut esset
 Ecclesia Christi Cantuariæ. Et omnino
 in Charta Foundationis verba ita sonant.
 Addebat Abbas, hoc privilegium testi-
 monio Lanfranci illo tempore Archiepi-
 scopi Cantuariensis, & Stigandi Cicestris
 Episcopi literis, fuisse confirmatum.

Sup. lib.

XLI. §. 19.

Monast.

Angl. p. 317.

Hilarium igitur Episcopum & Wal-
 terium Abbatem ad Curiam S. Edmundi
 vocatos Rex, aliis ibidem occupatus ne-
 gotiis,

gotiis, Glocestriam ire iussit, quo & ipse Sæcul. XII.
 tota Curia sequente Feria V. post Pen- A.C. 1157.
 tecosten venit.

Altera die Rex, Missa audita, Abbatem Tabulas Ecclesiæ suæ palam proferre præcipit. Quas Thomas *Bequet* Cancellarius legit, tumque ad Walterium conversus *Domine Abbas*, inquit, *Episcopus Cicestricæ argumento contra te utitur, quod multis validissimum videtur, obijciens, quod ipsi juramento fidem oppignoraveris.* Abbas vero se nihil contra Dignitatem & Libertatem Ecclesiæ suæ egisse affirmavit. Et Rex, Cancellarium intuitus, *juramentum, ait, Dignitatibus Ecclesiarum non adversatur, qui enim jurat, nihil nisi quod debet promittit.* Addiditque se non passurum, ut se regnante Ecclesia S. Martini immunitate & Dignitate sua exuta fuisse videatur. Se Episcopo locuturum, & omnia in pace dispositurum. His, de sede surgit, alia negotia perfecturus.

Die vero Martis post octavam Pentecostes, Rex mane Capitulum Monachorum intravit, comitantibus Archiepiscopis, Theobaldo Cantuariensi, & Rogero Eboracensi, Episcopis etiam Richardo Londinensi, Exoniensi, & Lincolnienfis, duobus Abbatibus, & Thoma suo Cancellario, non nullis Comitibus & Baronibus, magnaue populi multitudine.

T 2

Episco-

Sæcul. XII. Episcopus quoque Cicestrensis & Abbas
 A.C. 1157. *de Bello* aderant. Tum perfecta iterum
 Regis Guilielmi Conquestoris charta,
 Cancellarius ad Episcopum Cicestren-
 sem: *Domine Episcopo! si quid habes,*
libere responde. Tunc Episcopus Cice-
 strensis de sede surgens ait; non venisse
 se instructum ad causam Ecclesiæ suæ o-
 mnibus quibus posset argumentis defen-
 dendam, sed prompto esse animo, ad in-
 eundam cum Abbate pacem conciliante
 Rege & salvis Ecclesiarum juribus. At
 plerisque dicentibus, terminandam de-
 nique esse litem, quæ tamdiu tenuisset,
 elevata voce dixit: *Jesus Christus Do-*
minus Noster binas Potestates in hoc Sæ-
culo constituit, unam scilicet spiritua-
lem, alteram materialem. Spiritualis
autem est illa Pastorum Ecclesiæ, & præ-
cipue Papæ, potestas, quæ tanta gaudet
prærogativa, ut nullus Episcopus sine
ejus Judicio aut licentia deponi possit ().*
 Ad hæc Rex, protensis manibus, *verissi-*
imum est, ait, *Episcopum non posse deponi,*
sed manibus poterit expelli. Arridentibus
 universis, Episcopus reposuit: *Ite-*
rum

(*) Nempe vult dicere Hilarius Cicestrensis, Episcopum a Regibus nec deponi, nec ulla Jurisdictionis suæ parte in subditos Diocesanos privari sine Pontificis Romani consensu & auctoritate posse.

terum dico, hæc est Potestatis Ecclesiasticæ ratio, totius antiquitatis testimonia stabilita. Nullus Laicus, etiamsi Regia fulgeat corona, Ecclesiis ullam immunitatem vel dignitatem sine Papæ auctoritate tribuere potest. His Episcopus probare volebat, Privilegium exemptionis, a Guilielmo Rege Monasterio de Bello concessum, nullum esse.

Tunc Rex iratus: *Tu vero callide argutaris, & jactas Papalem auctoritatem, ab hominibus acceptam, dum deprimis Regiam, quam mihi Deus dedit. Unde tibi, fide & Sacramento mihi adstricto, præcipio: sermonem temerarium & meæ dignitati contumeliosum retrahat.* Episcopos vero omnes præsentem, salvo Regiæ coronæ jure, obsecro, ut læsum honorem meum vindicent. Itaque murmur in toto Conventu contra Hilarium excitatum vix sedari potuit. Ipsoque Cancellario ei audaciam exprobrante, cum Præsul cerneret, omnium animos fuisse offensos, dicta Regi excusare cœpit; dicens nihil calliditatis verbis suis subfuisse, nec quidquam Regiæ ejus potestati voluisse detrudere. Reliqua hujus narrationis desiderantur, & exitum nescimus. Hæc vero sufficiunt, ex quibus dispiciamus, quanto fervore Henricus II. Rex Angliæ Coronæ suæ jura, potestati Ecclesiasticæ comparata, defenderit.

Sæcul. XII.

A. C. 1157.

Sæcul. XII. derit. Ceterum, cum dixit, Papam ab
 A.C. 1157. hominibus accepisse suam auctoritatem,
 fallebatur; falsum enim id est, si sermo
 sit de Primatu, quem Romanus Ponti-
 fex de Jure Divino obtinet. Si autem
 spectetur Jus, de quo hic agebatur, quo
 Papa solus Episcopos judicare dicitur,
 verum est, quod istud ab hominibus, vi-
 delicet, a consuetudine, in falsis Decre-
 talibus fundata, proficiscatur.

§. XXIII.

*Hadriani Papæ & Imperatoris Dis-
 sidium.*

Radevic. I. Medio mense Octobri, eodem anno
c. 8. millesimo centesimo quinquagesimo
 septimo Fridericus Imperator in Burgun-
 diam contendit, comitia Vesuntione ce-
 lebraturus. Adfuere variarum natio-
 num Legati, & præterea duo Hadriani
Gunther. Papæ Nuncii, Presbyteri Cardinales, Ro-
lib. 6. p. 367. landus Tituli S. Marci & Bernardus Ti-
 tuli S. Clementis, ambo opulentia, eta-
 te, prudentia, auctoritate, qua ferme
 ceteros omnes superabant, insignes.
 Quadam die cum Imperator, ut frequen-
 tiam effugeret, in Oratorium secessisset,
 in conspectum ejus adducuntur Legati
 Pontificii, quos honorifice & benigne
 excepit. Illi nomine Papæ omniumque
 Cardinalium Principem salutant, tumque
 red-

reddunt Papæ Epistolam, in qua dicebat: *Sæcul. XII.*
Ante paucos dies datis literis Majesta- *A.C. 1157.*
tem tuam certiozem fecimus, inauditum *Radevic. c. 9.*
in banc diem facinus, nostra ætate, in *Hadr. ep. 2.*
Germania peractum, summopere miran-
tes, quod adhucdum tam perniciosum sce-
lus impunitum reliqueris. Non enim te
latet, venerabilem Fratrem nostrum Es-
quilium Archiepiscopum Lundisensem,
cum a Sede Apostolica remearet, ca-
ptum fuisse ab impiis hominibus, & bo-
dieque ab iis in custodia detineri, atque
etiam hos sicarios evaginati gladiis
Præsulem sociosque ejus invasisse, & o-
mnibus rebus spoliatos pessime habuisse.
Tanti flagitii fama ad remotissimas oras
pervenit. Interim id tu dissimulasse
diceris, cum oportuisset contra reos gla-
dium stringere, quem a Deo ad vindictam *Rom. 13. 4.*
malefactorum accepisti. Hujus quidem
dissimulationis causam penitus ignoramus,
quoniam conscientia nostra nos non ac-
cusat, quod te in quacunque re offenderi-
mus, quin imo te semper filium nostrum
carissimum & Principem Christianissi-
imum dileximus. Memineris, gloriosissi-
me Fili, quam gratanter & quam ju-
cunde, anno superiore, Mater tua Sa-
crosancta Romana Ecclesia te suscepit,
& quam tenero affectu tibi Imperialis
coronæ insigne contulerit. Nec panitet
nos, tua desideria implevisse, sed si ma-
jora

Sæcul. XII. *jura etiam Beneficia de manu nostra*
 A.C. 1157. *tua Excellentia accepisset, non immeri-*
to gauderemus, memores, quanta Ecclesia
Dei nobisque commoda & incrementa
per te accedere possint (). Inde suspi-*
camur ac veremur, ne suggestione perver-
forum hominum Romanam Ecclesiam &
nos ipsos averferis. In fine Epistolæ Pon-
tifex Legatos suos Imperatoris benevo-
lentiæ commendat.

Hac Epistola perlecta, & a Rainaldo Imperatoris Cancellario accurate explicata, ut eam illi quoque, qui linguæ Latinæ ignari erant, intelligerent, Proceres præsentis furiose indignabantur, quod amarus esset stilus & Pontifex comminari majus malum videretur. Illud vero præcipue omnes vehementer offenderat, quod diceret Papa, se Imperatori coronam Imperii contulisse, nec futurum, ut ipsum pœnitentia subiret, etiam si majora etiam dedisset beneficia. Ideo vero Germani Principes verba hæc tetrice & fastidiose pensabant, quod non ignorarent, a quibusdam Romanorum jactari,

(*) Meminerit Lector superius Num. VI. Fridericum ad Romanos dixisse; *Carolus & Otto Reges nostri sua virtute Romam Italiamque, sine ullius hominis Beneficio, Græcis & Longobardis ereptam, Francorum Imperio junxerunt. &c.*

jaçtari, Germaniæ Reges hucusque Romanum Imperium & Regnum Italiae nullo alio titulo quam donatione & gratia Romanorum Pontificum tenuisse, eosque hanc traditionem posteritati inculcare non verbis modo & scriptis, sed etiam picturis velle. Nam suspensionem augebat, quod Lotharium Imperatorem in Palatio Lateranensi depinxissent, flectentem genua, & coronam de manu Papæ accipientem, cum epigraphe:

Rex venit ante fores, jurans prius Urbis honores:

Post homo fit Papæ, sumit quo dante coronam.

Cum Fridericus Imperator anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto Romam venisset, de hac imagine & inscriptione conquestus fuerat, promiseratque Hadrianus Papa, jussurum se eam deleri; sed id effectui datum non fuerat. Hæc itaque omnia & perlecta modo Epistola magnum inter Principes Germanorum tumultum excitarunt, eosque alter Legatorum multo magis accendisse fertur, cum quæsvisset; *A quo ergo Fridericus Imperium accepit, si a Papa non tenet?* quin nihil propius fuit, quam ut Otto Comes Palatinus Baviariæ enses stringeret, quo se Legato caput amputaturum minaciter proclamabat.

T 5.

Tantos

Sæcul. XII.
A. C. 1157.

Tantos motus Imperator sua auctoritate composuit. Legatos vero ad suum hospitium a militum præsidio deduci iussit, addito mandato; altera die, quamprimum illuxisset, ex urbe excederent, recta Romam pergerent, & nullibi in ditioribus Episcoporum vel Abbatum moras traherent. Tum missis per universum Imperium literis querelas movit, quod Papa concordiam Imperii & Sacerdotii turbare aggrediretur. Postquam deinde narravit, quæ Vesuntione accidissent, adjicit de Legatis: *Deprebensi sunt habere complures chartas vacuas & sigillo præmunitas, in quibus deinde, quæ viderentur, scriberent, & pro more suo Ecclesias Germaniæ, ablatis Vasis Sacris, spoliarent. Hinc eos Romam eadem qua venerant via remisimus. Cumque per electionem Principum a solo Deo Imperium nostrum sit, qui tempore passionis Filii sui duobus gladiis regendum orbem subjecit, & cum Petrus Apostolus docuerit: Deum timete, Regem honorate, quicumque nos Imperialem coronam pro Beneficio a Domino Papa suscepisse dixerit, Divinæ institutioni adversatur, & mendacii reus est. Itaque dignitatem Imperii defendite. Nos vero potius vitæ periculum subibimus, quam ejus bonorem lædi patiemur.* Notatu dignum, *Allegoriam de duobus gladiis tanquam*

Sup. lib.

LXIX. §. 14

doctri-

doctrinam constantem & certam ab illis Sæcul. XII.
 ipsis fuisse receptam, qui Curiaë Roma- A.C. 1157.
 næ opiniones oppugnabant.

Rolandus & Bernardus, duo Legati, Radev. c. 15.
 Romam reversi, quam inhumane exce-
 pti fuerint, & quantum periculum eva-
 serint, narrarunt, rem etiam exaggeran-
 tes, quo Pontificem ad vindictæ cupi-
 ditatem excitarent. Clerici Romani in
 diversas sententias ibant, nam pars eo-
 rum Imperatori favebat, & Legatos vel
 impudentiæ vel ignorantiaë accusabant.
 Alii causam Pontificis amplectebantur.
 Is hac de re ad Episcopos Germaniæ de- ep. 3.
 dit Epistolam, in qua postquam retulit,
 quam male Legati sui fuissent affecti,
 dicit; *Cum e conspectu Imperatoris abi-*
rent, audiverunt, ipsum mandata edidis-
se, quibus prohibebatur, ne quis ex ve-
stris Partibus Romam iret, & excubi-
tores in omnibus Imperii finibus posuisse.
 Papa deinde Episcopos hortatur, ut Im-
 peratorem ad officium revocarent, & ad
 retractationem Rainaldo Cancellario &
 Comiti Palatino, qui in Legatos & Ec-
 clesiam Romanam convicia jecerant, im-
 perandam urgerent.

§. XXIV.

*Episcoporum Germanicæ Epistola ad
 Papam.*

Germaniæ Antistites postquam consilia Radev. c. 16.
 con-

Sæcul. XII. contulissent, quid Hadriano Papæ re-
 A.C. 1157. spondendum esset, Epistolam ad eum
 dederunt in hunc ferme modum: *Episto-
 læ tuæ verba usque adeo totum Imperium
 commoverunt, ut ea approbare ac tueri
 non possimus. Ceterum illis literis, quas
 ad nos dedisti, reverenter acceptis, Prin-
 cipem admonuimus, ut jusserat Sanctitas
 tua, & responsum Catholico Rege di-
 gnum ab eo retulimus. Duo sunt, in-
 quit, quibus nostrum regi oportet Impe-
 rium, Leges Sanctæ Imperatorum, & u-
 sus bonus Prædecessorum nostrorum. Hos
 limites nec volumus præterire nec possu-
 mus. Debitam Patri nostro Papæ reve-
 rentiam libenter exhibemus, sed liberam
 Imperii nostri coronam Divino tantum
 Beneficio adscribimus. Archiepiscopo
 Moguntino prima vox in electione debe-
 tur, ceteri deinde Principes Ordine suo
 suffragia expromunt. Unctionem Regiam
 ab Archiepiscopo Coloniensi, Imperialem
 a Papa accipimus. Si quid præterea af-
 firmatur, a malo est. Cardinales, sive
 Pontifice, e terris nostris abire non coegi-
 mus, sed ne ultra progredierentur cum
 literis, quas ferebant, Dignitatem no-
 stram lædentibus, vetuimus. Nullam tu-
 limus legem, ne quis in Italiam iter fa-
 ciat, aut inde ad nos veniat, nec pie pe-
 regrinantibus, aut aliis justa causa Ro-
 mam petentibus viam claudimus, si tales
 Episco-*

Matth. 5. 37.

Episcoporum aut Præpositorum suorum Sæcul. XII.
A. C. 1157.
testes literas exhibeant. Sed animus est,
abusus tollere, quibus omnes Regni nostri
Ecclesiæ vexantur, & exhauriuntur, Di-
sciplina autem Monasteriorum prope tota
corrumpitur. In capite orbis Deus per
Imperatores exaltavit Ecclesiam, & Ec-
clesia hodie, in capite orbis posita, Impe-
rium destruit & demolitur, quod non a
Deo fieri credimus. A pictura cæpit
jurgandi materia, ad scripturam pictu-
ra processit, id neutiquam patiemur, non
sustinebimus, ante Imperium & coronam
abdicabimus. Picturæ deleantur, scri-
pturæ retractentur, ut inter Regnum &
Sacerdotium æterna inimicitiarum mo-
numenta non remaneant.

Postquam hunc Imperatoris sermo-
nem retulerunt Episcopi, ad illam Epi-
stolæ Papalis partem transeunt, in qua
petebat, ut Comes Palatinus Bavarix &
Cancellarius Rainaldus retractarent, &
respondent: *Nibil ad nos dixit Cancel-*
larius, quod non ad pacem conservandam
tendat. Testatur enim, se Legatos omni-
bus viribus contra populi vim defendisse,
nec forte sine ipsius præsidio vivos eva-
suros fuisse. In rei hujus testes, omnes
illa die præsentés invocat. Comes vero
Palatinus nunc abest. Denique Sanctita-
tem tuam suppliciter oramus; ut datis
suavioribus literis Imperatoris animum
leniat

Sæcul. XII. *leniat ac demulceat. Ita salva Imperii*
A.C. 1157. *Dignitate, tranquilla erit Ecclesia.*

§. XXV.

Papa Imperatorem placat.

Interea Fridericus Imperator, in Italia secundo moturus, ad urbem Augustam castra posuit, ubi milites colligebantur, Rainaldo Cancellario suo & Ottone Comite Palatino Bavariæ præmissis, qui in Longobardiam progressi ubique Imperatoris Regnum stabiliebant. Hac re comperta Pontifex alios duos Legatos Friderico mittit, Henricum Presbyterum Cardinalem tituli S. Nerei, & Hyacinthum Diaconum Cardinalem S. Mariæ in schola Græca, viros prudentia præditos, & rebus gerendis multo ac priores duo aptiores. Ubi Mutinam pervenerunt, Imperatoris Nuncios ad eunt, modeste se se inferunt, & postquam Legationis suæ causam summam exposuissent, missos se fuisse ad pacem reducendam & honorem Imperii conservandum, iter suum prosequendi licentiam obtinuerunt. Inde Tridentum delati Episcopum illius civitatis, ut tuto in Germaniam proficisci possent, itineris socium acceperunt. Cum enim omnes scirent, Imperatorem Papæ esse insensum, complures occasione usuri, & Legatos in faucibus montium iter facientes rebus

c. 17.

rebus suis spoliaturi, in insidiis excubabant. Quas neququam evaserunt, quippe duo Comites, viri in illis regionibus potentes, Cardinales & Episcopum Tridentinum captos, omnibusque suis exutos, vinculis ferreis adstrinxerunt, donec quidam nobilis Romanus, Hyacinthi Cardinalis frater, se ipsum pignori dans, vinctos liberavit. At paulo post Henricus Dux Bavarix & Saxonix hanc injuriam ultus est.

Sæcul. XII.

A. C. 1157.

Itaque Legati, in castra Imperatoris ad Augustam commorantis pervenientes, in ejus conspectum admittuntur, ac postquam eum Urbis Romanæ Dominum Orbisque Imperatorem salutassent, exponunt, Papam vehementer dolere, quod, licet sua quidem opinione immeritus, Principem sibi iratum haberet. Tum epistolam reddunt; eamque legit & interpretatus est Otto Episcopus Frisingensis, quem, ut Radevicus ejus Discipulus testatur, exorta inter Imperium & Sacerdotium divisio multum affligebat. Epistolæ autem Papalis summa hæc erat, Imperatorem ob vocem *Beneficium*, in priore epistola adhibitam, non debuisse commoveri. Quia posita non fuisset ad significandum Feudum, pro more illorum temporum, nec Papam voluisse innuere, quod Imperator Vassallus ejus esset, sed hanc vocem in eo sensu

c. 22.

Ep. 4.

Sæcul XII. sensu adhibuisse, quo ex institutione
A.C. 1157. primæva linguæ Latinæ bonum factum
 significat, & sicut in universo Sacræ
 Scripturæ corpore invenitur. Ita etiam
 Papa illa verba sua explicat: *contulimus*
tibi Insigne Imperialis coronæ, & dicit,
 non alio in sensu fuisse posita, quam
coronam capiti tuo imposuimus. Alias
 interpretationes ejusmodi hominibus
 tribuit, qui pacem oderunt, & in fine
 Legatos suos Henricum & Hyacinthum
 Imperatori commendat, quos a se, sua-
 dente Henrico Duce Baviaræ & Saxoniarum,
 missos dicit. Hæc Pontificis epistola
 c. 23. Imperatoris animum mitigavit, qui Le-
 gatis quædam alia exposuit, quæ, nisi
 tollerentur, discordiæ semina futura
 essent. Responderunt Legati, quæ Prin-
 cipi placitura sciebant, pollicentes, Pa-
 pam in omnibus Jura & dignitatem Im-
 perii esse conservaturum. Tunc vero
 Imperator edixit, se cum Papa & Clericis
 Romanis in gratiam rediturum, atque
 in bonæ fidei pignus Legatis præsentibus,
 affectu ad absentes extenso, osculum
 pacis dedit. Ita lætos & donis cumu-
 latus dimisit.

§. XXVI.

Ottonis Frisingensis extrema.

Otto Frisingensis inter comites Fride-
 ricum Imperatorem, nepotem suum,
 in

in Italiam proficiscentem secuturos, delectus fuerat, utpote in negotiis Imperii Consiliarius utilissimus. Sed ipse precibus obtinuit, ut in Germania remanere sibiliceret, cumque Imperatori valediceret, Ecclesiae suae jura ei commendavit, praesertim libertatem electionis post mortem suam, quam non procul abesse credebat, motus non neminis admonitionibus, ut putabat, Divinitus acceptis. Tum ad suos reversus, iter arripuit, ad Cisterciense Capitulum se collaturus, & Morimundum, cujus Monasterii olim Abbas fuerat, jam ægro- tans pervenit. Substitit ergo, & morbo ingravescente, Extrema Unctione accepta, conditoque testamento, librum quem de Historia Friderici Imperatoris scripserat, sibi afferri jussit, eumque viris doctis & piis legendum dedit, ut corrigerent ea, quæ forte opinioni Gilberti Porretani faventia dixisset, ne cuiquam scandalum crearent. Se enim Fidem Catholicam secundum Regulam Ecclesiae Romanæ seu potius Ecclesiae Universalis velle defendere. Scrupulum, si bene conjicio, movebat, paulo acrior censura, qua S. Bernardum, tanquam Gilberto plus justo infensum, perstrinxerat.

Hæc publice professus Otto, Sacro viatico munitus, multis Episcopis Ab-

Hist. Eccles. Tom. XVII. U bati

Sæcul. XII.
A.C. 1158

*Radev. 2.
c. 2.*

*lib. I. c. 57
Sup. Lib.
LXIX.
S. 32.*

Sæcul. XII.
A. C. 1158.

Sup. Lib.
L. XIX.
§. 20. v. II.
6. 33.

batibusque circumstantibus, vigesima prima Septembris anno millesimo centesimo quinquagesimo octavo animam Deo reddidit, postquam Ecclesiam Frisingensem annis viginti rexisset. Superfunt Ottonis Frisingensis duo Opera Historica, nempe Chronicum in septem libros divisum, quod a Creatione Mundi usque ad annum millesimum centesimum quadragesimum sextum deduxit. Huic Auctor librum octavum addidit, qui est Tractatus Theologicus de fine Mundi. Postea, Historiam Friderici Imperatoris exorsus, duos Libros composuit, gesta ab anno millesimo septuagesimo sexto, nempe a Schismate Guiberti contra Gregorium VII. usque ad annum millesimum centesimum quinquagesimum sextum continentes; idque opus Radevicus Ottonis Discipulus, & suæ Ecclesiæ Canonicus, profecutus est (*).

§. XXVII.

(*) In Historia Frisingensi præter alia istud Encomium additur: *Unde, Otto Noster, in Episcopum Frisingensem assumptus doctrina, pietate, morum gravitate totam Europam mirabiliter illustravit, Et post multa Sanctitatis opera in proprio monasterio feliciter vitam finivit. Ex Menelog. Cisterciensi. Tum P. Meichelbeck: Ad sepulchrum ejus miracula patrata esse etiam Gewoldus in Hundianæ Metropolis Additioni-*

§. XXVII.

Sæcul. XII.
A. C. 1158.*Conventus Roncaliensis.*

Fridericus Imperator amplissima Comitania ad Roncalias, Arcem inter Placentiam & Cremonam positam, ad Festum S. Martini anno millesimo centesimo quinquagesimo octavo convocaverat, quibus vigesima tertia Novembris initium datum. Adfuere Antistites, numero plurimi, Fridericus Archiepiscopus Colonienfis & quinque ex Germania Episcopi. Ex Italis Guido Cremenfis Cardinalis Diaconus & Papæ Legatus, Pelegrinus Patriarcha Aquilejensis, Obertus aut Hubertus Archiepiscopus Mediolanensis, & Episcopi viginti duo. Complures quoque Dynastæ cum Consulibus & Prætoribus urbium Longobardiæ, ac Doctoribus quatuor celeberrimis, qui Jurisprudentiam Romanam Bononiæ docebant, scilicet Bulgaro, Martino, Jacobo, & Hugone, Garnerii, qui hoc Studii genus restauraverat, Discipulis. Imperator quatuor hos Doctores ad se vocatos omnia Jura Regalia, quæ Imperatori in Longobardia

Ott. Moravens. Laud. p. 818. edit. Leib. Radev. II. c. 3.

U 2

ex

Additionibus scribit. Obiit Otto noster, qui toto sui Pontificatus tempore, teste Arenbeckio, Monasticum Habitum gestaverat, anno Christi millesimo centesimo quinquagesimo octavo. &c.

Sæcul. XII. ex æquo competerent, sincere sibi in-
 A. C. 1158. dicare iussit. Illi excusarunt se, quod
 in re tanta ceteris Judicibus inconsultis
 sententiam proferre non auderent, cum-
 que licentiam cum collegis suis delibe-
 randi Fridericus concessisset, convenere
 Jurisperiti triginta duo; tum, collatis
 consiliis, ad Imperatorem, Principibus
 & civitatum Consulibus præsentibus,
 deferunt, quæ invenerant, conscripse-
 rantque. Nempe ad Regalia seu Jura
 Regis pertinere Ducatus, Marchionatus,
 Comitatus, Consulatus, potestatem
 cudendi nummos, equorum pabulum,
 militumque annonam, quæ tunc barbara
 voce latina *Fodrum* dicebantur, Re-
 demptorum fora, vectigalia, ceteraque
 tributa, molendina, jus piscandi, & quid-
 quid emolumenti fluvii afferre possent,
 census bonorum immobilium & in capita
 pendendos. Itaque Obertus Archiepi-
 scopus Mediolanensis, civitatum Con-
 sules, ceterique omnes Longobordiarum
 Episcopi cum Proceribus præsentibus pub-
 lica in manus Imperatoris his omnibus
 Juribus, quæ Regalia esse comprobata
 fuerant, se se abdicarunt. At Imperator
 omnibus illis, qui justum acquisitionis
 titulum exhibuerunt, illarum rerum pos-
 sessionem confirmavit. Nihilominus ex
 iis bonis terrisque, quæ contra fas usur-
 pata fuerant, triginta marcarum argenti
 millia

Radev. c. 5.
V. Cange
Glos

Otto. Mor.

millia ad ærarium Principis, per annos Sæcul. XII.
singulos redierunt. A.C.1158.

In hoc Conventu ad Roncalias Fridericus Imperator complures Leges ad pacem & securitatem publicam stabilendam condidit. Inprimis legem sancivit scientiarum studiosis faventem; cujus, nisi fallor, occasio fuit Schola Bononiensis, jam illa ætate celebris. In Constitutione hac dicitur; scholasticos, studiorum causa iter facientes, præcipue Legum Divinarum & Cæsarearum Magistros eorumque nuncios, in civitatibus, in quibus scientiæ docentur, securos esse præstandos, additurque: *Nemo præsumat eos laceßere, aut captivos detinere, ob debita in alia provincia contracta, aut commissa crimina, atque si hoc privilegium violetur, Rectores provinciarum rationem reddere teneantur. Si quis Actionem contra Studiosos moveat, his libera facultas sit, tribunal Dynastæ sui vel Doctoris sui, vel etiam illius Urbis Episcopi eligendi. Si quis eos ad aliud Judicium trahere voluerit, causa cadat.* Nulla alia prior Lex in his ultimis Sæculis occurrit, quæ Studentium Privilegia stabiliat.

Rad. 5. 6. 7.

Authent. ad Tit. ne fil. propat. 4. Cod. 13.

§. XXVIII.

Gratianus ejusque Decretum.

In eadem Friderici Ænobarbi Constitutione

U 3

tutione

Sæcul. XII.

A.C. 1158.

tutione speciatim mentio fit de Legum Divinarum Cæsarearumque studio, cui nempe Literati Bononiæ præcipue operam dabant. Studium Juris Civilis, videlicet Legum Justinianearum, jam sæculo superiore ibidem reflorescere cœperat, & Scientia Juris Canonici aliquot abhinc annis promulgatione Decreti Gratiani illustrata fuerat. Erat vero Gratianus professione Benedictinus in Monasterio S. Felicis Bononiæ, Clusii in Tuscia natus, qui exempla Burchardi Wormatiensis, Ivonis Carnotensis, multorumque aliorum Compilatorum, secutus composuit Canonum Collectionem, eique Titulum præfixit: *Concordia discordantium Canonum*, quia refert auctoritatem multorum, quos, cum sibi ipsis oppositi videantur, ipse omnibus viribus conciliare conatur.

Huic Collectioni materiam præbuerunt antiquorum recentiorumque Conciliorum Canones, Epistolæ Pontificum Decretales, quibus falsæ Epistolæ ex compilatione Isidori immixtæ sunt, complura ex SS. Patribus excerpta, ex S. Ambrosio, S. Hieronymo, S. Augustino, S. Gregorio, S. Isidoro Hispalensi & Beda. At nomina Patrum obtendens non nunquam citat opera, iisdem perperam adscripta, quod Ars criticæ exinde detexit.

Leges

Leges quoque ex Codice, Digestis, ^{Sæcul. XII.}
& Regum nostrorum Capitulariis ex- A.C. 1158.
tractas affert.

Gratianus suam Collectionem in tres
Partes divisit, quarum prima centum
& unam distinctiones complectitur;
agitque primo de Jure in genere, ejus-
que partibus. Tum de Ministris Ec-
clesiæ, ac incipiens a Summo Pontifice
ad minimos Clericos pervenit. Pars
secunda dividitur in triginta sex Causas,
quæ sunt quasi totidem Casus particula-
res, de quibus complures quæstiones
proponit. In Causa trigesima tertia a
materia digressus septem Quæstiones de
Pœnitentia inseruit.

Pars tertia Titulum præfert *de Con-
secratione*, in qua de tribus Sacramentis,
Eucharistia, Baptismo & Confirmatione
ac etiam quibusdam aliis Ritibus agit.
In toto Opere Auctor oblata occasione
aliquas Quæstiones Theologicas discutit,
illudque Eugenius Papa III. approbasse,
jussisseque fertetur, ut Bononiæ publice
prælegeretur. Ceterum constat, ex eo
tempore vix aliud Jus Canonicum, quam
quod in hoc Libro continebatur, fuisse
cognitum, dictumque simpliciter De-
cretum.

Gratianus ubique novis Curia Ro- *dist. 19.*
manæ de potestate sua opinionibus, do-
ctrinæ falsarum decretalium superstru-
ctis,

Sacull XII. A. C. 1158. *ctis, favet, nec epistolæ Nicolai I. Papæ,*
cujus suo loco meminimus, obliviscitur. Postquam attulit Auctoritatem
complurium ipsorum Summorum Pon-
tificum, qui se ad servandos Canones
& Antecessorum suorum Decreta obli-
gatos profitentur, subjungit: Si hæc ob-
giciuntur, respondendum est: S. Ecclesia
Romana Constitutionibus Canonicis au-
toritatem tribuit, sed eis non ligatur,
nec eis se ipsam submittit. Quemadmo-
dum Jesus Christus, qui Auctor Legis
fuit, Legem implevit, ut eandem in se
ipso sanctificaret; postea vero, ut se Do-
minum Legis ostenderet, se ipsum exemit,
ab eaque Apostolos suos liberavit. Ita
etiam primæ Sedis Pontifices reverentur
Canones, a se ipsis vel ab aliis, ipsorum
tamen auctoritate, conditos, & ex hu-
militatis studio servant, ut ceteros ad
obediendum promptiores habeant; sed non
nunquam sive suis Mandatis, sive Decisioni-
bus, sive suis operibus demonstrant, se
Dominos esse, & horum Canonum Aucto-
res. Ergo Capitula præcedentia aliis ne-
cessitatem obediendi imponunt, & docent,
Summos Pontifices ideo Canones servare,
ut ostendant, eos contemni non debere,
sequentes exemplum Jesu Christi, qui
primus Sacramenta, a se instituta recepit,
ut in ipsius divina Persona Sancta effice-
rentur. Ita differit Gratianus, sed ex
 proprio

proprio cerebro, & nullam auctoritatem, Sæcul. XII.
A. C. 1158.
qua Doctrinam, ad illa usque tempora
inauditam, confirmaret, producit. At
nihilominus sequentia tria Sæcula ipsi
foli fidem habuerunt. Quodcumque in
ipsius decreto legitur, pro purissima Ec-
clesiæ disciplina habitum est, nec eam
ex aliis fontibus quærere Clericis memo-
rata ætatis in mentem venit.

§. XXIX.

*Guido Blandrata Archiepiscopus Ra-
vennas.*

Imperator Fridericus, in Longobardia
hyemem transigens, complures Proce-
res Præsulesque itineris sui socios amisit,
& præter alios Fridericum Archiepisco-
pum Colonensem, qui annis non plus Radev. c. 14
tribus sederat, & Anselmum Archi-
episcopum Ravennatem. Huic Impe-
rator per electionem suffici curavit Gui-
donem, filium Comitis Blandratae, ju-
venem, quem Papa rogante Imperatore
Clericis Romanis adscriptum, Subdia- Sup. c. 15.
conum ordinaverat. Cumque Archi-
episcopus Ravennas eligeretur, aderat
Hyacinthus Cardinalis nomine Summi
Pontificis, qui electionem nihilominus
confirmare bis recusavit, quod diceret,
se eo adduci non posse, ut filium Co-
mitis Blandratae a latere suo avelli pate-
retur, se enim eximiis ejus dotibus de-
lectari,

U 5

lectari,

Sæcul. XII. lectari, & ejus Consanguineos plurimum
A.C. 1158. Ecclesiæ Romanæ posse prodesse. Hinc
 se juveni sublimiores dignitates desti-
 nare, cui jam Titulum, ac si Diaconus
 esset, designasset. Et ita quidem Papa
 in proposito perstitit. Sed Guido nihil-
 ominus Imperatoris præsidio tutus pos-
 sessionem Archiepiscopatus Ravennatis
Ital. Sacr. adit, quem annis decem, usque ad obi-
to. 2. p. 370. tum suum, annumque millesimum cen-
 tesimum sexagesimum nonum tenuit.

§. XXX.

*Alterum inter Papam & Imperatorem
dissidium.*

Hadrianus vero Papa impatienter fere-
 bat, quod Episcopi & Abbates, se
 Jura sua Regalia Imperatori in acceptis
 referre confessi essent, quodque Impe-
 ratoris Præfecti pabula etiam ex oppidis
Radev. c. 15. ad Patrimonium Ecclesiæ Romanæ perti-
 nentibus insolentia militari extorque-
 rent. Quamobrem ad Imperatorem de-
 dit epistolam, suavi, ut eam obiter le-
 gentibus videbatur, stilo, sed si verba
 bene pensarentur, acerrimo, eamque
 per famulum vilem transmisit, qui red-
 dita epistola, & necdum perlecta, omnium
 oculis se subtraxit. Imperator contu-
 melia incitatus, & juvenili impetu, sta-
 tuit, par pari referre, non equidem
 misso sordido nuncio, nam virum spe-
 ctabilem

Stabilem delegavit, sed acerbitate orationis. Ergo Notarium, qui ipsi ab epistolis erat, jussit formulas antiquorum Romanorum adhibere, in fronte nomen suum Pontificis nomini præponere, eumque in sermonis contextu in secunda & singulari persona compellere; nam usu jam diu introductum fuerat, illum, ad quem dirigebatur sermo, numero plurali honoris causa alloqui. Dicebat enim Imperator, Papam cum sibi scriberet, stilo Antecessorum suorum uti debere, nisi vellet, ut ipse antiquorum Imperatorum more rescriberet.

Sæcul. XII.
A. C. 1159.

Papa Imperatoris epistolæ respondens conquestus est, quod reverentiam Summo Pontifici debitam læderet, fidemque ipsi juratam violasset, cum ab Episcopis homagium sibi præstari jussisset, & prohibuisset, ne Sacræ Sedis Legati non in Ecclesias modo, sed ne quidem in urbes Regni sui admitterentur. In fine epistolæ comminabatur Principi coronæ suæ jacturam, nisi in posterum saperet.

ep. 6.

Imperator multo quam ante ferocius rescripsit; se Regnum nemini mortalium nisi Antecessoribus suis in acceptis referre, subjecitque: *Numquid Constantini ætate S. Silvestro quidquam juris in Dignitatem Regiam fuit? quin imo piissimus Princeps*

App. ad
Rade. p. 563.

Sæcul. XII. Princeps Ecclesiæ libertatem donavit, &
 A.C. 1159. pacem reduxit. Quæcunque, Papa, tenes,
 Imperatorum munificentia debet. Legebis
 historias, & vera esse, quæ dicimus, invenies.
 Cur vero ab illis, qui Regalia nostra possi-
 dent, homagium non exigamus, cum ille,
 qui nihil ab hominibus acceperat, tribu-
 tum Cæsari pro se & pro S. Petro sol-
 verit? Ergo Episcopi vel Regalia nostra
 nobis relinquunt, vel si eorum possessio-
 nem sibi utilem crediderint, quæ sunt
 Dei Deo & quæ sunt Cæsaris Cæsari
 reddant. Ceterum ab Ecclesiis & Urbi-
 bus nostris jure merito arcentur Cardi-
 nales tui; non enim veniunt, ut Evan-
 gelium prædicent, & pacem confirment,
 sed magis, teste experientia, ut prædo-
 num more aurum argentumque insatiabili
 avaritia sibi cumulent. Cum tales esse
 viderimus, quales Ecclesia desiderat, neuti-
 quam eis mercedem, & quæ ad vitam
 sustentandam necessaria sunt, denegabi-
 mus. Contra mansuetudinis & humili-
 tatis virtutes peccas, movens apud homi-
 nes Sæculares hujusmodi quæstiones, quæ
 Religioni parum prosunt; nos vero ad ea,
 quæ nobis objiciuntur, tacere non possu-
 mus, quia videmus, superbiam, mon-
 strum illud, quod omnes boni abominan-
 tur, usque ad S. Petri Cathedram ad-
 repisse. Quod hic Imperator dicit, Pa-
 pam, omnia quæ habet, beneficio Prin-
 cipum

Matth. 17.
 28.

cipum accepisse, de solis rebus tempo- Sæcul. XII.
 ralibus intelligi oportet, ut sermonis A. C. 1159.
 contextus docet, iterumque videmus,
 Fridericum Donationis Constantinianæ
 veritatem præsumsisse.

Inter hæc jurgia utrinque animi ma-
 gis magisque accendebantur, jamque
 Pontificis epistolæ ferebantur inter-
 ceptæ, quibus Mediolanum aliæque ur-
 bes ad seditionem moverentur. Tunc
 vero Henricus Cardinalis Tituli S. Nerei,
 Augustæ pacis inter Papam & Impera-
 torem conciliator, datis ad Eberhar-
 dum Episcopum Bambergensem, qui
 cum Henrico ad illa foedera pertractanda
 delectus fuerat, literis, hortatus est,
 ut suis consiliis pro honore & libertate
 Ecclesiæ decertaret, *quamdiu enim, in-*
quit, negotia Proceres Laici, & Canones
& Religionis Regulas ignorantes, gerent,
pax stabiliri non poterit. Episcopus
 Bambergensis respondit; maximo dolore
 se affici, cum ista dissidiorum exordia
 conspiceret. Nihilominus Imperatorem
 excusat, affirmans, inde hoc malum
 nasci, quod quamlibet partem prius re-
 conciliationis modum quærere noxia
 verecundia prohibeat. Dicit vero Ro-
 manis, utpote Sacros Canones melius
 edoctis, convenire, ut alios in lenitate
 erudiant. Data deinde ad Papam epi-
 stola Eberhardus, tam reverentiæ quam
 libertatis

Sup. n. 25.
 Radev. 2.
 c. 19.

Eberhardus
 Bambergensis.

Sæcul. XII. libertatis memor, *timendum est, ait,*
A.C. 1159. *ne dicta utrinque acerba, velut collisi*
filices, ignem accendant, quo Sacerdotium
& Imperium late corripatur. Et in-
ferius: Mibi quidem videtur, neutiquam
expedire, quod verba omnia tam tetricè
pensentur, & cujuslibet vocis ratio exi-
gatur. Præstat flammam cito extinguere,
quam litigare, qua ex parte orta sint.
Scribe iterum Imperatori, ulceratum ani-
imum dulcibus verbis demulce, & boni-
tate tua paterna tibi & juvenem & Re-
gem concilia, quem ad omnem tibi ex-
hibendam reverentiam propensum esse scio.

Episcopus Bambergensis, istarum
Id. c. 29. epistolarum auctor, Vir doctrina & mo-
 rum puritate eximius tanto affectu in
 Sacras Scripturas ferebatur, ut diversos
 earum sensus, etiam belli causa pro-
 ficiscens, meditaretur, & reipublicæ
 negotiis obrutus ex illa lectione solatium
 hauriret. Nam Imperator Eberhardum
 arcanorum suorum conscium habebat,
 & regiminis curas cum ipso partebatur.
 Quippe, hunc Præsulem honorem &
 salutem Imperii unice amare, nemo
 nesciebat.

§. XXXI.

Sæcul. XII.
A.C. 1159.

*Papa Regem Franciæ a proposito itin-
neris in Hispaniam suscipiendi
dimovet.*

Henricus Rex Angliæ, a Rege Franciæ *Chron. Ger-
Ludovico Juniore invitatus, anno mil- vas. 1158.*
lesimo centesimo quinquagesimo octavo
Parisiis veniens pompa Rege digna ex-
cipitur. In quo conventu ratas habuere
Reges liberorum suorum futuras nu- *Matth. Pa-
ptias, nempe suo tempore inter Henri- ris. eod.*
cum, Regis Angliæ filium primo-
genitum, trium annorum puerulum, &
Margaretham Regis Franciæ filiam re-
cens in lucem editam celebrandas.

Verisimile admodum est, tunc etiam
ambos Reges communi consilio statuiffe,
in Hispaniam profectioem suscipere,
& arma Infidelibus inferre. Jamque
Rex Ludovicus copias contrahebat, &
omnia ad expeditionem necessaria para-
bat; cum, ut felicius cœpta perficeret,
ad Hadrianum Papam nuncios misit, qui
ab eo consilium & subsidium peterent,
scilicet Bullam Indulgentiæ, qua Franci
ad militandum excitarentur. Respondit
Papa, zelum laudans, sed impetum re-
primens. *Nec satis tutum, inquiebat,
nec prudentiæ legibus consentaneum vide-
tur, in alterius Regnum cum milite mo-
vere, priusquam Principum populique*
in

Sæcul. XII. *in illa regione degentis mentem explora-*

A. C. 1159. *veris; quin magis expectandum tibi esset,*

donec ab ipsis opem ferre rogeris. Quam

ep. 23.

suademus, ut eorum, ad quos iturus es, prius consensum requiras; quod si omit-
tas, metuendum est, ne expeditio tua op-
tato effectu careat, ne illis ipsis, quos
adjuturus advenies, importunus accidas,
nosque indecoræ levitatis arguamur. Nec-
dum memoria tua exciderit, te olim cum

Sup. Lib.

LXIX.

§. 22.

Rege Conrado bellum Hierosolymitanum
gestisse, inconsultis populis, per quorum
ditiones ducendus erat exercitus, nec
satis pensatis periculis. Scis, quam fu-
nestus fuerit tanti moliminis exitus, &
quam multi Ecclesiæ Romanæ indignati
fuerint, quod in tanta te immisisset pe-
ricula. His omnibus mature perpensis,
distulimus literas dare, a Rotruvio Epi-
sco Ebroicensi nomine tuo petitas, qui-
bus populum Regni tui ad pulchrum faci-
mus impellamus. Sed interim illas dedi-

Gall. Chron.
to. I.

tibi spondemus præsidium, contra quos-
cunque, qui te absente Regnum tuum
infestare ausi fuerint. Hæc Pontificis
epistola decima octava Februarii anno,
si bene conjicimus, millesimo centesimo
quingagesimo nono data est, & testi-
monium Episcopo Ebroicensi favens con-
tinet, cujus virtutem & prudentiam
Papa dilaudat. Is Comitis Warwi-
centis

censis filius, quondam Gilberti Porretani discipulus, postea Archidiaconus Rotomagensis & exinde ejusdem Urbis Archiepiscopus fuit.

§. XXXII.

Ordo Calatravensis.

Sub idem tempus in Hispania novus Ordo Militaris exortus est. Cum rumor spargeretur, imminere Arabes, valido exercitu modicum oppidum Calatravam in Castilia aggressuros, Templarii Equites, qui arcem insidebant, formidantes, fore, ut ad deditioem compellerentur, eam Regi Sanctio II. permiserunt. Sanctius tunc Toleti versabatur, ubi etiam Raimundus Abbas Fiterii Ordinis Cisterciensis cum quodam Monachorum suorum Didaco * Velasqui, viro nobili, bellicæ fortitudinis gloria quondam celebri, & ab ineunte ætate apud Regem educato. Hic Monachus videns Regem metu amittendi Calatravam angi, suasit Abbati suo, ut istud oppidum a Rege sibi dari poposceret. Et Abbas, primo quidem ab hac mente alienissimus, sensim tamen Didaci argumentis captus Urbem sibi concedi petiit, & obtinuit, multis obstupescens, quibus nempe postulatio monachorum insolens videbatur. Illico Abbas cum monacho suo Joannem Archie-

*Roder. 7.
c. 14. Ma-
ria. 2. c. 6.*

* Diego.

Hist. Eccles. Tom. XVII.

X epi-

Sæcul. XII. episcopum Toletanum adit, cui cum
A. C. 1159. eorum probaretur consilium, ipsos opi-
 bus suis adjuvit, iussitque promulgari,
 omnes qui ad propugnandam Calatravam
 procederent, cunctorum peccatorum
 suorum veniam consecuturos esse. Hic
 primum, quod sciam, Indulgentiæ ple-
 nariæ, ab alio quam a Summo Pontifice
 concessæ, exemplum occurrit.

Cum ergo Rex Abbati & Monasterio
 Urbem arcemque Calatravensem tradi-
 disse, Raimundus Abbas, & Didacus
 monachus ibi ad certamen se compara-
 bant; sed Arabes ad hoc oppidum exer-
 citum non admoverunt. Nihilominus
 multi qui ad præstandum auxilium ad-
 venerant, Ordini Cisterciensium ad-
 scribi petierunt, & accepto habitu ad
 munera militaria magis apto, in Arabes
 irruere, & præliari prospero eventu
 cœperunt.

Tunc vero Raimundus Abbas Mona-
 sterium suum repetens inde pecora &
 res omnes mobiles, solis infirmis & viris
 ad ministerium illius Domus necessariis
 ibi relictis, Calatravam deduxit, quem
 viginti ferme hominum millia secuta
 oppidum regionemque incolis reple-
 verunt. Raimundus post hæc mortuus
 ab omnibus Sanctus habitus est. Hæc
 fuere anno millesimo centesimo quin-
 quagesimo nono initia Ordinis Cala-
 travæ,

travæ, quem anno millesimo centesimo Sæcul. XH.
 sexagesimo quarto Alexander Papa III. A. C. 1159.
 sub Garcia, primo Magistro confirma-
 vit.

§. XXXIII.

*Hugo de Compostorido Cancellarius
 Parisiensis.*

Hugo de Campoflorido Cancellarius
 Regis Franciæ ad Dominum suum
 cum Rege Angliæ conciliandum egre-
 giam operam contulerat, quod ex epi-
 stola Hadriani Papæ ad eum data dispici-
 mus, in qua profitetur, quam gratum
 sibi fecisset. Ex compluribus aliis au-
 tem cognoscimus, quanto studio Hadria-
 nus Hugoni plura Beneficia conferri &
 conservari curaverit. Erat Hugo Ca-
 nonicus Parisiensis & Aurelianensis, ac
 Papa utriusque Capituli Canonicis præ-
 cepit, ut ipsi Præbendæ suæ redditus, in
 quocunque loco existeret, conserva-
 rent (*). In alia epistola Hadrianus
 Theobaldum Episcopum Parisiensem ro-
 gat,

Ep. 20.

Ep. 11. 14.

Ep. 13. 24.

24.

X 2

(*) Ex hoc loco Jurisprudentiæ Canonice
 studiosius cognoscet, quod in Sæculo XII. de-
 mum aliqui plura quidem Beneficia possederint,
 sed ita, ut solum tunc etiam fructus percipe-
 rent, si ibi statuto tempore residerent, & Ha-
 drianus IV. Papa primus legatur circa Residen-
 tiam Canonicorum dispensasse.

Sæcul. XII. gat, ut Hugoni primum Personatum *
A.C. 1159. vel aliam Dignitatem in sua Ecclesia vacaturam conferat. In alia rursus epistola

* Dignitatem
fine juris-
dictione. Canonicis Parisiensibus mandat, Hugoni Cancellario primam in Ecclesia sua Dignitatem, & primas in Claustro suo domos,

ep. 10. quamprimum vacassent, concedant. Eidem Hugoni Papa magnum Archidiaconatum Attrebatensem, quem ab Episcopo Godefrido acceperat, confirmavit. Quia vero Episcopus, cum ipsi hoc Beneficium daret, juramentum exegerat, quod sibi Cancellarii officium resignare vellet, cum Pontifex a vinculo hujus juramenti tanquam illiciti absolvit.

ep. 12. 16. Papa præterea de Episcopo Attrebatensi conqueritur, quod Hugoni Archidiaconatum tribuens, ei quamdam Ecclesiam, quam tenebat, abstulisset. Jubeat eam restitui, & Archiepiscopum Remensem rogat, ut istud executioni dari procuret.

Hæc prima sunt Exempla, quæ notavi, ubi Summus Pontifex in Residentia Canonicorum aut pluralitate Beneficiorum dispensavit, ac etiam literas commendatitias seu mandata misit, quibus Collatores Ordinarios ad promittenda Beneficia, necdum vacantia, obligaret. Maximi vero momenti hæc fuisse, quæ exinde secuta sunt, doce-

Call. Chron. bunt. Hugo de Campo florido ad Episcopatum

scopatum Sueffionensem, Ansculfo deci- Sæcul. XII.
ma nona Septembris anno millesimo cen- A. C. 1159.
tesimo quinquagesimo nono defuncto,
euectus est, quo non obstante Franciæ
Cancellarii munus retinuit.

§. XXXIV.

*Petrus Lombardus Magister senten-
tiarum.*

Eodem anno millesimo centesimo quin-
quagesimo nono iter æternitatis in-
gressus est Theobaldus Episcopus Pari- *Rob. de mon.
Année 1158.*
sienfis, cumque per ejus obitum Episco-
patus & Jus Regale ad manus Regis de-
venissent, Bonorum partem Monialibus
Olbiensibus * dedit, qua toties quoties * *Hiere.*
Sedes vacaret, fruerentur. Hic primus *Gall. Chron.*
Titulus est, qui mihi in Historia occur- *to. 1. p. 434.*
rit, ex quo Jus Regale Regum Franciæ
probetur.

Theobaldi successor Petrus Lombardus *Prew. lib.
Gall. c. 16.
n. 2.*
fuit, in cujus gratiam Philippus Ar-
chidiaconus Parisiensis, Regis Ludovici
frater, cum ipse Episcopus electus fuis- *Rob. 1159.*
set, jure suo cessisse dicitur. Sed Pe-
trus Sedem Parisiensem haud diu tenuit,
nam ex Actis certis constat, Mauriti-
um ejus successorem jam anno millesimo
centesimo sexagesimo Ecclesiæ Parisiensi
præfuisse. Petrus vero prope Novariam *Duboulati
Hist. univ.*
in Longobardia natus, postquam Bono- *niæ to. 2. p. 326.*

Sæcul. XII. A.C. 1159. *Bern. ep. 410* niæ scientiis operam dedit, in Franciam venit, habens literas commendatitias ad S. Bernardum ab Episcopo Lucensi datas, a quo rogabatur S. Abbas, ut ei alimenta provideret, per breve temporis spatium, quo in illo regno studiorum causa versaturus esset. Curam gessit Petri S. Bernardus, quamdiu Remis fuit, & Lutetiam Parisiorum abeuntem pariter Gilduino Abbati S. Victoris commendavit, ratus, haud longas moras ibi tracturum esse (*). Verum Petrus tanto successu scientiis præcipue autem Theologiæ totum se dedit, ut deinde super omnes ceteros scholæ Parisiensis Doctores eruditionis laude eminuerit.

Maxime Petrus celebratur nomine *Magistri sententiarum*, quod operi a se composito dedit, quia est Collectio Textuum ex SS. Patribus. In eo quæ sibi videntur adversa conciliat ad illum ferme modum, quo Gratianus in suo Decreto

(*) Abbatia S. Victoris erat prope Parisios celebre Canonorum Regularium Monasterium, & passim in Historia videmus, Domos Canonorum Regularium Monasteria, & Præpositos earum Abbates dictos fuisse. Unde patet, Præpositos hunc Titulum ab origine sui Instituti habuisse, quo hodie, quasi ex privilegio Lateranensis Ecclesiæ adjecto, saltem in nostris partibus utuntur.

creto usus est. Ceterum Opus hoc Pe- Sacul. XII.
 tri Lombardi est integrum Theologiae A.C. 1159.
 corpus, in quatuor Libros divisum, quo-
 rum unusquisque complures Distinctio-
 nes complectitur. In primo Libro dis-
 ferit Auctor de Trinitate, tumque de
 Attributis. In secundo, de Creatione,
 & primo de Angelis, deinde de Opere
 sex dierum, de creatione Hominis, ejus-
 que lapsu, arreptaque occasione, de Gra-
 tia & Libero arbitrio, de Peccato origi-
 nali & actuali. In Libro tertio pertra-
 ctat materiam de Incarnatione, & ubi
 de Jesu Christi Virtutibus locutus est,
 subjungit Quaestiones de Fide, de Spe,
 de Charitate, de Donis Spiritus Sancti,
 & de Praeceptis Dei. In quarto, occur-
 rit materia de Sacramentis in Genere &
 in Specie, & ubi de Eucharistia sermo
 est, argumenta realem praesentiam Chri- Dist. 10. 11.
 sti demonstrantia neutiquam omittit.
 In Distinctione de Poenitentia, etiam Dist. 14.
 Purgatorium dari docet, & ubi Sacra-
 mentum Ordinis discutit, etiam de Si-
 monia verba facit. Tandem postquam
 de Resurrectione, de extremo Judicio,
 & Statu Beatorum Doctrinam Catholi-
 cam explicavit, totum Opus claudit.

Ceterum Auctor hujus Libri haud
 multum argumentatur, & pauca ex pro-
 pria penu addit. Continuis propemo-
 dum est contextus effatorum ex SS. Pa-
 tribus,

- Sæcul. XII. A.C. 1159. tribus, præsertim ex S. Augustino excerptorum. Porro quamvis Opus brevedici possit, si materiæ amplitudinem consideremus, complures tamen moventur quæstiones, quæ hodie non necessaria videntur, quales sunt pleræque de Natura Angelorum, & ipsorum peccato, quas non nisi argumentis a verosimilitudine solvit. Item nimis longus videtur, ubi agitatur quæstiones de Opere sex dierum, tenetque principia corruptæ Philosophiæ, tunc a plerisque receptæ, præsumens inter cetera, Firmamentum esse corpus solidum, & animalia exigua ex putredine produci. Verumtamen, ut ipse fatetur, de his rebus non nisi dubitans differit, & non certa, sed quæ opinionem gignere possint, exponit. Contra autem, quædam gravissimi momenti sunt, quæ Auctor intacta præterit, videlicet de Ecclesia, de Primatu Summi Pontificis, de Sacra Scriptura, de Traditione, de Conciliis. Ubi Petrus Lombardus Textus S. Scripturæ refert, sæpe nititur sensu allegorico, quem ex S. Gregorio vel ex aliis SS. Patribus accepit, qui cum ab arbitrio explicantium pendeat, solidum argumentum præbere non potest, quale illud est, ubi dicit, quod in veteri Lege simpliciores inhæserint fidei illorum, qui ipsis doctiores erant, quia in Historia Jobi legitur: *Boves arabant, & asina*
- II. Distinct. 2. 3. &c.*
- Dist. 14. 15.*
- Critica Libri Sententiarum.
- III. Dist. 25.*
- Job. 1. 14.*

afina pascebantur juxta eos. Auctor Sæcul. XII.
 sensus hujusmodi tropologicos tanquam A.C. 1159.
 notissimos & ab omnibus receptos præ-
 sumit. In Tractatu de Sacramentis non
 nunquam fontes indicat, quos etiam
 Gratianus in suo Decreto retulit, ac in-
 ter falsas verasve Decretales nullum di-
 scrimen perspicit.

IV. Dist. 7.

Non multum mirabimur, Magistrum
 sententiarum quæstiones agitasse, quæ
 nobis videntur inutiles, si cogitemus,
 quam iniqua bonis studiis ætate ipsi na-
 sci contigerit. Nam plus uno abhinc sæ-
 culo omnes Aristotelis Philosophiæ in-
 primis ejus Logicæ indefesso labore o-
 peram dabant, cumque non nulli Docto-
 res Mytheria Religionis cum principiis
 hujus Philosophi conciliare adlabora-
 rent, multis occasio errandi inde nata
 est, quod exemplo Roscelini, Abaelardi
 & Gilberti Porretani comprobatur.
 Magister autem sententiarum aliam viam
 tentavit, qui nec Aristotelis auctorita-
 tem adducens, nec humani ingenii argu-
 tiis fidens, totus in eo fuit, ut sententias
 Patrum referret, & in modicum volu-
 men omnia eorum testimonia conjiceret,
 sicque fastidio Lectorum, qui sine tali o-
 pe ingentem librorum molem devorare
 cogerentur, consuleret.

Ita ipse Petrus suam mentem expli-
 cat, dicitque, se eo consilio scripsisse, ut
 præf.

X. 5 non

Sæcul. XII. non nullos oppugnaret, qui relictis veri-
 A.C. 1159. tatis castris proprii ingenii partus omni-
 bus viribus defendere conarentur.

Petri Lombardi operi similis fors & æque prospera ac Gratiani Decreto obtigit. Qui sequentibus sæculis Theologiam docuerunt, nullo alio Libro, quam Magistri sententiarum, quem discipulis suis prælegerent & explicarent, usi sunt, atque ducentos quadraginta quatuor Auctores numerare est, qui in eum commentati sunt, videlicet celeberrimos jusque sæculi Theologos. Non ideo tamen Magister sententiarum infallibilis habetur, & aliqui sententias ferme viginti sex notarunt, quæ posteris non placuerunt (*). Præterea a Petro accepimus Commentarium in Psalmos, & alterum in Epistolas S. Pauli. Ceterum sepultus est ad S. Marcellum prope Lutetiam Parisiorum. Mauritius Petri successor lucem primo aspexerat Soliaci ad Lige-

(*) Aliquot naves Petri refert Natalis Alexander tom. XIII. pag. 274. atque inter alios propositiones sequentes: *Quod Charitas, qua diligimus Deum & Proximum, sit Spiritus Sanctus & non aliquis Habitus creatus. Tum: Anima humana separata a corpore est Persona, Christus in Triduo, quo anima a corpore fuit separata, fuit homo. Deus potuit communicare potentiam ereandi creaturæ.*

Ligerim amnem, unde cognomentum accepit. Is ex Archidiacono Parisiensi anno millesimo centesimo sexagesimo Episcopus creatus est, eamque Sedem annis triginta sex tenuit.

Sæcul. XII.

A. C. 1159.

§. XXXV.

*Joannes Saresberiensis ejusque
Scripta.*

Quis illa ætate Reipublicæ Literariæ status fuerit, ex Scriptis quoque Joannis Saresberiensis cognoscitur, ita dicti, quod in illa Diœcesi in Anglia natus esset. Is vix pueritiam egressus studiorum causa Parisios venit anno secundo post obitum Henrici I. Regis Angliæ, nempe anno millesimo centesimo trigesimo septimo. Prima Dialecticæ elementa didicit Petro Abaelardo Magistro, qui tunc in monte S. Genovesæ maxima eruditionis laude docebat. Ubi Abaelardus discessit, Joannes Albericum Remensem prælegentem audiit, Dialecticum celeberrimum, Nominalium Sectæ hostem acerrimum. Præterea alterum Magistrum simul auscultabat, quemdam Anglum, nomine Robertum Melodunensem, quod olim in illa urbe scholæ præfuisset, postea Episcopum Herfordiensem. Postquam biennio duobus hisce Magistris operam impendisset, Joannes

Sup. Lib.

LXVIII.

§. 34.

Joan. Sar.

Met. II. c. 10.

Sup. lib.

LXVII.

nes §. 22.

Sæcul. XII. nes ad Grammaticam rediit, cui per
 A. C. 1159. triennium studuit, Guilielmo *de Conques*
 præceptore. Tum iterum Disciplinas
 omnes repetiit sub Richardo Episcopo,
 viro universis scientiis imbuto, cujus
 non tam eloquentia quam soliditas ma-
 ximi aestimabatur, rursusque singulari di-
 ligentia Rhetoricæ vacavit.

Porro Joannes propriam scientiam
 perficiebat docendo quorundam viro-
 rum nobilium filios, ut sibi *minerval* &
alimenta compararet. Exinde in Adami
 Doctoris Angli, inter Aristotelicos exi-
 mii, amicitiam intravit, & postquam a-
 lios informandi necessitate tribus annis
 fuisset impeditus, iterum Logicæ & Theo-
 logiæ in schola Gilberti Porretani, &
 tandem soli Theologiæ, sub Roberto
 Pullo & Simone *de Poissi*, incubuit.
 Joannes Saresberiensis duodecim circi-
 ter annis, nempe usque ad annum mille-
 simum centesimum quadragesimum no-
 num, diversis hisce studiis occupatus
 est.

Jo. Sarisb. Joannes noster juvenis, inter Cleri-
ep. 1. 2. 3. &c. cos Cantuarienses assumtus, exinde
 Theobaldi Archiepiscopi Clericus do-
 mesticus & Notarius fuit, quod ex primis
 ejus Epistolis, hujus Antistitis nomine
 scriptis, apparet. Sub illud tempus
 magnum scripsit volumen, quod vocavit
Polycration seu de Nugis Curialibus &
 de

de vestigiis Philosophorum, anno mille-
 simo centesimo quinquagesimo nono, de-
 dicatum præcipuo Henrici II. Regis An-
 gliæ Ministro, nempe Thomæ *Becquet*,
 tunc Regem suum in obsidione Tolosæ
 comitanti. In principio hujus Operis
 Joannes Saresberiensis refert, & vitupe-
 rat Nugas Principum, videlicet venatio-
 nem, lusus, Musicam, Moriones, Magos,
 Ariolos, & Astrologos, ita tamen ut ipse
 Auctor plus æquo sycophantarum isto-
 rum præstigiis tribuisse videatur.

In assentatores acriter invehitur, &
 arrepta occasione dicit, licere Tyrannis
 adulari, cum liceat ipsos occidere. *Quip-
 pe, subjungit, non solum licet, sed etiam
 æquitas postulat, tyrannos occidi; quia
 qui nutu suo & arbitrio gladium ar-
 ripit, gladio perire dignus est, & qui
 hostem communem non persequitur, in
 se ipsum & in Rempublicam peccat.*
 In fine Operis sui iterum periculosissi-
 mam doctrinam repetit, putatque eam
 confirmari auctoritate S. Scripturæ, ubi
 exempla *Aod, Jabel, & Judith* narrantur.
 Veruntamen illos Principes ab hac per-
 nicie immunes & exemptos esse vult,
 quibus fidem juravimus. Venenum au-
 tem adhiberi nullis unquam in adjunctis
 fas esse affirmat (*). Dicit Principem de
 manu

(*) Ex his patet, Joannem Saresberiensem
 neutri-

Sæcul. XII. manu Ecclesiæ gladium, & jus malos
 A.C. 1159. coercendi accipere, atque esse Sacerdo-
 VII. c. 20. tii ministrum, qui hanc potestatis par-
 tem, Sacerdotibus indignam, exsequa-
 tur. Unde infert, auctoritatem civilem
 Ecclesiastica esse inferiorem, & Sacerdo-
 VII. c. 19. tem a Principe potestatem auferre posse,
 quam dedit.

Hinc dispicimus, quam strenue po-
 p. 477. steri inaudita Gregorii VII. principia non
 modo amplexi fuerint, sed etiam exten-
 dere ausi sint.

Auctor etiam contra illos vehemen-
 ter declamat, qui Dignitates Ecclesiasti-
 cas palam ambiebant, & contra illos, qui
 privilegia nempe Exemptiones obtine-
 bant,

neutiquam in eos Principes Tyrannos, qui po-
 testate legitima regnarunt, & quibus subditi fi-
 dem, ut par est, jurarunt, mortis truculentæ
 sententiam ferre, sed tantum in illos, qui per
 nefas Rempublicam quamcunque perturbant &
 invadunt. Pie etiam sentit, nunquam venefi-
 cium, atrox, perfidum & ab omni humanitate
 alienissimum facinus, adhibendum esse.

At longe prudentius egisset Joannes, si quæstio-
 nem, quam discutere nulli Veterum Patrum, Theo-
 logiam pertractantium, in mentem venit, omni-
 no præteriisset; cum enim perniciosissimæ su-
 spiciones & scandala ex ea pullularint, optan-
 dum esset, ut illi Scriptori, qui tam noxiam
 sententiam primo ausus est tradere, calamus ar-
 tramentum non reddidisset.

bant, seque Jurisdictioni Legitimorum Præpositorum suorum subtrahebant. Parcens Pontificis Maximi honori, dicit, non expedire, ut Ecclesia hujusmodi beneficia dispenset. Notat, inter monachos aliosque viros Religiosos dari complures hypocritas, & inprimis conqueritur, quod immunitatem a decimis, aliaque privilegia Romæ obtinerent, speciatim Templi Milites designans. At præter alios a sincera pietate & animo ab omni avaritia remoto laudat Carthusienses & Monachos Grandimontenses. Denique Opus istud est corpus Doctrinæ Moralis & Politicæ, in quo Auctor vastissimam prodit eruditionem, cum plurimos citat Scriptores, quorum libri non omnes ad nos usque pervenerunt. Verum ejus eruditio non satis diggesta esse videtur, argumenta, quæ in medium affert, non stringunt, & stilus ostentationem sapit. Præterea hic Scriptor non attendit ad morum temporumque diversitatem, atque, ut exemplum proferamus, de Arte & Disciplina militari, & de Judiciorum Ordine, ita dissertit, quasi vero tempore antiquorum Romanorum scripsisset, & nulla interim in orbe terrarum mutatio contigisset.

Paulo post, videlicet eodem anno millesimo centesimo quinquagesimo nono, Tolosano bello adhucdum fervente,
Joan-

Sæcul. XII.
A.C. 1159.

c. 21.

p. 496.

c. 23.

VI. c. 2. 3.

V. c. 13.

Sæcul. XII. Joannes Saresberiensis Thomæ Cancellario aliud Opus inscripsit, cui nomen imposuit, *Metalogica*, estque Apologia bonæ Dialecticæ & veræ eloquentiæ contra Sophistam astutum, quem, presso vero nomine, ut parcat, Cornificium appellat. Joannes virorum illustrium nomina, quorum famam Sophista ille obscurare conabatur, recenset, nempe Gilbertum Porretanum, Cancellarium Ecclesiæ Carnotensis & postea Episcopum Pictaviensem, Theodoricum, celebrem artium liberalium Doctorem, Guilielmum *de Conques* Dialecticum, Bernardum Carnotensem, Abaelardum, quem Peripateticum Palatinum ob locum natalitatis suæ appellat, Anselmum & Rudolphum Laudunenses, Albericum Remensem, Simonem Parisiensem, & Guilielmum de Campellis. Sed Hugoni S. Victoris & Roberto Pullo parcebat. Dicit Auctor, plurimos sua ætate Arte Logica delectari, sed queritur, paucos bona methodo uti, & complures totum vitæ suæ tempus huic studio sine emolumento consecrare. Aliqui in Introductione Porphyrii morabantur, & totam Logicam in Tractatu de Universalibus docebant. Alii primæ Categoriæ inhærentes, ceteras omnes ad eam referebant. Subtilissimos conceptus circa voces & negationes

II. c. 6.

c. 7.

III. c. 1.

II. c. 19.

III. c. 2.

Metalogica.

tiones conglobatas sine fine excogitabant. Sæcul. XII.
A. C. 1159.
 Omnes quæstiones, quas cogitatione
 assequi possumus, & nulli rei utiles,
 discutiebant; sapientiores Doctoribus
 Antecessoribus suis videri, Discipulos
 suos in admirationem rapere, & Ad-
 versarios turbare cupiebant, se ipsos ma-
 gis & propriam gloriam quam veritatem
 amantes.

Auctor Logicam Topicam præprimis,
 & studium veritatis probabilis extollit,
 dicens, pauca posse demonstrari, &
 raro veritatem certam a nobis depre-
 hendi. *Ars demonstrandi*, inquit, *vix*
amplius inter nos usui est, quia soli pro-
pe Geometriæ convenit, quam rari di-
scunt, nisi in Hispania & locis Afri-
cæ propinquis. Nam illi populi inter
ceteros Geometriæ student, Astronomiæ
causa, sicut etiam Ægyptii & non nulli
Arabes.

Quamvis vero Joannes Aristotelem c. 27.
 dilaudare & mirari soleret, non suade-
 bat tamen, ipsi simpliciter esse creden-
 dum, sed complures in eo errores indi-
 cabat. Hæc mihi in duobus hisce Joan-
 nis Saresberiensis Operibus præ ceteris
 notatu digna visa sunt.

Sæcul. XII.
A. C. 1159.

§. XXXVI.

Quæ ex diffidiis Papæ & Imperatoris secutæ sint.

Rudev. II.
c. 29. 30.

Festo Paschatis transacto, quod anno millesimo centesimo quinquagesimo nono in diem duodecimam Aprilis inciderat, cum Fridericus Imperator in castris suis prope Bononiam Convantum celebraret, in causa Mediolanensium civium, sibi rebellium, iudicaturus, Cardinales quatuor quoque interfuerunt, Papæ Legati, nempe duo Presbyteri, Octavianus Tituli S. Cæcilie & Henricus S. Nerei, & Diaconi duo, Guilielmus antea Archidiaconus Ticinensis ac Guido Cremensis. Legati præterea Senatus populique Romani advenerant. Dixerunt vero Cardinales, Hadrianum Papam petere, ut ea, quæ in pace, cum Eugenio Papa inita, promissa fuerant, effectui darentur. Tum sequentia Capitula exposuerunt. Imperator Nuncium Romam non mittet, inscio Papa, cum Magistratus & omnia Regalia ad S. Petrum pertineant. Non exiget pabula in Ditionibus Papæ nisi, in illa professione, qua ad accipiendam coronam Cæsaream venerit. Episcopi Italiae Imperatori fidem quidem jurabunt, sed non præstabunt homagium. Nuncii Impe-

Imperatoris in Palatiis Episcoporum non Sæcul. XII.
 diverfabuntur. Præterea Papa petebat, A.C. 1159.
 ut sibi restituerentur complura Territo-
 ria, & Tributa ex Ferraria, Massa, omni-
 bus ditionibus Mathildis Comitissæ, ex
 omni Regione ab Aquis* Taurinis usque * Aqua pens-
 Romam, ex Ducatu Spoletano, atque ex dente,
 Insulis Sardinia & Corsica.

Ad hæc a Papa objecta respondit Im-
 perator: *Quamquam me ad tanti momen-
 ti Capitula, necdum expetito Princi-
 pum consilio, respondere non oporteat,
 in promptu tamen vobis dicam; me
 nullum homagium ab Episcopis Italia
 petere, nisi mea Regalia possidere ve-
 lint. Si autem Papam avidissimis au-
 ribus audiant dicentem: quid vobis &
 Regi? & ego dicam: quid vobis Epi-
 scopis & ditionibus meis? Dicit Papa,
 Nuncios nostros in Palatia Episcoporum
 non debere recipi. Consentio, si Pala-
 tia ista in fundis Episcoporum & non
 in nostris ædificata sint. Nam superfi-
 cies fundo cedit. Dicit, Magistratum
 Romæ & Regalia ad S. Petrum pertine-
 re. Hac affirmatio rem maximam con-
 tingit, & longiore deliberatione indi-
 get. Cum enim ex Dei providentia
 Romanorum Imperator audiam, inane
 nomen gero, nisi Romæ Dominus sim.*

Imperator nihilominus super omnia
 capitula, de quibus Papa conquerebatur,
 X 2 satis

Sæcul. XII. satisfactorum se esse promittebat, si modo
 A. C. 1159. do Papa etiam non nulla gravamina in
 Imperatoris gratiam removeret. Sed Legati Jura Pontificis in dubium vocari non patiebantur, dicentes Papam nullius hominis Judicio se posse submittere. Querelæ Imperatoris erant, Papam pactis & promisso suo non stetisse, se non nisi conscio Imperatore Græcis, Regi Siciliae, & Romanis reconciliari velle. Cardinales libere per Regnum suum sine ipsius consensu commeari, intrare Episcoporum Palatia, in Regis ditione posita, eosdemque proficiscentes maximo oneri Ecclesiis esse. Tandem de Appellationibus injustis & compluribus aliis abusus mentionem inferebat.

2. 31.

Respondabant Legati, se, nullis acceptis Pontificis mandatis, de his rebus nihil posse decernere. Itaque statutum, ut Papa sex Cardinales & Imperator sex Episcopos deligerent, qui hanc causam, ad examen vocatam, deciderent. Res proponitur Papæ, qui omnibus rejectis nihil aliud dicebat, quam nolle se aliam pacem, nisi cum Eugenio Papa initam. Contra vero Imperator ad illa pacta redire recusavit, testes invocans omnes Episcopos ac etiam Germanorum Longobardorumque Principes, quod omnia, in quibus læsus fuisset Papa, emendare vellet, ea conditione ut etiam ille, quod
 justum

justum esset, in sui gratiam faceret. Legati Romanorum, Imperatore hæc loquente, obstupescabant & Pontificiis Nunciis indignabantur. Imperator vero Romam mittere Legatos decrevit, qui saltem cum Senatu populoque, si id Papa constanter recusaret, pacem pangerent.

§. XXXVII.

*Hadriani obitus. Alexander III.
Papa. Octavianus Antipapa.*

At hæc negotia intercedens Hadriani c. 23.
Papæ obitus abruptit; quippe die Jo. de Ceu
Martis, prima Septembris, eodem anno an. 1159.
millesimo centesimo quinquagesimo nono defunctus est Anagninæ, unde ejus corpus Romam translatum, in Basilica Act. ap. Ba.
S. Petri penes corpus Eugenii Papæ III. sepultum est. Hadrianus Sacræ Sedi S. Thom.
præfuerat annos quatuor & novem men- Cant. 1. ep. 24
ses, quo temporis spatio Patrimonium S. Petri multis Bonis acquisitis auxit.

Verum a cupiditate consanguineos Act. ibid.
suos ditandi usque adeo erat alienus, ut sustentandæ matri suæ adhucdum in vivis agenti nihil aliud, quam quod a misericordia Clericorum Cantuariensium accipiebat, reliquerit.

Justis Hadriano persolutis, Episcopi Act. ibid.
& Cardinales in Basilica Beati Petri convenerunt de substituendo sibi Pastore

Sæcul. XII. tractaturi, & postquam per tres dies de-
A C. 1159. liberarunt, simul omnes, tribus exceptis,
 Rolandum Cardinalem & Ecclesiæ Ro-
 manæ Cancellarium elegerunt. Is pa-
 tria Senensis, Rainutii filius, cum esset
 in Ecclesia Pisana Canonicus magni no-
 minis, ab Eugenio Papa Romam vocatus,
 primo Diaconus Tituli SS. Cosmæ &
 Damiani, tum Presbyter Tituli S. Marci,
 & tandem Cancellarius creatus est. Vir
 eloquentissimus, Divinis humanisque
 scientiis instructissimus. Ejus electio-
 nem Clericis populoque Romano appro-
 bantibus, Alexander III. dictus est.

Tres vero Cardinales Alexandro ad-
 versabantur, Octavianus Tituli S. Cæci-
 liæ, Joannes Morson Tituli S. Martini, &
 Guido Cremonensis, tres Presbyteri, quo-
 rum duo, posterius nominati, Octavia-
 num elegerunt, ad Papam promovend-
 dum.

Inter hæc qui Alexandrum elegerant,
 eum illico purpura induunt, quæ vestis
 soli Papæ competebat, atque isto ritu
 Pontificia dignitate investiri credebatur.
 Fugiebat ipse, & reluctabatur, indignum
 se supremo fastigio professus. Sed ta-
 men Odo Diaconorum primus repugnan-
 tem Papalibus Insignibus vestiit. Quod
 ubi Octavianus conspexit, seque ipsum
 spe concepta excidere, purpuram de
 collo Alexandri, injectis violenter mani-
 bus,

Victor Anti-
 papa.

bus, detractam auferre voluit, quam ex Sæcul. XII.
 Senatorum, qui aderant, aliquis auda- A.C. 1159.
 cter in sævientem insiliens eripuit. Tunc
 vero ad Capellanum suum oculos furio-
 se intorquens, ac ut phreneticus clamans,
 jubebat; daret sibi pallium purpureum,
 quod præparaverat. Moxque capite nu-
 dato & inclinato illud induit tam turba-
 to & impotenti animo, ut, cum capu-
 tium invenire non posset, illa parte, quæ
 operire anteriora debuerat, posteriora
 contexerit, videntibus cunctis & excus-
 so risu dicentibus, hunc Papam præpo-
 siter fabricatum fuisse. Nec mora, re-
 ferantur portæ Ecclesiæ, quæ jussu Sena-
 torum clausæ fuerant, intrant armato-
 rum catervæ, pretio conductæ, evagi-
 natis gladiis & magno strepitu, ut vi O-
 ctavianum, quem Schismatici Victo-
 rem III. Papam dicebant, defenderent.

Alexander & Cardinales, qui eum
 elegerant, furorem Adversariorum me-
 tuentes, in arcem Ecclesiæ S. Petri se re-
 ceperunt, ubi novem diebus ab Octavia-
 no consentientibus quibusdam Senato-
 ribus, pecunia corruptis, diu noctuque
 armata manu custoditi sunt. Tum im-
 manem populi clamorem non ferens O-
 ctavianus captivos ex Munitione Eccle-
 siæ educi jubet, & in arctiorem carce-
 rem ultra Tiberim transferri, ubi ferme
 per triduum fuerunt. Tandem Urbs to-

Sæcul. XII.
A.C. 1159.

ta commovetur, clamant pueri, convitia in Octavianum conjicientes, Mulieres insultantes cantabant, nominabantque Antipapam lingua vulgari, *Smanta-compagnum*, quod Alexandro pallium purpureum detraxisset. Unde populus Romanus facti immanitatem sustinere non valens, procedit ad locum, ubi Cardinales inclusi tenebantur, Duce Hectore Frangipane, aliisque nobilibus Romanis, Senatores ad aperiendum celeriter portas munitionis compellit, Alexandrum & Cardinales libertati restituit. Illi igitur per urbem transeunt, clangentibus undique campanis, multis Romanis armatis cum frequentia peditum comitantibus, atque vigesima Septembris in Vigilia S. Matthæi ad locum perveniunt, quod tunc *Nymphæ* hodie vero *Nympha* dicitur, tredecim passuum millibus seu quatuor leucis ab Urbe distantem. Eadem die, quæ erat Dominica, Alexander Papa consecratur, Ritu solito, manibus Hubaldi Episcopi Ostiensis, quinque aliis Episcopis assistentibus, videlicet Gregorio Sabinensi, Bernardo Portuensi, Walterio Albanensi, Signiensi, & Taracineni, multis Cardinalibus Presbyteris & Diaconis, multisque Abbatibus & Prioribus, præsentibus etiam multis Advocatis, Scriniariis, Cantoribus, Nobilibus, & plurima populi Romani parte.

In

In illis Cæremoniis Papæ capiti pro more Sæcul. XII.
Regnum id est Mitram turbinatam cum A.C. 1159.
 corona imposuerunt.

Octavianus interim cum per quatuor
 hebdomadarum spatium in convocandis
 Episcopis, qui ipsum ordinarent, fatiga-
 tus fuisset, tandem tres invenit, & con-
 secratus est Dominica prima Octobris
 ab Imaro Episcopo Tusculano, assistenti-
 bus Episcopis Melphitano & Ferentinensi.
 Imarus seu Igmarius prius in Alexan- Sup. Lib.
 drum consenserat, olim Monachus ad LVIII. §. 79
 S. Martinum de pratis, a S. Bernardo
 amicorum numero adscriptus.

§. XXXVIII.

Literæ Alexandro faventes.

Inter hæc Alexander Papa Tarracinæ
 commorabatur, unde, ex Episcoporum
 & Cardinalium consilio, Legatos ad Fri-
 dericum Imperatorem, tunc Cremam
 in Longobardia obsidentem, misit. Ve-
 rum Imperator jam prius Octaviano fa-
 vens, & Alexandro a tempore Legatio-
 nis Vesuntinæ infensus, Legatis contem- Sup. n. 22.
 tim auditis, ad Epistolam Pontificis re-
 spondere non est dignatus. Alexander
 prolixam quoque Epistolam dedit ad
 Gerardum Episcopum Bononiensem, ad
 Ecclesiæ ejusdem Canonicos, Doctores
 Juris, aliosque ejusdem Urbis viros. Ex
 quo

Sæcul. XII.

A.C. 1159.

*Alex. ep. I.**ep. Radev.*

c. 51.

quo cognoscimus, quanta jam illa ætate Scholæ Bononiensis auctoritas fuerit. Porro in illa Epistola Alexander omnia narrat, quæ in ipsius Electione & Ordinatione acta fuerant, ut nos ea retulimus, & adjicit, Octavianum, quamvis & Imperatoris minas & Laicorum vim militarem adhibuisset, necdum invenisse Episcopum, qui ipsi manus imponere vellet. Unde videmus, hanc Epistolam sub finem Septembris, Alexandro jam consecrato, sed Octaviano necdum ordinato, scriptam fuisse. His expositis, Alexander Clericos & Doctores Bononienses hortatur, ut in unitate Ecclesiæ Romanæ constanter remaneant, & literas, si quas Octavianus ad eos daret, rejicerent. Tum addit: Istud quoque vobis notum facio, quod octo diebus ab Ordinatione nostra elapsis, tantum enim temporis ei ad respiscendum concesseramus, solemni ritu & extinctis facibus Octavianum cunctosque Episcopos, qui ei impositis manibus Ordinationem sacrilegam conferre ausi fuerint, excommunicaverimus.

ap. Radev.

c. 53.

Cardinales quoque, Alexandri Papæ Electores, data ad Fridericum Imperatorem Epistola, omnes in fronte nomina sua apposuerunt, nempe universim viginti duo, Episcopi quinque, Gregorius Sabi-

Sabinensis, Ubalduſus Oſtienſis, Julius Præ-
neſtinuſus, Bernarduſus Portuenſis, Walte-
riuſus Albanenſis. Itaque Cardinales E-
piſcopi omneſ, excepto Imaro Tuſcula-
no, qui parteſ Octavianiani ſequebatur.
Tum conſpiciuntur nomina octo Cardi-
nalium Preſbyterorum, & novem Dia-
conorum. Plureſ tunc in Cardinalium
Collegium non erant adlecti, ſi quinque
illi Octavianiani Fautores adnumerentur;
nulluſ enim eorum nulli ſe parti addi-
xerat. Cardinales Alexandri in ea Epi-
ſtola, poſtquam Imperatorem hortati
ſunt; ut memor eſſet, ipſiuſ eſſe officii,
Eccleſiæ Romanæ laboranti ſuccurrere,
referunt, quæ in electione acta fuerant,
iſdem verbis, quibuſ Alexander uſuſ
fuerat. Et ſic proſequuntur: *Ad noti-
tiam Majeſtatiſ tuæ deferimus, quod Ot-
to Comes Palatinuſ, arrepta, cum Octa-
vianuſ intruderetur, occasione, noſ &
Alexandruſ Papam perſecutuſ, Eccle-
ſiam dividere conatuſ fuerit. Nam cum
armatiſ & Octaviano Campaniam ac Pa-
trimonium S. Petri intravit, nihil inten-
tatuſ relinqueſ, quo haſ provinciã ſuã
potēſtati ſubjiceret. Quare ſuppliciter
te rogamuſ, præcipuum Eccleſiæ Romanæ
Deſenſorem, ut hiſ malis remediũ ferãſ,
& uſurpatori nihil auxiliũ tribuãſ.*

Sæcul. XII.
A.C. 1159.

§. XXXIX.

Sæcul. XII.

A.C. 1159.

§. XXXIX.

Literæ Octaviano faventes.

Radev. c. 50. At Octavianus, qui se magno fastu Victorem Papam dicebat, Epistolam scripsit, ad Patriarchas, Episcopos, Abbatas, Duces, Marchiones, Comites, aliosque Friderici Imperatoris Proceres directam, in qua Principem rogat, ut Tutelam Ecclesiæ in turbidis hisce temporibus in se suscipiat. Tum refert, se ad Pontificatum fuisse promotum, ommissis adjunctis, & subjungit: *Si autem ex parte illius Rolandi, quondam Cancellarii, qui conspiratione contra Ecclesiam Dei conflata Guilielmo Siculo adstrictus est, ad vos literæ pervenerint, tanquam mendacis plenas, & a Schismatico missas, respuite.* Hæc Epistola Signiæ vigesima octava Octobris data est.

Sed & Cardinales, Octaviani Sectatores, Epistolam ad omnes Præsules dederunt, in cujus fronte nomina sua posuerunt in hunc modum: *Imarus, Episcopus Tusculanensis, Episcoporum primus. Joannes Tituli S. Silvestri & S. Martini, & Guido Cremensis, Tituli S. Callisti, Presbyteri Cardinales, Raymondus Diaconus Cardinalis S. Mariæ in via lata, & Simon S. Mariæ in Dominica, & Abbas Sublacensis.* Universim non sunt plures, quam Cardinales quinque.

c. 52.

que. Epistolæ vero initium hoc est : Sæcul. XII.
 Ex quo tempore Hadrianus Papa cum A.C. 1159.
 Guilielmo Siculo Beneventi fœdera pepi- Sup.n.14.
 git, honori Imperii & Ecclesiæ noxia,
 non leve diffidium inter nos Cardinales
 ortum est, inter nos, inquam, quibus hæc
 pacta non probabantur, & illos, qui fœ-
 dera laudabant, fulgore auri accepti ex-
 cæcati, pluresque alios in suas partes per-
 trahabant. Cum deinde Nuncii attulis-
 sent, Imperatorem in Italiam venisse,
 multasque provincias in suam ditionem
 redegisse, Fautores illius Siculi Papam
 vehementer urgere cœperunt, ut arrepto
 quocunque prætextu Imperatorem & om-
 nes ejus clientes excommunicaret. Nos
 vero contra affirmabamus, potius Sicu-
 lum Excommunicationis sententiæ esse
 subjiciendum, qui vi adhibita Ecclesiam
 omnibus Juribus suis tum temporalibus
 tum spiritualibus spoliasset, quam Impe-
 ratorem, violata sacri Imperii jura
 vindicantem, & Ecclesiam e servitute
 liberare adlaborantem. Quo sermone
 audito, Siculi Fautores, pudore obruti, a
 proposito abstiterunt.

Exinde cum Frater noster Octavia-
 nus tunc Cardinalis & hodie Papa, S. Se-
 dis Legatus cum Guilielmo Cardinali
 S. Petri ad vincula apud Imperatorem
 versaretur, Papa Roma egressus Anagniam
 ivit, cum Siculi clientibus, ibique con-
 spira-

Sæcul. XII. *spiratione manifesta se se juramento ad-*
 A.C. 1159. *strinxerunt, quod acquiescere nollent, de-*

Epistola
 Octavianis-
 tarum.

*nec Imperator excommunicationis ful-
 mine ictus fuisset, nec unquam, quoad
 viverent, voluntati hujus Principis ob-
 secuturi essent; præterea, si interim Ha-
 drianum Papam mori contingeret, nemi-
 nem alium defuncto successorem suffice-
 rent, quam illo juramento obligatum.
 Postquam Hadrianus Papa ad æterna
 abiit, ejusque corpus Romam delatum est;
 antequam tumultu inferretur, omnes Scri-
 pto promissimus, nos ad electionem secun-
 dum consuetudinem Ecclesiæ Romanæ esse
 progressuros, videlicet, aliquot viros ex
 nobis segregandos esse, qui omnium suf-
 fragia exciperent & scriberent, ac omnia
 communi consensu fierent. Cum ergo in
 Ecclesia S. Petri convenissemus, electionis
 negotium lente admodum tractatum fuit,
 & tandem, die tertia prope jam consum-
 pta, Cardinales quatuordecim conjurati
 Rolandum Cancellarium nominarunt, nos
 vero novem numero Octavianum elegi-
 mus, non ignari, ad pacem & concor-
 diam, inter Ecclesiam & Imperium con-
 servandam, esse aptissimum.*

*Tunc vero, cum videremus, Adver-
 sarios nostros velle commune pactum vio-
 lare, eis in nomine Domini Omnipotentis
 mandavimus, ne quemquam purpura in-
 vestirent, nisi omnes consensissent, Rolando
 autem*

autem ne eam accipere præsumeret. Quoniam igitur ipsi, nobis frustra reclamantibus, electum suum investituri erant, antequam id peragerent, nos Octavianum purpura induimus rogati a populo Romano, omnibus Clericis eum eligentibus, totoque ferme Senatu, omnibus belli Ducibus, Baronibus, Nobilibus consentientibus, prius Cathedræ S. Petri impositum, omnibus, ut mos fert, observatis, acclamante populo ad Palatium Papale deduximus. Cardinales adversarii ad munitiorem S. Petri confugerunt, ubi plus integro octiduo obsessi latuerunt. Inde postea quorundam Senatorum auxilio emissi & Roma egressi cum ad arcem, quæ Cisterna dicitur, inter Aricium & Tarracinam positam pervenissent, Rolandum Cancellarium pallio rubro contegunt & sequente Dominica consecrant. Tum, sparsis per totam Italiam Epistolis, prohibent, ne Episcopi consecrationi Electi nostri interessent, addita excommunicationis & depositionis comminatione. Sed nihilominus in Dominica primâ Octobris consecratus est. Hæc est Epistola Cardinalium Octaviano faventium, in qua omnino notandum, quod ipsimet Rolandum & priorem, & a majore Cardinalium parte electum, ac etiam prius consecratum fuisse fateantur.

Sæcul. XII.
A.C. 1159.

Sæcul. XII.
A. C. 1159.

§. XL.

Legatio Imperatoris ad Alexandrum.Radev. II.
c. 54.

c. 55.

Fridericus Imperator acceptis utriusque Partis literis, & adhibitis ad concilium Principibus, statuit, Concilium convocare, ratus, hanc sibi auctoritatem post exempla veterum Imperatorum, Justiniani, Theodosii, & Caroli Magni competere. Quare duos Episcopos, Daniele Pragensem & Hermannum Verdensem misit, ut ambos, qui se dicebant Romanos Pontifices, ad Concilium citarent. In Epistola Imperatoris, ad Alexandrum Papam data, is solum Rolandus Cancellarius appellabatur, atque simul ad illos Cardinales, qui eum elegerant, dirigebatur. Dicebat vero Fridericus, se, ut Schisma tolleret, statuisse Comitiam seu Conventum generalem intra octavam Epiphaniæ Ticini celebrare, quo omnes Imperii aliorumque Regnorum, Angliæ, Franciæ, Hungariæ, Daniæ Episcopos vocasset, ut tantum negotium iudicio Ecclesiastico, quin de eo Sæculares cognoscerent, terminaretur. Mandabat ergo Rolando & Cardinalibus partis suæ in Dei & totius Ecclesiæ nomine, ut ad hunc Conventum se conferrent, promittens iussurum se esse, ut ipsis proficiscentibus a duobus Episcopis delegatis & Comite Palatino viæ securitas

ritas præstaretur. In Epistola encyclica ad Episcopos, qua ad Concilium vocabantur, dicebat Imperator : *Episcopis Italis Germanisque, cum Principibus, & viris piis, Ecclesiæ bonum amanti- bus, congregatis, ex Decretis Pontifi- cum & Regulis Ecclesiasticis cognovi- mus, si Schisma in Ecclesia Romana oriatur, a nobis ambos æmulos esse vo- candos, & litem secundum consilium Orthodoxorum decidendam.* In fine E- pistolæ illi Episcopo, ad quem dirigitur, prohibetur, ne uni vel alteri Papæ se addicat.

Sæcul. XII.

A.C. 1159.

c. 56.

Data est Cremæ vigesima tertia O- ctobris.

Cum Episcopi duo Pragensis & Ver- densis, Imperatoris Legati, Anagniam, ubi Alexander Papa versabatur, perve- nissent, ejus Palatium intrant, & coram eo cum Cardinalibus pluribusque aliis tam Clericis quam Laicis confident, nul- lam Dignitati Papali reverentiam exhi- bentes. Nam Alexandrum tanquam Papam non recipiebant.

Act. ap. Bar.

Tum ea recitant, quæ a Domino suo mandata acceperant, epistolamque Im- peratoris auro bullatam reddunt. Qua perlecta Cardinales maxime turbabantur, inde enim terrebantur minis Principis potentissimi, hinc vero Ecclesiæ libertas infringi videbatur. Postquam diu deli-

Hist. Eccles. Tom. XVII.

Z be-

Sæcul. XII. berassent, statuerunt, sibi in obedientia
 A.C. 1159. Alexandri inconcusse perseverandum
 esse, quocunque demum suo periculo.
 Tum Legatis Regis responsum petenti-
 bus, Alexander Papa audientibus omni-
 bus dixit in hunc modum: *Nos quidem
 Dominum Imperatorem, Advocatum,
 & Defensorem Ecclesiæ Romanæ agno-
 scimus, eumque præ ceteris totius orbis
 Regibus honorare cupimus, si modo illius
 imprimis conservetur honor, qui est Rex
 Regum & Dominus Dominantium. Qua-
 re miramur, quod nobis Imperator con-
 suetum honorem contra morem Anteces-
 sorum suorum deneget, cum Concilium
 nobis inconsultis convocat, nobisque, quasi
 potestatem super nos haberet, præcipit,
 conventui futuro interesse. Sane JE-
 SUS Christus Beato Petro & per eum
 Ecclesiæ Romanæ concessit privilegium,
 ad hæc usque tempora conservatum, quod
 ipsa causas omnium Ecclesiarum disci-
 tiat & finiat, & econtra nullius iudicio
 subjaceat. Quare, inquam, satis mirari
 non possumus, cum istud privilegium con-
 spicimus destrui ab illo ipso, cujus poten-
 tia conservari & defendi oportuisset.
 Porro nos ad Curiam Cæsaris accedere,
 & iudicium ejus expectare, Traditio
 Canonica & Patrum auctoritas nos
 permittunt. Ne quidem minorum Eccle-
 siarum Advocati aut Principes causarum
 Eccle-*

Ecclesiasticarum decisionem usurpant, sed Sæcul. XII.
suorum Metropolitanorum aut Sedis Apo- A. C. 1159.
stolicæ sententiam expectant. Itaque co-
ram Domino peccati maximi reos nos
efficeremus, si committeremus, ut nostra
ignorantia vel vecordia Ecclesia in servi-
tutem redigeretur, quin potius ultima
patiemur. Hæc fuit Alexandri Papæ
responsio.

Verumtamen in Historia Ecclesiastica
 perspeximus, quod anno Salutis qua-
 dringentesimo decimo octavo, cum Eu-
 lalius Antipapa Bonifacio Papæ opposi-
 tus fuisset, Honorius Imperator de hac
 causa cognoverit, Ravennæ, ubi resi-
 debat, Concilium celebrari jusserit,
 Episcopum, qui tenente Schismate
 Romæ officia divina perageret, consti-
 tuerit, & ubi veritas patuit, ejecto Eu-
 lalio, Bonifacium in Sacra Sede con-
 firmatum tuitus sit. Cujus rei Acta
 Romæ habentur; eaque Cardinalis Ba-
 ronius suis Annalibus inseruit. Præ-
 terea perspeximus, quod annis exinde
 octoginta quatuor, etiam Schisma Sym-
 machi & Laurentii eodem modo ex-
 tinctum fuerit. Communi consensu
 statutum est, utrumque æmulum Ra-
 vennam ire oportere, ubi Theodorici
 Regis, utcunque Arianæ, judicium sub-
 iret, qui etiam Symmacho Papæ fa-
 ventem sententiam pronunciavit. Sed
 veri-

Sup. Lib.
XXIV.
§. 7. 8. 9.

Ap. Baron.
an. 418. §
419.

Sup. Lib.
XXX. § 48.

Secul. XII. A. C. 1159. verisimile est, Alexandrum III. Papam hæc facta ignorasse. Verum, si ipsius sententiæ inhærendum esset, Schisma semel exortum nulla ratione extingui posset, quia uterque, si se Romanum Papam, legitime electum, dicat, nullum causæ suæ judicem in tota orbis terrarum latitudine existere affirmabit.

*Act. ap.
Baron.*

Duo Episcopi a Friderico Imperatore missi Alexandri Papæ responso offensi, inde Signiam digressi Octavianum Antipapam adeunt, & procidentes ipsius pedes osculantur. Id honoris etiam Otto Comes Palatinus, qui cum Germanis Romæ erat, Octaviano exhibuit, cujus propterea haud parum crevit audacia. Verum Imperator, Octaviano manifeste favens, causam posuit, ob quam Alexander Papiam se conferre, & se ipsum ejus manibus tradere recusavit. Sed Legatos ad omnes orbis partes misit, nempe in Franciam & Hispaniam Cardinales tres, Presbyteros duos Antonium Tituli S. Marci, Guilielmum S. Petri ad vincula, & cum eis Diaconum Odonem Tituli S. Nicolai. In Orientem Joannem Tituli SS. Joannis & Pauli, in Hungariam Julium Episcopum Prænestinum & Petrum Diaconum S. Eustachii, Constantinopolim Tiburtium cum Arderico S. Theodori Diacono.

§. XLI.

§. XLI.

*Concilium Papiense.*Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Tempus advenerat, celebrando Concilio Papiensi * indictum; quamobrem aderant Episcopi Longobardiæ & Germaniæ opperientes Imperatorem, morantem in obsidione urbis Cremensis, quam tandem captam flammis vastavit, vigesima septima Januarii anno millesimo centesimo sexagesimo. Unde Concilium celebrandum ad Festum Purificationis distulerat; sed non nisi quinta Februarii die Veneris ante Feriam IV. Cinerum initium solemne huic conventui datum est. Cum Imperator Papiam pervenisset, Episcopos commonuit, ut animos jejuniis & orationibus ad Concilium præpararent. Omnibus deinde congregatis, ipse residens ait: *Quamvis noverim penes me, Imperatorem esse potestatem Concilia convocandi, præsertim in tantis Ecclesiæ periculis, auctoritatem tamen definiendi hujus summi negotii vestræ prudentiæ committo. Deus dedit vobis auctoritatem nos ipsos judicandi, & in his quæ ad Deum pertinent, nostrum non est vos judicare, agite igitur tanquam soli Deo quondam rationem reddituri.* Hæc eloquutus Imperator ex Concilio exiit, ubi quinquaginta ferme tum Archiepiscopi tum Episcopi præter magnam multitudi-

* Ticinensia

*Radev. II.**c. 62. 64.**tom. 10.**Conc.**p. 1387.*

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

nem Abbatum & Præpositorum aderant. Præterea nuncii Regum Franciæ & Angliæ & diversarum Regionum Legati advenierant, qui omnia, quæ Concilium decrevisset, a popularibus suis recipienda esse pollicebantur.

Radev. c. 66.
tom. 10.
Conc.
p. 1394.

Sup.

Præter alios aderant Legati duo Capituli Cathedralis S. Petri Romæ, nempe Petrus Christianus Decanus, & Petrus Guido Subdiaconus Ecclesiæ Romanæ & Ærarii præfectus, qui epistolam hujus Capituli ad Imperatorem & Concilii Antistites datam attulerat. In ista epistola ferme eadem repetebantur, ac in epistola quinque Cardinalium, qui Victoris partes sequebantur. Canonici fatebantur, quod Otto Cardinalis Diaconus S. Georgii, & Adelbaldus Cardinalis SS. Apostolorum pallium purpureum arripuissent, eoque Rolandum Cancellarium investire omnibus viribus conati fuissent, verum affirmabant, eos a saniore & meliore Cardinalium parte fuisse prohibitos, quæ Octavianum elegisset. Cum non auderent dicere, fuisse majorem Cardinalium partem, jactabant fuisse saniozem. Adjiciebant; cum Octavianus ad Palatium deduceretur, populum lingua Italica acclamasse: *Papa Vittore! Santo Pietro lo eleggé.*

Mentiebantur, Cancellarium dixisse: *Octavianus nunquam me purpura spoliavit,*

vit, qua nunquam vestitus fui. Dice-
bant, eum non prius fuisse stola & pal-
lio indutum quam apud *Cisternam*, die
duodecimo postquam Victor electus
fuisset (*). Testes rerum illo tempore
gestarum adducebant Ottonem Comitem
Palatinum, Guidonem Comitem de
Blandrata & Hebertum Præpositum, Im-
peratoris Legatos. Tum epistolam clau-
debant his verbis: duos gladios Apo-
stolorum habetis, & quid hisce agere
debeatis, nullus vestrum ignorat. Vo-
lebant dicere, in hoc Concilio Potesta-
tem sæcularem spirituali junctam fuisse.

Causa electionis duorum per quin-
que dies agitata, die sexta publice re-
citata est quædam instructio, cujus hoc
est initium: *Ecce Capitula, quæ in Con-*
cilio Papiensi de Electione Victoris Papæ
per testes idoneos comprobata sunt. Do-
minus Octavianus & nemo alius solemn-
ritu Purpura Sacra investitus est, Romæ
in Ecclesia S. Petri, id expetente populo,
& consentientibus Clericis. Idem in
Cathedra S. Petri, præsentibus & non re-
clamante

Z 4

(*) In Actis Conciliorum ad illa verba
apud *Cisternam* additum legitur: *in qua Nero*
Imperator quondam ab Urbe profugus latita-
vit.

Ceterum in Actis hic *Conventus Conciliabu-*
tum Papiense vocatur.

Sæcul. XII. *clamante Cancellario collocatus est. Cardinales & Clerici Romani, Te Deum Laudamus, decantarunt, eumque Victorem appellarunt. Cum ibi Clerici populusque Romanus turmatim ad ejus pedes prosternerentur, Scriniarius, conscenso suggestu, pro more clamavit: Audite, Cives Romani! Pater noster, Hadrianus Papa Feria II. mortuus est (legendum est Feria III.) & Sabbato sequente Dominus Octavianus, Cardinalis S. Cæcilie, Papa electus, investitus, Cathedrae impositus & Victor nominatus est. An placet? responderunt Clerici & populus, jucundo clamore, placet. Quæ verba ter repetita fuerunt. Tum Papa ad Palatium cum*

Sup. n. 37. *Bandis*, ceterisque Dignitatis suæ Insignibus inter omnium laudes & acclamationes deductus est.*

* Vexillis.

Illico Capitulum Cathedrale S. Petri, ad pedes Victoris Papæ accedens, obedientiam juravit. Altera die cum Clericorum Romanorum præcipui ad Cancellarium & Cardinales, qui cum ipso erant, se contulissent, exploraturi, an purpuram, ut ferebatur, accepisset, nullum in ejus vestitu novæ Dignitatis vestigium invenerunt. Sed & ipse & ejus fautores professi sunt, nunquam fuisse investitum, quod aliqui per calumniam sparsissent. His auditis Clerici Primarii, ad pedes Victoris Papæ reversi, obedientiam ei

ei promiserunt, quorum omnium testes Sæcul. XII.
A.C. 1160.
sunt Petrus Christianus Decanus Basilicæ
S. Petri cum omnibus Fratribus suis,
Blasius & Manerius Presbyteri, Recto-
res Cleri Romani, Archipresbyteri no-
vem, alique tum Diaconi tum Subdiaconi
quatuor. Deinde prolixè enumeran-
tur, qui Victori Papæ obedientiam pro-
miserunt, videlicet Prior & Canonici
Lateranenses, Clerici S. Mariæ Majoris,
multarum aliarum Ecclesiarum & Mona-
steriorum, numero triginta quatuor, ad-
diturque, adhuc plures alias fidem ju-
rasse.

Præterea etiam dicta multorum te-
stium afferuntur, inter quos occurrunt
duo Presbyteri Ecclesiæ S. Marci, quam
Rolandus ut Titulum suum obtinuerat.
Eorum testimonia pleraque superius
dicta repetunt, & subjicitur; Cancel-
larium quosdam, qui ei purpuram Pa-
palem injicere conabantur, repulisse,
& cum indignatione dixisse: *Non feram,
ut me ridiculum efficiatis. Ecce Papa!
adeum ite.* Tum conspectum fuisse Roma
exeuntem sine stola, sine purpura, sine
equo candido, cum velamento capitis
vulgari * & nigro, ac pallio itidem nigro
tectum. Eundem non prius quam ad
Cisternam pervenisset, pallio rubro fuisse
circumdatum. Hadrianum Papam audi-
tum fuisse dicere: *Octavianus, quem iz*
Z 5 *Longe-*

* Aumucez

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Longobardiam nisi, vult Mediolanenses excommunicare. Ego vero eis mandavi, ne ipsius minis terreri se paterentur, sed virili constantia obfisterent Imperatori. Initis pactis cives illius Urbis se mihi obstrinxerunt, effecturos se, ne Imperatori Romam movere vacet. Cum Cardinalibus quoque pactus sum, ne post obitum meum Octavianus Papa fiat. Duos Cardinales dixisse, se dudum edito juramento Rolando Cancellario obstrictos esse.

Hæc summam testes contra Alexandrum Papam attulerunt; sed plerique non nisi ab aliis audita referebant.

§. XLII.

Sententia Octaviano favens.

Causa itaque per dies septem pensata, Concilium Sententiam Octaviano, cum defensoribus suis præsentem protulit, Rolandum contra ob speciem contumaciæ, quod ad Concilium legitime vocatus venire nolisset, damnavit. Sententiam ad se delatam Imperator reverenter suscepit & approbavit. Mox Victor ad Ecclesiam vocatur, ubi, insigni pompa exceptus, Pontifex Maximus adoratur. Ecclesiæ portam subeunti Imperator consuetum, & eundem honorem, ac olim S. Silvestro Constantinus (sunt hæc propria Historici verba) exhibuit, tumque manu prehensum,

Rad. c. 65.

c. 68.

hensum, ac usque ad Cathedram de-
ductum, throno Episcopali imposuit.

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Plura speciatim enarrata leguntur in
Epistola encyclica Concilio Præsiden-
tium. Dicunt, in eo causam canonicè,
nullo iudicio sæculari accedente, fuisse
pertractatam. Tum, Summa Actorum re-
lata, testibus in iis nominatis subjun-
gunt Petrum, Romæ Præfectum, plures-
que alios partim positos partim omissis
nominibus, omnes viros nobiles, Im-
peratoris mandato accitos. *Volebant
quidem, adjiciunt Præsides, juramenti
fidem interponere, sed visum nobis, hac
in re a Laicis Sacramentum non esse exi-
gendum, cum tot Sacerdotum testimonia
suppetere.* Postea, ut refert ista epi-
stola, Hermannus Episcopus Virdunensis,
Daniel Episcopus Pragensis, Otto Co-
mes Palatinus, & Hebertus Præpositus,
quos Imperator, consilium suggerenti-
bus viginti duobus Episcopis, ac Ab-
batibus Cisterciensi & Clarævallensi, ad
advocandam utramque partem Romam
miserat, rationem legationis suæ red-
diderunt; quod Rolandum Cancellarium
ejusque Sectatores ter solemniter ci-
tassent, & significassent, ipsos ad Ec-
clesiæ iudicium vocari. Rolandum vero
ejusque Cardinales viva voce respon-
dissent, nec se examen nec iudicium subi-
turos esse.

c. 70.

In

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

In eadem epistola dicunt, Electionem Victoris, cum a Concilio fuisset approbata, eam etiam, postquam omnes Clerici sententiam dixissent, ab Imperatore, tum etiam ab omnibus Proceribus & innumerabili Laicorum multitudine ratam fuisse habitam. Tum sequuntur in hunc modum: *Sequenti die, prima Veneris in Quadragesima* (nempe anno millesimo centesimo sexagesimo, duodecima Februarii) *Victor Papa, cunctis solempni pompa procedentibus, ab Ecclesia S. Salvatoris extra civitatem, in qua fuerat ejus hospitium, ad Ecclesiam Cathedralem deductus est. Ibi Imperator ad januas Ecclesiæ eum excepit, de equo descendenti stapedem tenuit, & manu apprehensum usque ad Altare comitatus est, ubi pedes ejus est osculatus, quos & nos omnes devoto osculo pressimus. Proxima die, quæ erat Sabbatum, Papa & nos cum illo, accensis moxque extinctis candelis, Rolandum Cancellarium Schismaticum & Fautorum ejus præcipuos excommunicavimus ac Satanae tradidimus. Itaque rogamus vos & exhortamur in Domino, ut ea, quæ Ecclesia Papie congregata decrevit, irrefragabiliter rata & firma teneatis, & oretis ut Deus Omnipotens Victorem Papam nostrum per tempora longa conservet. Huic epistolæ primus subscripsit Peregrinus Patriarcha Aquile-*

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Aquilejensis, tum Arnoldus Archiepiscopus Moguntinus, Hartwicus Bremensis, Rainaldus Coloniensis, & Guimannus seu Wicmannus Magdeburgensis. Hi quatuor Archiepiscopi præsentibus erant, cum non nullis Suffraganeis suis. Archiepiscopi Vesuntionensis, Arelatensis, Lugdunensis, Viennensis, & Guido electus Episcopus Ravennatis missis solum Legatis consenserunt. Leguntur etiam nomina Episcoporum, Firmini, Ferentini, Mantuani, Bergomensis, & Faventini. Sed firmam fidem non adstruunt hæ subscriptiones, cum etiam legatur ibidem nomen Regis Angliæ, quem tamen paulo post videbimus hoc Concilium non recepisse, quemadmodum etiam Archiepiscopum Trevirensem, qui in itinere morbo retardatus literas excusatorias misit.

§. XLIII.

Quæ Concilium Papiense secuta sint.

Fridericus Imperator, data ad Eberhardum quoque Archiepiscopum Salisburgensem ejusque Suffraganeos epistola, in eo præcipue morabatur, quod, Hadriano Papa adhuc luce fruente, Rolandus Cancellarius contra se conjurasset, cujus rei argumentum afferebat in hunc modum: *Deliberantibus nobis, quid exorto Schismate faciendum esset,*

Radevic.
c. 69.

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

*esset, adsunt Archiepiscopus Tarentasia,
Abbatibus Claravallensis, Morimundensis
& decem alii, quasi a Deo missi, pacem
Mediolanensibus concedi rogantes. His
exposuimus mentem nostram; tumque
Mediolanum reversis, ut quid consilii civi-
bus esset, cognoscerent, illi respondent:
juramento nos Papæ & Cardinalibus
libere obligavimus, nos sine ipsorum con-
sensu cum Imperatore pacis condiciones
non esse inituros. Ac reponentibus Ab-
batibus: hodie Papæ amplius obligati non
estis, homini mortuo, iterum Mediola-
nenses: at fidem datam Cardinalibus &
nostrum juramentum servabimus. Fate-
tur deinde Imperator, Victori Papæ
objici, quod a minore Cardinalium parte
electus fuisset. Hæc epistola decima
quinta Februarii data est.*

c. 71.

*Eberhardus Episcopus Bambergensis,
qui apud Imperatorem versabatur, suo
quoque nomine Archiepiscopo Salisbur-
geni, quæ Papiæ acta essent, perscripsit.
Initio deliberationis, inquit, omnibus
ferme placebat, rem differendam esse, us-
que ad majorem hujus negotii cognitionem,
atque amplius Concilium; sed tandem præ-
valuit pars Victoris Papæ, ideo præcipue
quod conjuratio contra Imperium præces-
sisset. Itaque Dominum Victorem re-
cepimus, spe pacis permoti inter Sacer-
dotium & Imperium futura. Et inferius:
Nun-*

Nuncius Regis Francorum nomine Domini Sæcul. XII.
 sui promisit, ipsum neutrum esse receptu- A.C. 1160.
 rum, donec Legatis Imperatoris fuisset
 collocutus. Nuncius Regis Anglorum se
 idem cum Nuncio Francorum velle &
 idem nolle affirmavit. Archiepiscopi
 Arelatensis, Viennensis, Lugdunensis,
 & Vesuntinus per literas, & missos Le-
 gatos suos consenserunt. Trevivensis so-
 lus in illa Germaniæ parte dissentit, cujus
 Suffraganei nihilominus subscripserunt.
 Tu solus superes, cujus Suffragium ad-
 huc expectamus (*).

Henricus Præpositus Berchtolgaden- c. 72.
 sis quoque eadem in causa Archiepiscopo
 Salisburgensi scripsit, ex cujus epistola
 complura Concilii Ticinensis adjuncta
 memorabilia discimus. Patriarcha Aquile-
 jensis, inquit, & non nulli alii morem
 gesserunt, amore pacis in Imperio, salvo
 tamen Ecclesiæ Catholicæ iudicio. Epi-
 scopi Bambergensis, Passaviensis, & Ratis-
 bonensis Patriarchæ exemplum secuti sunt.
 Ceterum,

(*) Hos quoque Versiculos Eberhardo Salis-
 burgensi Eberhardus Bambergensis scripsisse
 traditur:

Jam cinis est, ubi Crema fuit. Quis, Papa
 futurus?

Catholici certant, & adhuc sub Iudice
 lis est.

Hist. Salisb.

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

*Ceterum, ut ea quæ acta sunt confirmen-
tur, in varias provincias Legati mittun-
tur, scilicet Archiepiscopus Colonienfis
in Franciam, Episcopus Viridunensis in
Hispaniam, & Pragensis in Hungariam.*
Imperator Fridericus præterea ad Reges
Angliæ, Daniæ, Bohemiæ & ad Manue-
lem Imperatorem Nuncios direxit.

t. 73.

Omnes hæ epistolæ ad Eberhardum
Archiepiscopum Salisburgensem datæ
sunt; is enim cum iter ingressus esset,
ad Concilium Papiense iturus, Vicentiæ
gravi morbo correptus, ibi morari &
deinde domum redire coactus est. Hic
Friderici Imperatoris Historia, a Rade-
vico, Canonico Frisingensi, scripta, at-
que ob acta, quæ inferuit, pretiosa,
clauditur. Guntherus quoque, qui
eamdem historiam in suo Poemate *Liguri-
nus* versibus comprehendit, hic finem
scribendi fecit, videlicet sub initium
Schismatis Alexandri & Octaviani, cum
Imperator, capta Crema, Papiam in-
traffet.

*Act. Alex.
ap. Baron.*

Concilio Ticinensi soluto, Fridericus
Imperator mandata in omnibus ditioni-
bus, sibi subjectis, nempe in Italia &
in Germania publicari iussit; Episcopi
omnes Victorem Papam reciperent, nisi
in perpetuum proscribi vellent. Multi
potius sibi in exilium migrandum esse,
quam se Schismaticis consentire posse
existi-

existimarunt, quibus in variis Ecclesiis Sæcul. XII.
 Antipapæ cultores vi adhibita suffecti A.C. 1160.
 sunt. Unde turbæ immanes exortæ.
 Contra vero Alexander, postquam Fridericum sæpius hortatus fuisset, ut resisteret, eum Anagninæ solemniter ritu excommunicavit, in Cœna Domini, vigesima quarta Martii, anno millesimo centesimo sexagesimo, Episcopis & Cardinalibus suffragantibus. Simul etiam, pro antiqua Antecessorum suorum consuetudine, omnes illos, qui fidem huic Principi jurassent, a vinculo Sacramenti absolvit. Ita quidem loquitur, qui vitam Alexandri scripsit. Sed ex Historia Ecclesiastica didicimus, hanc consuetudinem non fuisse Gregorio VII. antiquiorem, qui eam ante annos octoginta introduxerat. Nec legimus, quemquam in Romano Imperio post hanc excommunicationis sententiam segnius quam antea Friderici mandata exsecutum fuisse, aut ullum mortalium dubitasse, an legitimo jure Imperium teneat (*).
 Alexander

Sup. Lib.
LXII. §. 29.

(*) Ex potestate absolvendi Subditos a juramento fidei præstito præsumeretur Romanum Imperium & Regnum Germaniæ Feudum esse Ecclesiæ Romanæ; de qua materia Natalis Alexander respondens ad Notas Religiosorum Censuræ Tom. XIII. p. III. dicit: *Displicetne*
Hist. Eccles. Tom. XVII. A a Re-

Sæcul. XII. Alexander etiam excommunicationis
 A C. 1160. fulmen in Octavianum & conscios omnes
 secundo intorsit, atque ut mendacia ab
 ipsis undique sparsa dilueret, Legatos
 in multas provincias misit.

§. XLIV.

*Religiosis Censoribus, quod Imperium Sædæ
 Apostolicæ Feudum non esse professus sit Adriano
 nus IV. idque ego fideliter & absque furore &
 exaggeratione narraverim? Voluntne Regna &
 Imperia sic a Papa donante pendere, ut nisi
 Papæ placuerit, nec Imperatores nec Reges sint,
 quibus Imperium & Regnum legitima electione
 vel successionis jure delatum est? Ab hac sen-
 tentia non sola facultas Parisiensis & Ecclesia
 Gallicana, sed Academicæ omnes Christianæ &
 Ecclesiæ omnes cum Romana communicantes,
 immo & ipsa Romana Ecclesia abhorrent. Bel-
 larmini quidem Libros de Romano Pontifice sub
 Sixti V. Pontificatu proscriptos a Romanis
 Censoribus notum est, & in Librorum pro-
 hibitorum Indicem relatos, quod indirectam
 duntaxat potestatem Summo Pontifici in tem-
 poralia Regum tribuisset, directam vero in
 eorum Regna auctoritatem & dominium
 negasset. Sed post Sixti V. obitum nullam
 proscriptionis hujus habitam rationem, &
 Eminentissimos Dominos Cardinales tanti Viri
 libros ex Indice librorum prohibitorum ex-
 punxisse certum est, ut referunt P. Fulgatus
 & Silvester a Petra Sancta S. J. in vita
 Cardinalis Bellarmini.*

§. XLIV.

*S. Eberhardus Salisburgensis.*Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Eberhardum, Archiepiscopum Salisburgensem, ex primis stirpibus Bavariæ, circa annum millesimum octogesimum quintum, ortum parentes studiorum causa Bambergam miserunt, ubi, postquam aliquamdiu Canonicus fuisset, institutum monasticum in Abbatia S. Michaelis amplexus est. Inde vero invitus a Canonicis evocatus in Franciam delegatur, ut iterum literis incumberet, donec deleta tonsura capilli rursus crescerent. Reversus in patriam suam, Bavariam, & apud parentes suos diversatus, cum diu in utramque partem argumenta discussisset, ad monasterium, annos natus quadraginta, accepta ab Episcopo S. Ottone & Capitulo Cathedrali Bambergensi licentia, rediit. Inter hæc, ejus Fratres, cum Monasterium in prædio suo, quod Biburgum dicebatur, condidissent, expetierunt, ut ibi Abbas esset; at nihil impetrarunt per spatium annorum quinque, usque ad illud tempus, quo S. Præsul, Episcopus Bambergensis, Romam profectus comitantem se Eberhardum Innocentio Papæ secundo commendavit, & quanto desiderio eum Abbatem habendi Monachi Biburgenses tenerentur, indicavit.

*Vit. tom. 2.
Canis p. 287.**p. 287.*

A a 2

Papa

Sæcul. XII.

A.C. 1160.

Papa Eberhardum, Monachorum voluntati obsequi jussu, ipse suis manibus Benedictione Abbatiali consecravit. Qui Abbas ordinatus nascentem familiam, prudentia magna præditus, & Disciplinæ Regularis amantissimus, rexit. Hospites advenientes liberaliter habuit, & eleemosynas largissime distribuit, nec de messe plura reservavit, quam uno anno suis sustentura essent.

*Radev. 2.
c. 73.*

vit. p. 296.

Eberhardus annis jam quatuordecim Abbatia Biburgensi præerat, cum, Sede Salisburgensi per obitum Conradi Archiepiscopi vacante, communi Episcoporum hujus provinciæ, Clericorum populique ejusdem Ecclesiæ consensu, Archiepiscopus eligitur. Dignitate sublimi auctus de prioris vitæ rigore nihil dimisit, & majores opes adeptus, eo largius pauperibus succurrere cœpit. Oves suas tam verbo quam exemplo pascebat, in Sacris literis versatissimus. Amplissimas facultates excipiendis hospitibus & alendis monachis impendebat. Archipræsul per se ipsum pauperibus serviebat, & lepra liventes artus tangere, miserorumque pedes osculari dignabatur. Alexandrum Papam semper veneratus & Pastorem Ecclesiæ secutus, Hartmannum quoque, Episcopum Brixinensem, Suffraganeum suum, permovit, ut eidem obediret. Hi duo soli Antistites Germaniæ

Germaniæ extiterunt, qui se noxio Sæcul. XII.
 schismate involvi passi non sunt. Nec A.C. 1160.
 temere, sed post longam demum delibe-
 rationem Archiepiscopus legitimum Pa-
 pam recepit, facti sui rationem reddens,
 quod tota Ecclesia (nempe pars major)
 in Alexandrum consensisset. Quamvis
 vero tanta libertas Fridericum Impera-
 torem graviter affligeret, nihilominus
 durius in Præsulem consulere non aude-
 bat, sed quoties ad Curiam veniret
 Eberhardus, emicans ex S. Viri vultu
 majestas Principem in officio continebat.
 Id non nunquam Fridericus proprio ore
 fatebatur; at S. Præsul exilium vel mor-
 tem pro Deo sustinere sive schismatis
 sive quacunque alia occasione ardentem
 desiderabat. Obiit S. Eberhardus annis
 quatuor a Concilio Papiensi elapsis, illa
 nocte, quæ inter Dominicam & diem
 Lunæ, vigesimam secundam Junii inter-
 cedit, anno a partu Virginis millesimo
 centesimo sexagesimo quarto, ætatis
 septuagesimo nono, & Pontificatus sui
 decimo octavo. Multa miracula ad ejus
 tumulum patrata leguntur, & ipse in
 Sanctorum numerum relatus est.

§. XLV.

*Epistola contra Concilium Papiense
 scripta.*

Henricus Cardinalis Presbyter, olim *Bibl. Ciste.*
 Aa 3 *Mo. to. 3. p. 241.*

Sæcul. XII. Monachus Clarævallensis, Odo Cardi-
 A. C. 1160. nalis Diaconus, & Philippus Abbas de
 Eleemosyna, Monasterii Ordinis Cister-
 ciensis in Diocesi Carnutensi, data epi-
 stola encyclica, omnes Præsules & Fide-
 les contra epistolam Synodalem Concilii
 Papiensis præmunierunt. Inprimis Ju-
 dicium haud fuisse competens affirmant,
 & dicunt: *Si Ecclesia Romana circa ali-*
quam causam judicanda est, Romæ ab Epi-
scopis illius provinciæ, & universali
totius Ecclesiæ Concilio judicanda erat.
Romæ majore facilitate & libertate, quid
in electione Alexandri actum sit, cognosci
potuisset. Tum postquam affirmarunt,
 Jus eligendi Papam tribus Cardinalium
 Ordinibus, Episcoporum, Presbytero-
 rum & Diaconorum esse reservatum,
 subjungunt: *Si ad electionem Papæ Ca-*
pitulum Basilicæ S. Petri admittitur, cur
non etiam Canonici Ecclesiæ Lateranensis,
quæ Romæ prima est, cur non Clerici
S. Mariæ Majoris, cur non Abbates
monachique S. Pauli & S. Laurentii, quæ
omnes Ecclesiæ Patriarcales sunt, ad-
mittantur? Quædam deinde S. Petri
 Decano, Schismatico veterato, Petri
 Leonis Sectatori, speciatim exprobrant.
 Refutant etiam, quod dicebant Schis-
 matici, Alexandrum in sua Bulla factum
 fuisse, quod Octavianus a duobus Cardi-
 nalibus fuisset electus, cum in ea tantum
 nomina-

nominatus dicatur, ex quo non sequetur, fuisse electum.

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Merita Alexandri dilaudant, & accusant Octavianum, quod quædam vi adhibita peregrisset. Illis vero, qui Alexandrum damnabant, eo quod nomine ipsius nemo ad Concilium Papiense venisset, causam defensurus, respondent: *In illam regionem ad agendam Pontificis causam missi eramus, cum vero in eo negotio Imperatorem adire voluimus, tuto accedere non licuit. Undique minæ sonabant, undique terrebant mortis pericula. Animus erat, in conspectum Imperatoris procedere, non ut Judicium, nomine Ecclesiæ proferendum, subiremus, sed ut veritas rei, sicut peracta erat, ad Imperatoris aures perveniret. Verum banc licentiam (id Deus, scrutator cordium, scit) obtinere non potuimus.*

§. XLVI.

Epistolæ Arnulphi Lexoviensis.

Arnulphus ex Archidiacono Sagiensi, anno millesimo centesimo quadragesimo primo, Episcopus Lexoviensis, Vir in Regis Angliæ ditionibus inter Præsules nec scientiæ laude nec auctoritate ulli secundus, ubi Alexandrum electum fuisse fama percepit, ad eum epistolam dedit, in qua Papam legitimum salutatur, animum contra Schismaticos

*Mabil. ad
ep. 348.
S. Bern.*

*Arnul.
ep. 19.*

A a 4

addit,

Sæcul. XII.

A. C. 1160.

addit, adducto Innocentii Papæ II. exemplo & subjungit: *Sæpe similia schismata in Ecclesia Romana exorta sunt, quod ex picturis Palatii Lateranensis cognoscimus, ubi Pontifices pro scabello pedum suorum Schismaticos temerarios calcant.* Et infra: *Quamprimum sortem electionis super te cecidisse, & quanta Adversarius tuus contra moliretur, perceptam ad Principis nostri notitiam celeriter detuli, ut tibi faventem redderem, & caverem, ne ab adversa parte caperetur. Hæsitavit aliquamdiu Rex; postea autem læto & constanti animo mihi promissit, se nunquam alterum præter te Papam recepturum esse. Haud diu abhinc literas accepit ab Imperatore, rogante, ut te recipere differat, cumque illi Principi arcto amicitiaæ fœdere junctus sit, noluit eum contempsisse videri, & cito peragere, quod, ne faceret, rogabatur. Quare mandata universalia non edidit, sed re vero te legitimum Pontificem professus est; nec a proposito, quidquid statuerit Imperator, Rex noster dimovebitur. Nempe in Anglia adhucdum nesciebant, Imperatorem Fridericum Antipapæ partes fuisse amplexum. Tum Arnulphus sic prosequitur: Curabo diligenter, ne maledicorum sermones se Regis animo insinuent, & efficiam, ut nihil eum ab obedientia tibi promissa abducat. Tu quoque ne tibi*

ipsi desis, in omnes provincias frequenter mandata dirige, ut Fideles tuis imperiis adsuescant.

Sæcul XII.
A.C. 1160.

Alexander Papa accepta hac epistola, *Alex. ep. 2.*
 eaque in conventu omnium Cardinalium recitata, dato ad Arnulphum responso, hortatur, ut Regis Angliæ, Episcoporum, ceterorumque in illa Regione Procerum, favorem sibi jam conciliatum sua industria conservaret, & addit: *Non ignoras, Fridericum Imperatorem in exordiis Regni sui ad opprimendam Ecclesiam Romanam multa tentasse, & quam fastidiose nos ipsos, Legatione Vespuntina fungentes, habuerit.* Deinde Papa ad Concilium Papiense digreditur, & de Antipapa mentionem inferens ait: *Ad notitiam nostram res certa pervenit, quod per aliquot dies a cultu Pontificio abstinuerit, præsentem Imperatorem, qui vestes deinde Pontificias ei reddidit, & Papatus Investituram, tradito annulo, exemplo in banc usque diem inaudito, concessit. Tum Episcopis sagacioribus ab illo Conciliabulo clam discedentibus, ceteros ad reverentiam Antipapæ exhibendam vi illata compulit.* His subdit Alexander: *Ut tuo obsequamur consilio, Archiepiscopo Rotomagensi aliisque Normanniæ Episcopis scribimus.* Epistola ista Anagninæ prima Aprilis anno millesimo centesimo sexagesimo data est.

Tom. 10.
Conc.
p. 1397.

ap. Arnul.
20.

Sup.

Aa 5

Ut

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Conciliabuli
Ticinensis
Adjuncta.

*Pontificibus
Romanis.

Ut hisce Alexandri mandatis obtemperaret, Arnulphus ad Episcopos Angliæ epistolam dedit, in qua notat, quantum discrimen inter utrumque Papam & utriusque electionem deprehendatur. Tum adjuncta refert, & de Episcopis, Ticini congregatis, ait: *Quo jure in causa communi auctoritate privata decernere ausi sunt? nobisque legem, quasi inferioribus, imponere, nobis inquam, quos ipsis æquales Deus fecit?* Et post alia: *Benedictus Deus! qui Ecclesiam Gallicanam ut assolet misericordia sua servavit, deditque veritatem semper agnoscendi lumen, & a via Justitiæ non aberrandi. Quemadmodum enim Divina potentia omnes illos dejecit, quos Germanorum furor contra Ecclesiam Romanam excitavit, ita etiam omnibus * illis, quos Francorum Pietas recepit, victoriam dedit. In præsentem quoque Schismate Franci, personarum & electionis adjunctis mature pensatis, unanimi consensu, concedente in ipsorum sententiam Rege, vere Catholico, Alexandrum Papam venerantur ac ejusdem literas & Nuncios reverenter amplectuntur. Tam insigne Elogium Francorum ex ore Præfulis, Regi Angliæ subditi, omnino memorabile est. Tum Arnulphus prosequitur: *Quia vero concordia inter Regem Franciæ, nostrumque, nuper reducta est,**

est, ad paucos dies dilata est promulgatio, Sæcul. XII. A C. 1160.
 qua Alexander recipi jubeatur, donec Rex noster Ecclesiam Regni sui consulat, & vestro consensu, quod in mente habet, confirmet. Non enim Principis prudentiæ erat, nec id reverentia Episcopis debita permittebat, ut in causa tanti momenti vobis inconsultis quidquam statueret. Nihilominus hoc in negotio ab origine mentem suam satis prodidit, semper Nuncios & literas Alexandri Papæ modesto & jucundo vultu dignatus est, sæpe professus publice, nunquam futurum ut alteri Papæ obediret. Contra vero, cum ei Epistola Octaviani redderetur, manu sua eam contingere noluit, tanquam rem immundam, sed elevato, quod forte humili jacebat, ligni fragmento exceptam, tanto quo potuit conatu, in altum post tergum suum, conspiciente Nuncio, projecit. Quæ res omnibus spectatoribus risum excussit.

Arnulphus Lexoviensis Cardinalibus ep. 23.
 quoque, qui cum Alexandro Papa erant, scribens, significat, quanta solertia usus esset, ut Regem Angliæ ad eum recipiendum permoveret. Dicit, se semper p. 38.
 cum Legatis versari, ut juncta opera Ecclesiæ Romanæ commodis providerent. Erant vero hi Legati Henricus Pisanus & Guilielmus Ticinensis, Cardinales Pres- Matth. Paris. 1160.
 byteri, quorum pietatem, doctrinam, & in

in

Sæcul. XII. in rebus gerendis mansuetudinem Arnul-
 A.C. 1160. plus laudat. Mox subjungit: *Si spe-*
temus illud eorum factum, quod Regem
Franciæ tantopere offendit, sine dubio
excusari merentur; nunquam enim eo
adduci potuissent, ut in illam dispensatio-
nem consentirent, nisi necessitas inelu-
ctabilis & ingentis boni, inde nascituri,
spes cunctantes impulisset. Ad Concilium
jubente Rege omnes convenerant, ubi de
recipiendo Papa deliberaretur, qua in cau-
sa necdum publice quidquam statutum
fuerat. Legati Rem Ecclesiæ in maximo
versari periculo cernebant, quia com-
plures, veritatem palam oppugnare eru-
bescentes, humana prudentia seu magis a-
stutia cauti dicebant; differendum esse
negotium, & potius schismatis eventum
expectandum, quam subeundum pericu-
lum, ne tanti Principes temere quidquam
decernerent. Ecclesiam Romanam sem-
per Regibus oneri fuisse; jam occasione
favente excutiendum esse hoc jugum. Qua-
estionem mature satis per mortem alterius
Papæ solvendam esse, & interim Au-
toritatem Episcoporum in quolibet Re-
gno suffecturam. His argumentis Lega-
ti Imperatoris, & duo Cardinales Joa-
nes & Guido ab Octaviano missi, nite-
bantur, ac ob minimam dilationem gran-
de lucrum ad eos rediisset, eo magis, quod
omnibus esset persuasum, ambos Reges A-
 alexan-

alexandro favere. Præterea Rex Franciæ Sæcul. XII.
A. C. 1160.
dicebat, sibi Regis Angliæ sententiam placituram esse, & publice affirmaverat, se ab eo, quodcumque elegisset, non dis-
sensurum. Itaque satius erat Regis An-
gliæ animum concessa dispensatione sibi
devincire, quam intempestivo jurgio ir-
ritare. Quippe postquam is partibus ve-
stris accessit, simul etiam suffragia Fran-
ciæ, Angliæ, Hispaniæ, Hiberniæ, & ul-
timo loco Norwegiæ vobis conciliavit.

De qua dispensatione hic sermo sit,
nec conicere quidem licet, nisi ad futu-
ras inter Henricum Regis Angliæ filium Sup. u. 31.
& Margaretham ex Rege Franciæ geni-
tam, ambos primæ infantæ annos nec-
dum egressos, nuptias concessa. Hæc Matth. Pa-
ris. an. 1160.
enim pacta Legati Alexandri Papæ sua
auctoritate confirmarunt, nec id sine
dispensatione fieri potuit, tum ob æta-
tem sponsorum impuberum, tum quod
Henricus ex Alienora natus esset, longo
tempore pro uxore legitima Ludovici ha-
bita, ex qua liberos susceperat.

Quamvis vero Ludovicus Rex hæc
sponsalia cuperet, nimia tamen Legato-
rum facilitas, qua dispensassent, scandali
ocasio ei esse potuit (*).

§. XLVII.

(*) Pronius conicere est, Regem ob Lega-
torum repugnationem fuisse offensum.

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

§. XLVII.

Litteræ Joannis Saresberiensis.

*ap. Joan.
Saresb.*

ep. 44.

Multo major rebus in Anglia gestis lux affunditur ex Epistolis Joannis Saresberiensis, tempore Schismatis scriptis, qui tunc Clericus Domesticus, & ab Epistolis Theobaldo Archiepiscopo Cantuariensi erat. Is ergo Præsul, seu magis ejus nomine Joannes, Regi Angliæ scripsit in hunc modum: *Ecclesia Romana schisma multos delectat, qui res novas amant, indeque crescit improborum audacia. Ex nostris enim Ecclesiis alii Alexandrum, alii Victorem adire cupiunt. Nos quidem, uter causæ æquitate vincat, nescimus, illos qui unum alterumve ex levitate animi recipiunt, cohibere non valemus, nec credimus nobis licere ex duobus alterum in regno tuo, te inconsulto, legitimum Papam agnoscere, quamdiu Ecclesiæ judicium suspenditur. Quid ergo nobis faciendum est, nobis, inquam, qui mandatis tuis obsequentiores quam alii sumus, & Ecclesiæ Romanæ magis obstricti, cum eam præstitutis annis invisere juramento edito teneamur? Nempe illa ætate adhucdum seria putabatur promissio, quam Episcopi præstant, velle se post singula triennia vel quinquennia, pro distantia locorum, Romam proficisci,*

cisci, quæ verba hodie tanquam stilus Sæcul. XII.
Curia retinentur. A.C. 1160.

Tum Archiepiscopus prosequitur:

Porro noxium nobis sine dubio foret, si illi qui minus honoris quam nos ab Ecclesia Romana acceperunt, in colendo Papa, quem tota Ecclesia agnoscet, nobis promptiores extiterint. Circa hæc omnia, o Rex, consilium auxiliumque tuum petimus & expectamus. In hac Epistola Theobaldus Archiepiscopus sibi, ætate & morbis ingravescentibus, breve vivendi spatium superesse confitetur.

Henricus Rex tunc ex Anglia aberat, quod Archiepiscopus in altera Epistola diserte dicit, scilicet in Normannia, ubi residere solebat. In secunda vero Epistola Archiepiscopus dicit: *Rem certam comperimus, Ecclesiam Gallicanam, rejecto Octaviano, Alexandrum recepisse. Et quantum humana ratione perspicere possumus, meliorem partem elegit; quippe omnium testimonio Alexander æmulum fama probitatis, prudentiæ, doctrinæ, & eloquentiæ superat. Cuncti, qui ex Italia adveniunt, testantur, potio- rem esse ipsius causam; & quamvis nec ab uno alterove vel nuncios vel literas acceperimus, scimus tamen omnes Anglos propensiore in Alexandrum animo esse, si tuus accedat consensus. Porro ad nos relatum est, quod Imperator te in Octaviani*

viani

Sæcul. XII. A.C. 1160. *viani partes pertrahere conetur. Absit,*
o Rex, ut in tanto Ecclesiæ discrimine aliud facias, quam quod Deo placitum est. Absit, ut totius Regni tui Ecclesiam subjicias homini, qui non electus, non a Deo vocatus, sed solius Imperatoris favore munus Sacram Sedem invasisse passim dicitur. Nam tota prope Ecclesia Romana Alexandrum reveretur. Ex Annalium vero lectione accepimus, casu schismatis existente, illos semper vicisse, quos Ecclesia Gallicana recepit. Nostrorum temporum exempla habemus in Innocentio contra Petrum, in Callisto contra Burdinum, in Urbano contra Guibertum, in Paschale contra tres Antipapas, & in pluribus aliis, quibus Patrum nostrorum ætate vivere contigit. Tibi vero, magne Rex, in negotio tam delicato sine consilio Virorum Ecclesiasticorum in regno tuo nihil tentandum est.

ep. 59.

Postquam, quæ Papiæ acta fuerant, in Angliam delata sunt, Joannes Saresberiensis cuidam Doctore Angli, amico suo, cui nomen Rudolphus de Serre, tunc Remis existenti, de Schismate rescripsit in hunc modum: Summopere timemus, ne Imperator Germanicæ Principem nostrum suis artibus decipiat. Verumtamen, ut mihi videtur, Conciliabulum Papiense non modo virum prudentem ad assensum movere non potest, sed magis electio-

electionem Alexandri ex ipsorum Adversariorum testimoniis confirmat. Ut enim illud silentio prætereamus, quod in Ecclesiam Romanam, solius Dei iudicio reservatam, pronunciare sententiam ausi sint, aliosque defectus, qui nullum fuisse Iudicium probant, quæcunque Papiæ actitata comperimus, contra æquitatem, Leges, & Canones peccant. Damnati fuere absentes, non discussa causa, quæ in alio loco & ab aliis pertractanda fuisset. At, dices, vocati contumaciter abfuerunt. Qui hoc objiciunt, vel privilegium Ecclesiæ Romanæ ignorant, vel dissimulant. Quis Ecclesiam universalem Iudicio unius Ecclesiæ privatae submitit? Quis Germanos ceterarum Gentium Iudices constituit? Quis hominibus brutis, non ratione ductis, sed impetu abstractis auctoritatem tribuit, omnibus Christianis caput & Pastorem obtrudendi? Verum enimvero non latent me Imperatoris consilia, nam Romæ versabar, sub Eugenio Pontifice, cum Princeps iste, missa sub initia Regni sui Legatione, quid in sinu gereret, prodidit. Pollicitabatur, se Imperii Romani potentiam restauraturum esse, & facili negotio terrarum orbem Romæ subiecturum, si modo Papa auxilium non denegaret, & quoscunque hostes, qui Cæsari arma inferre præsumerent, excommunicationis fulmine con-

Sæcul. XII.
A. C. 1160.

Conciliabulum Tici-nense.

Hist. Eccles. Tom. XVII.

Bb tere-

Sæcul. XII.
A. C. 1160.

*tereret. Tunc vero Papam invenit ab
hujusmodi pravitate alienum; hinc modo
alium creare voluit, quem sibi penitus
haberet obnoxium (*).*

*Omnia Judicia oportet esse libera,
præsertim autem Ecclesiastica. Verum
Papiæ cuncta vel vi vel fraudibus acta.
Judices, terribili exercitu cincti, & mi-
nis perterriti, sententiam præcipitarunt.
Dicunt, se demonstrasse, quod Electio Vi-
etoris tempore prior sit, & Constitu-
tionibus Canonicis magis consentanea.
Quomodo autem demonstrarunt? Deca-
nus S. Petri, & duo Canonici, nomine
totius Capituli, ac Rectores Clerici Ro-
mani, id jurejurando affirmarunt. Id
etiam*

(*) Si vera sunt, quæ refert Joannes Saresberiensis de Friderici Ænobarbi consiliis, non inepte adeo argumentatus est hic Imperator, & quidem ex Principio illa ætate a multis recepto. Nam si Principem excommunicatum subditi a vinculo obedientiæ soluti deseruissent, & hujusmodi Regno Imperator arma intulisset, facili brachio, Potestate Ecclesiastica & Cæsarea conspirante, maximam orbis terrarum partem si non Ecclesiæ saltem sibi subjicere potuisset.

Ceterum, si omnia quæ Saresberiensis de Privilegio Ecclesiæ Romanæ in hoc paragrapho dicit conferantur, id solum affirmare videretur, quod tempore Schismatis causa Pontificis dubit non ab Ecclesia unius Regni, sed ab universali discuti & definiri debeat.

etiam Romæ Præfectus & alii cives sponte juraturi erant, sed tantum Ecclesiastici ad jurandum admissi sunt, eo quod negotium ab ipsis pertractatum fuisset. Sed quis tam cæcus, ut ineptum figmentum non perspiciat? Nemo nescit, minimam esse istorum Rectorum, præsertim in electione Pontificis, auctoritatem, quam tantopere crepant. Nemo credet, ut ut istud jactent, suffragium ipsorum fuisse requisitum. Demus vero, ipsos in exordio jurgiorum fuisse præsentem, an etiam Rolandum per duodecim dierum spatium usque ad consecrationem ejus secuti sunt? An eum Capitulum S. Petri vidit? An Romæ Præfectus, exul, cui Romam intrare non licet, ceterique cives, in ditiones Regis Siciliae, & locum, in quo ordinatus est, pedem intulerunt? Ergo juramentum ab eis non fuisse exactum dicitur, quia nempe jurare noluerunt, ne conscientiam suam læderent, & prostituerent famam.

Ceterum, ubi est nunc ille maximus sanioris partis Cardinalium numerus? an forte corrupti sunt pecunia, quam Senatores se accepisse confessi sunt, ut ad promovendum Octavianum juramento se obstringerent, quamque populus ad reparandas murorum ruinas destinaverat? de tanto numero nullus nisi tres Cardinales supersunt, digni qui Germanorum

Sæcul. XII. *judicio in eorum castris subjiciantur.*
 A.C. 1160. *At Guilielmus Papiensis, S. Petri ad vincula Cardinalis, omnia sciebat; cur hunc non interrogarunt? scilicet pro Victoris causa non fuisset locutus. Ipse vero de industria tacebat in tanto tumultu, ubi omnia cæco impetu fieri conspiciebat, non ignarus, quæcunque agerentur, libertati Ecclesiæ nocere non posse. Verumtamen si electio Victoris usque adeo canonica fuit, cur ceteri Episcopi Cardinales, exceptis his tribus, Ordinationi ipsius non interfuerunt? Quid vero Episcopos Hetrurici, ad hanc Ordinationem vocatos, prohibere potuit, ne venirent, nisi sacrilegii horror? Miror, quod cuncti pauperem Alexandrum sequantur, & exilium cum eo sustinere, quam Adversarii fortunam adorare & cum eo regnare malint. Omnes Cardinalium Ordines, tota Curia Romana, Alexandro adhaerent, sententiam Concilii Papiensis non pertimescunt, quin ipsi Imperatori, ejusdem Idolo, ejusque Cultoribus omnibus Anathema dixerunt.*

Sup. n. 42. Sed jam pauca dicam de hujus Concilii subscriptionibus, in quibus Episcoporum loco Comites visuntur, & in fronte Episcopi tales ponuntur, quorum vel nulla fuit vel rejecta electio. Rainaldus, Cancellarius Imperatoris, se Archiepiscopum Coloniensem dixit, etsi constet, ejus electionem

Joannes Saresberienfis.

tionem ab Hadriano Papa fuisse damnatam, nec intelligo, cur a Victore suo consecrari differat, nisi quod forte eum proxime ruiturum timeat. Guido Comes de Blandrata nomine Archiepiscopi Ravennatis subscripsit, etsi ejus filius, bonus juvenis, cujus vero electio abrogata est, Archiepiscopus haberi nequeat. Quis risum teneat? Conventus Papiensis ludocomico quam Concilio Ecclesiastico similior est. Quid referam magnum numerum, etsi confictum, Regnorum & provinciarum conscriptarum, ut rudibus fucus fieret? Hac vero ex parte beati sumus, magis Imperatorem puduisse illicita petere, quam ipsius adultores ea concedere.

Hæc, mea quidem opinione, ad persuadendum sufficient, ut Archiepiscopus Remensis Alexandrum Papam recipiat, ea saltem conditione, ut, si e re esse videatur, consensum suum promulgare differat. Neutiquam enim dubito, quin Antipapam abjecturus sit. In rebus maximi momenti nihil temere agendum. Cum Episcopi Ticinensis & Placentinus ultra omnem modum ad amplectendum Octaviani partes sollicitarentur, nec unus nec alter cessit, quia Deum timent. Nihilominus ambos urgere Imperator non desinit, idque Deus permittit, ut eorum exemplum remotioribus constantiam suggerat.

B b 3

rat.

Sæcul. XII.
A. C. 1160.

Sup. n. 29.

Sæcul. XII. *rat.* Et infra: *Quamvis Archiepiscopus Cantuariensis, quod non nescis, haud leviter ægrotet, eum tamen hujus negotii necessitas ad iter suscipiendum compulit, ut Conventui Episcoporum & Clericorum totius Regni intersit, Regique, qui ipsum de hac causa consuluit, respondeat. Episcopus Wintoniensis, & Dunelmensis transituri ad castra Octaviani dicuntur, si tuto liceret, contra vero Archiepiscopus Eboracensis & noster ævario præfectus Alexandrum omnibus viribus defendunt, quem etiam pars hominum major & honestior tuetur. Hucusque Joannes Saresberiensis.*

§. XLVIII.

Alexander in Francia & Anglia Papa recipitur.

Jo. Saresb. ep. 64. Philippus Abbas Eleemosynæ, Ordinis Cisterciensis in Diocesi Carnutensis, cujus superius memini, egregiam operam contulit, ut Alexander Papa in Francia & Anglia reciperetur. Cum singularis virtus magnam Viro conciliaffet auctoritatem, Papa, data Epistola, hortatus fuerat, ut causam suam sedulo curaret. Cui Philippus respondit in hæc verba: *Epistolam tuam Regi Angliæ obtuli, quam comis & lætus accepit; postquam nobiscum & suis deliberavit, te*
Papam

Papam salutavit, nosque ipsius nomine Sæcul. XII. A. C. 1160. obedientiam tibi promittere jussit. Legatos brevi ad te mittet, voluit vero ut tibi prior scriberem, sicque de ejus mente secreto & prompte certior fieres. Epistolam tuam encyclicam ad Episcopos Angliæ per filium hominem misi, qui Gilbertum Episcopum Herfordiensem & Hilarium Cicestriensem iter facientes, tibi causæque tuæ addictissimos, comitatur. Nec mora, Regem Franciæ quoque adivi, qui & ipse, utpote Princeps Catholicus, tibi devotissimus est. Idque jam opere tibi demonstrasset, nisi pluribus gravissimis negotiis fuisset impeditus. Me itaque ministro Epistolam officiosam tibi mittit, quam tamen optat esse secretam, donec duo Reges, in Comitibus publicis conjuncti, tibi obedientiam profiteantur. Id intra brevissimum temporis spatium fiet, quo pacem & gratiam invicem inire statuerunt. Et postea: Omnes Archiepiscopos, Episcopos aliosque Prælatos Electioni tuæ suffragari scias.

Præstituto tempore conventus in Anglia celebratur. Lecta sunt complura documenta, ex quibus ambo Papæ Justitiæ causæ suæ tueri conabantur. Canones deinde recitati sunt, testesque non expectati supervenerunt, qui veritati majorem lucem affuderunt. Nulla tamen in illo Conventu prolata est sen-

Sæcul. XII. tentia, quæ Regi reservabatur. Sed
 A.C. 1160. communis omnium opinio conscripta,
 quam Theobaldus Archiepiscopus per
 Rainaldum Archidiaconum suum & Gui-
 lielmum *de Ner* Capellanum suum Regi
 transmisit. Tum Archiepiscopus acce-
 pto Regis responso, mandatis ad omnes
 Angliæ Episcopos directis, notum fecit,
 ep. 65. Alexandrum Papam esse legitimum, ab
 Ecclesiis Anglicana & Gallicana rece-
 ptum, Octavianum vero cum omnibus
 suis Fautoribus damnatum, & manifeste
 Schismaticum. Hinc præcipit, ut Ale-
 xandro Papæ reverentiam & obedi-
 tiam exhibeant.

to. 10. Conc.
 p. 1406.

Ex Rob. de
 Monte an.
 1160.

Præterea Rex Angliæ, alia comitia
 mense Julio anno millesimo centesimo
 sexagesimo in Foro novo in regione Ca-
 lertensi, leucas sex a Belvaco distante,
 celebraturus, omnes Episcopos Norman-
 niæ cum Abbatibus & Baronibus con-
 vocavit.

Sub idem tempus Rex Franciæ Pro-
 cures suos Belvaci congregavit. Utrin-
 que de Schismate actitatum, & tandem
 una omnium sententia Alexander Papa
 receptus, ac Victor rejectus.

§. XLIX.

Hæretici in Anglia castigati.

Inter hæc in Anglia aliud Concilium in
 causa Hæreticorum, quos populus Pu-
 blica

blicanos appellabat, celebratur. Hi ex Vasconia originem trahentes regionibus plurimis virus suæ perfidiæ infuderant, quippe in latissimis Galliæ, Hispaniæ, Italiæ, Germaniæque provinciis multi hac peste infecti dicebantur. Porro Anglia magnifice jactabat nunquam se aliqua Hæresi fuisse corruptam, ex quo Gens illa sub Sancto Gregorio Papa ad fidem Catholicam traducta fuisset. Qui tunc in Angliam advenerunt, erant tam viri quam feminae paulo amplius quam triginta, homines sine literis, impoliti & rustici, excepto duce eorum Gerardo, literis leviter tincto. Cum aliquamdiu latuissent,prehenduntur, quod peregrinae essent Sectæ, & custodiæ publicæ traduntur. Rex vero nolens eos inauditos vel expellere vel punire, Concilium Episcoporum Oxoniæ congregari præcepit. Ibi cum publice de Sacra Fidei articulis interrogarentur, Gerardus suscipiens causam omnium respondit; Christianos se esse & Doctrinam Apostolorum sequi. Postea autem ad singulos Articulos respondere compulsi, se Baptismum, Eucharistiam & matrimonium detestari, & auctoritatem Ecclesiæ nihili facere confessi sunt. Tum, quia testimoniis ex Sacra Scriptura sumtis urgebantur, dixerunt, se quidem ut instituti erant credere, de Fide vero sua

B b 5

dispu.

Sæcul. XII.
A.C. 1160.
to. 10. Conc.
p. 1104.
ex Guil.
Newb. lib. II.
c. 13.

Sæcul. XII. disputare nolle (*). Minas & admo-
 A. C. 1160. nitiones deridebant, verbo illo Domini-

CO

(*) Da beobachten wir wiederum einige Verläufer oder Väter der Herrn Protestanten, welche nach ihrem eigenen Geständnisse in der Lehre von der Taufe aus der Zahl der Ketzer nicht können gerettet werden. Es saget zwar Mosheim, in der Vorrede zu einer Ketzergeschichte, es wären allzeit Leute gewesen, die einen Theil der Wahrheit eingesehen, nämlich solche, die der römischen Kirche widersprochen. Allein wenn diese Leute keine Ketzer gewesen wären, sondern Rechtgläubige, welchen Christus der Herr versprochen hat, daß sie Gott der heilige Geist alles lehren würde. Ille vos docebit omnia. Joan. 14. so würden sie nicht nur einen Theil, sondern die ganze Wahrheit erkannt haben.

In diesen Stücken nun kommen die Herrn Protestanten mit den Publicanen der damaligen Zeit übereins, da sie auch die heiligen Sacramente und das Ansehen einer sichtbaren Kirche verworfen, die heilige Schrift aber willkürlich auslegen. Bey diesem allen ist es ein Wunder, daß sie sich dennoch bekümmern, um ihrer Religion und ihren Geistlichen ein Ansehen zu geben oder zu erhalten. Denn Windheim in der Erklärung des Mosheimischen Kirchenrechts schreibt also auf der 336. Seite. Der Beichtstuhl ist ein Mittel wodurch das Ansehen der Geistlichen noch erhalten werden kann, und darauf kommt ungemein viel an. Haben die Lehy

ret

eo abutentes : *Beati, qui persecutionem* Sæcul. XII.
patiuntur propter Justitiam. A.C. 1160.

Tunc Episcopi præcavescentes, ne virus *Matth. 5.*
 hæreticum latius serperet, publice Hæ-
 reticos declaratos Principi tradiderunt,
 corporali disciplinæ subdendos. Præ-
 cepit Rex, hæreticæ infamiæ caracte-
 rem

rer kein Ansehen, so können sie auch ihr Amt
 nicht mit Nutzen verrichten; und wer das
 Ansehen der Geistlichen schwächet, der frän-
 ket das Ansehen des Christenthums. Daher
 ist es abermals gut, daß der Beichtstuhl noch
 beybehalten werde. Sehet da, das Vernünfteln
 eines Lutheraners! Sie haben in ihrer Religion
 die von Christo dem Herrn eingesetzte heilige Sa-
 cramente der Buß, der Priesterweyhe, des heili-
 gen Mesopfers abgeschaffet, und ihren sogenann-
 ten Geistlichen die Schlüsselgewalt genommen,
 und nichts destoweniger wünschten sie ihnen ein
 Ansehen zu erhalten. Was soll aber das luther-
 rische Beichtthören, ohne Gewalt von Sünden los
 zu sprechen, einem Prädicanten für ein Ansehen
 geben können, da doch eine solche Gewalt auch
 von seiner Frau könnte ausgeübet werden.

Wir Katholicken sind klüger; Wir nehmen
 die Worte Christi Accipite Spiritum Sanctum,
 quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c.
 Joann. 20. 22. & 23. in ihrem buchstäblichen
 und natürlichen Verstande, welche gewiß von einem
 Zeitgebote nicht können ausgelegt werden, und da
 ein römischkatholischer Priester die Weyhe von
 der

Sæcul. XII.
A.C. 1160.

Luc. 6. 22.

rem frontibus eorum inuri, & spectante populo virgis coercitos urbe expelli, districtè prohibens, ne quis eos vel hospitio recipere, vel aliquo solatio favore præsumeret. Dicta sententia ad poenam, præeunte Magistro, processerunt gaudentes, & cantantes: *Beati eritis cum vos oderint homines.* Muliercula, quam solam in Anglia seduxerant, metu supplicii ab eis discedens ad sinum Ecclesiæ rediit, errorem confessa. Porro omnes, ut dignoscerentur esse Hæretici, in fronte cauteriati sunt, eorumque Ductor idem dedecus circa mentum sustinuit; tum scissis cingulo tenus vestibus, flagris resonantibus, cæsi & ex urbe ejeti. Ceterum ob algoris intolerantiam, hyems quippe erat, neminem misericordiam impendente misere interierunt!

Hujus sententiæ pius rigor peste illa, Manichæorum, ut facile notari potest, progenie, Angliam purgavit (*).

§. L.

der Kirche empfangen, da er den wahren Leib und Blut Christi segnen kann, und die Gewalt hat die Sünder von ihren Sünden los zu sprechen, so folget sein grosses Ansehen aus dem Amte selbst. Windheim wünschte auch seinen Geistlichen ein Ansehen zu erhalten; er kann aber keinen Grund erweisen, warum sie ansehlicher als ein jeder Lay seyn sollen.

(*) Nimia hæc fuisse in homines ad mortem non damnatos severitas videtur. In Actis Conci-

§. L.

Sæcul. XII.

A.C. 1160.

Alexander in Palæstina recipitur.

In Oriente Alexandri Papæ Legatus, *Guil. Tyr.*
 Joannes, Cardinalis Presbyter Tituli *XVIII. c. 29*
 SS. Joannis & Pauli, Byblium exeunte *to. 10. Conc.*
 anno millesimo centesimo quinquagesi- *p. 1403.*
 mo nono cum quibusdam Genuensibus
 appulit. Cumque nuncios, an sibi tan-
 quam Sedis Apostolicæ Legato Regnum
 Hierosolymitanum intrare liceret, Regis
 Balduini aliorumque Optimatum tam
 Ecclesiasticorum quam Sæcularium men-
 tem exploraturos misisset, postquam diu
 deliberatum, ei mandatur, ne in Regnum
 ingredi præsumeret, priusquam ex com-
 muni Præsulum Principumque consilio
 & jussu accepisset, quid sibi facere lice-
 ret. Interim Concilium convocatur in
 Naza-

Conciliorum nulla de Manichæis fit mentio, sed
 Titulus hujus Concilii legitur in hunc modum:
Concilium Oxoniense Habitum anno Domini
MCLX. contra Waldensium sive Publicano-
rum dogma, a Gerardo quodam Teutone in
Angliam inductum.

Ceterum, utinam Anglia, nobilissimum Re-
 gnum, in isto fervore, & in Doctrina a S. Gre-
 gorio Magno accepta perseverasset. Sed ho-
 die, eheu! abjecta Romanæ Ecclesiæ Commu-
 nione, in Insula, quæ olim patria Sanctorum di-
 cebatur, præter Christianæ Religionis umbram
 & Episcoporum larvas, nihil superest.

Sæcul. XII. *Nazaret*, ubi Amalricus Patriarcha Hierosolymitanus cum cæteris Præsulibus & Rex cum quibusdam Proceribus interfuerunt. In diversas abierunt sententias, quamvis enim Præsules Latini Orientis necdum in alterutram partem publice declinassent, occulte tamen alii huic alii illi suum favorem præstabant. Aliqui igitur in Concilio dicebant, Dominum Alexandrum esse recipiendum, & ejus Legatum admittendum, quorum Princeps erat Petrus * Archiepiscopus Tyriensis. Alii contra Dominum Victorem præferebant, semper, ut ajebant, Regni Hierosolymitani amicum & tutorem, Legatum vero Alexandri nullo modo recipiendum esse censebant. Rex mediam viam tenebat, cum Principibus suis & quibusdam Ecclesiarum Prælatibus, timens ne Ecclesia Orientis in partes scinderetur. Suadebat ergo, neutri partium accedendum esse, Legato, si more Peregrinantium, orationis gratia, & sine Legationis Insignibus ad loca sancta vellet invisere, dandam esse hanc licentiam, & concedendam esse libertatem, moram in Regno faciendi, usque ad primam navigandi occasionem, tumque ei redeundum esse. Opinionis suæ rationem addebat: Schisma in Occidente recens est, necdum orbi innotuit, uter amborum meliorem causam foveat.

Peri-

* Guilielmi
Antecessor.

Periculo non vacat in re incerta præci- Sæcul. XII.
pitare iudicium nostrum. Præterea nec A.C. 1160.
in hoc Regno Legato opus est, qui Ec-
clesias & Monasteria impensis gravet, &
exactionibus divexet.

Hæc erat Regis sententia, quæ licet
utilior videretur, prævaluit tamen eo-
rum opinio, qui Legatum esse recipien-
dum asserebant. Itaque in Regnum vo-
catur, ubi deinde compluribus, qui ob
ejus adventum lætitiâ professi fuerant,
molestus extitit.

Hæc sunt verba Guilielmi Archiepi-
scopi Tyriensis.

Amalricus Patriarcha, suo & Suffra-
ganeorum suorum nomine Epistolam
scripsit Synodicam ad Alexandrum Pa-
pam directam, in qua dicit: *Epistolam
Electionis vestræ quanta debuimus vene-
ratione suscepimus, eamque præsentibus
Archiepiscopis Nazareno & Tyriensi,
aliisque Fratribus nostris, legimus. Quia
autem percepimus, electionem vestram
unanimes consensu Episcoporum aliorum-
que Cardinalium, Clericis quoque &
populo suffragantibus, peractam fuisse,
eam laudavimus & approbavimus, Schis-
maticos, nempe Octavianum, cum duo-
bus Cardinalibus Joanne & Guidone,
eorumque Fautores ex Ecclesiæ Commu-
nitione ejecimus, & vos in Dominum tem-
poralem ac Patrem spiritualem elegimus*
&

Sæcul. XII. *Et unanimiter recepinus.* Titulus, *Do-*
A.C. 1160. *minum temporalem*, Papæ datus, eo ma-
 gis notari debet, quod in illo Concilio
 Rex Hierosolymæ & Proceres adfue-
 rint.

§. LI.

Amalricus Patriarcha Hierosolymi-
tanus.

Tyr. XVIII Cum Concilium Nazarenum celebra-
 c. 19. 20. retur, Amalricus tertio jam anno
 Hierosolymitanæ Ecclesiæ Patriarcha
 præerat. Nam Fucherus ejus Anteces-
 sor vigesima Novembris anno millesimo
 centesimo quinquagesimo septimo e vi-
 ta migraverat. Præsulibus deinde ad
 eligendum Successorem Hierosolymæ
 congregatis, Amalricus, repugnantibus
 Ecclesiæ Constitutionibus, favente dua-
 rum feminarum Principum Melisendæ
 & Sibillæ, Comitissæ Flandriæ, Regis
 sororum, factione electus est. Ex Gen-
 te Francorum erat, natus Neelæ in Dice-
 cesi Noviomensis, tunc S. Sepulchri Prior,
 vir cui satis ampla literarum supellex,
 sed simplex ingenium, & tanto muneri
 implendo impar. Ad istud Dignitatis
 Ecclesiasticæ fastigium evectus est, He-
 neso Archiepiscopo Cæsariensi & Rudol-
 pho Episcopo Bethlehemitico frustra re-
 luctantibus, quippe Romam appellarunt.
 Amalricus vero ad Curiam Romanam
 misit

misit Fridericum Episcopum Acriensem, Sæcul. XII.
 qui absentibus Adversariis ab Hadriano A. C. 1160.
 Papa, ingentis pretii donis, ut ferebatur,
 obtinuit, ut Amalricus confirmaretur,
 eique Pallium attulit. Amalricus Pa-
 triarcha Latinus Hierosolymitanus nu-
 mero octavus illam Ecclesiam annis vi-
 ginti duobus rexit. Ipso sedente, alius
 in Regno successit Dominus; nam Bal-
 duino tertio Rege, die undecima Fe-
 bruarii anno Domini millesimo centesi-
 mo sexagesimo secundo, Regni sui vige-
 simo, ætatis trigesimo tertio, fatis fun-
 cto, cum nullam prolem relinqueret,
 Frater ejus Amalricus successit, qui octi-
 duo post obitum Balduini elapso, in Guil. Tyr. XVII. ult.
 Ecclesia S. Sepulchri coronatus, exinde & XLX. c. I.
 annis duodecim & dimidio rerum poti-
 tus est.

§. LII.

Milo II. Episcopus Teruanensis.

In Francia Beatus Milo Episcopus Terua- Bibl. Præm.
 nensis decima sexta Julii anno mil- p. 460.
 lesimo centesimo quinquagesimo octavo, Gall. Chron.
 postquam illi Ecclesiæ annis viginti se- to. 2.
 ptem præfuisset, ad cœlestia migravit. Fol. 430.
 Jamque ipsius nepos Milo II. Canonicus
 Regularis, & ejusdem Ecclesiæ Archi-
 diaconus Successor fratris electus erat,
 quem cum Samson Archiepiscopus Re-
 menis consecrare parat, Clerici Bono-
 nenses

Hist. Eccles. Tom. XVII.

C c nenses

Sæcul. XII.
A.C. 1161.

Opus. 33.
c. 1. in fi. ap.
54. n. 19.

Joa. Sar.
ep. 41.

Ap. Marlot.
tom. 2.
p. 371.

nieneses reclamarunt, & ad Sacram Sedem appellarunt; dicebant enim, sibi Episcopum proprium competere, qualem olim habuissent, adeoque Milonem tantum ad Sedem Teruanensem ordinandum esse. Eorum causæ illud favebat, quod Hincmarus Bononiam Urbibus Episcopalibus Provinciæ Remensis adnumerasset. Neutiquam cessit Adversariis Milo, sed Romam profectus causam suam defendit, quam etiam Joannes Saresberiensis Papæ commendavit, Clericos Bononienses ambitionis accusans. Postquam igitur etiam Clerici Legatos Romam misissent, Papa, auditis partibus, judicavit, Ecclesiam Bononiensem in eo statu, in quo usque in eam diem fuisset, relinquendam esse, ac Milonem II. in Episcopum Teruanensem, salvo Jure Metropolis, ordinavit. Hæc ex Bulla Alexandri ad Samsonem Archiepiscopum Remensem directâ, & Anagninæ decima septima Januarii anno millesimo centesimo sexagesimo primo data, cognoscimus. Ceterum in urbe Bononiensi tunc demum Cathedra Episcopalis erecta, cum Teruana post annos quadringentos everfa est.

Eodem anno 1161. Samson Archiepiscopus Remensis vigesima prima Septembris mortem oppetiit, postquam in Abbatia Igniacensi Ordinis Cisterciensis,

ab

ab Antecessore ejus fundata, vestem Monasticam induisset, ubi etiam sepultus est. Sæcul. XII.
A.C. 1161.

Successorem nactus est Henricum, Regis Ludovici fratrem, antea Episcopum Belyacensem, & olim Cisterciensem Monachum, quem Clerici populusque Remensis unanimes Archiepiscopum elegerunt. Ergo decima quarta Januarii anno millesimo centesimo sexagesimo secundo ad illam Cathedram translatus, Sup. Lib.
LIX. §. 44. annis tredecim sedit.

Haud diu postquam Episcopum Teruanensem confirmasset, Alexander Papa Regis & Ecclesiæ Anglicanæ precibus dedit, ut Eduardus Rex, ante annos nonaginta quinque ad cœlestem Beatitudinem translatus, Sanctorum catalogo insereretur. Quod ex Bulla Sup. Lib.
LXI. §. 18.
Alex. ep. 3. ad Episcopos ceterosque Angliæ Prælatos directâ, & Anagninæ septima Februarii anno millesimo septingentesimo sexagesimo primo data discimus. In ea dicit Pontifex, tanti momenti causas de consuetudine non nisi in solemnibus Conciliis definiri. S. Eduardus quinta die Januarii inter Confessores colitur. Martyr.
Rom. 5.
Jan.

§. LIII.

S. Petrus Tarentasiensis Alexandro favet.

Alexander Papa edoctus, quanto zelo
S. Petrus Archiepiscopus Tarentasiensis

Cc 2

tasiensis

Sæcul. XII. tasiensis Schismaticos persequeretur,
 A. C. 1161. virum ad se accersivit. Verum prius-
 quam progrediamur, vitæ series hujus
 S. Præfulis nobis repetenda est. Cum
 virum humilem summa veneratio, qua
 ipsum omnes ob miraculorum suorum
 frequentiam venerabantur, affligeret
 atque terreret, quadam nocte clam cum
 unico socio per vias difficiles & rupes
 inaccessibiles effugit, ac mutatis sæpe
 viæ ducibus tandem solus in quoddam
 Monasterium Ordinis Cisterciensis in
 Germania pervenit, ignotus omnibus
 monachis, quibuscum, quia ipse linguæ
 Teutonicæ, & illi Italicæ ignari erant,
 sermonem conferere non poterat. Igi-
 tur ut vulgaris conditionis monachus
 ibidem receptus aliquamdiu exoptata
 quiete potitus est. Interim Petri do-
 mestici & populi Diocesani simul omnes
 interrogare, ubi Archiepiscopus esset,
 quo fugisset, vel quis saltem de eo certa
 referre posset, tumque ad tristiora con-
 verti. Multis vicinas regiones scrutanti-
 bus, quidam juvenis, quem Archiepi-
 scopus a prima ætate educaverat, ad
 illud monasterium, ubi latitabat, de-
 latus, Petrum cum aliis Fratribus ad
 laborem exeuntibus procedere conspicit,
 simulque maxima contentione exclamat:
*Carissime Pater! novi te. Jam nemo
 te mihi eripiet.* Monachi quantus An-
 tistes

*Sup. Lib.
 LXVIII.*

§. 73. vit. c. 3.

Bol. tom.

13. p. 329.

tistes esset Petrus edocti stupent, tota Sæcul. XII.
 Congregatio ad ejus pedes provolvitur, A. C. 1161.
 veniam rogat, quod debitam reveren-
 tiam non exhibuisset, omnes lacryman-
 tur, quamvis nemo amarius fleret, quam
 ipse Præsul, quod solitudinis dulcedi-
 nem iterum exuere cogeretur. Hujus
 rei fama in omnem late provinciam
 sparsa S. Præsul ad gregem suum, qui
 ejus absentiam vehementissime doluerat,
 redire compellitur. Post reditum quo-
 rumdam inimicorum implacabilium odia
 inveterata extinxit, Principes permovit
 ad mutuam gratiam ineundam, bella
 patriam devastantia composuit. Præ-
 terea non exiguo numero miracula
 edidit.

Exorto deinde schismate, cum ejus
 Ecclesia in terris, Imperio subjectis,
 posita esset, solus ferme ex omnibus
 Archiepiscopis bonam causam tuitus est.
 Quin etiam complures Schismaticos ad
 Ecclesiam reduxit, propinquas provin-
 cias peragrans & ubique sacerdotali
 libertate prædicans. Imperator, dum
 alios Catholicos persequeretur, Petrum
 reverebatur, & Schismaticis ipsi ob-
 jicientibus, quod tanta lenitate pro-
 priam causam perderet, respondebat:
Si homines de me male meritos castigo,
num vultis, ut etiam Deo resistam. Cete-
 rum in illis regionibus Heberto Archi-
 episcopo

Sæcul. XII. episcopo Vesuntino nemo ferventius
 A. C. 1161. Schismaticorum partes tuebatur. Cum-
 que Imperator Vesuntionem divertisset,
 Petrus Archiepiscopus eum adiit, suasi-
 que, ne Catholicos persequeretur, præ-
 fertim viros Religiosos. Plurimos vero
 non solum ex civitate, sed etiam ex pagis
 circumjacentibus ad se turmatim venien-
 tes, a Deo communi oratione flagitare
 jussit, ut Hebertus Archiepiscopus vel
 vi cœlesti converteretur, vel ab ejus
 pravitate Ecclesia liberaretur. Orarunt
 populi & Hebertus post quartum quin-
 tumve diem e vita decessit.

Ergo S. Petrus Tarentasiensis, ab Ale-
 xandro Papa vocatus, Catholicos in
 Hetruria consolabatur, & in ceteris
 Italiae partibus Schismaticos pudore
 obruebat, ex Cathedra publice in eos
 declamans, in illis ipsis urbibus, qua-
 rum Episcopi Octaviano favebant. Eum
 enim populi devotissime auscultabant,
 quia doctrinam, quam verbis profere-
 bat, prodigiis confirmabat. Nulli alteri
 tantos honores decernebat Pontifex,
 nec ullum Episcoporum tunc temporis
 Ecclesia Romana tantum admirata est,
 nullum tanta reverentia & amore est
 profecuta. Nemo de Curia Romana
 munera expectabat a Petro, qui sua o-
 mnia in pauperes erogabat. Nihilomi-
 nus Dynastarum aliquis S. Virum Roma
 rever-

S. Petri Mi-
 racula.

revertentem invadere conatus est, equos Sæcul. XII.
 quinque, quos habebat, & pauca alia, A. C. 1161.
 iter facienti necessaria, direpturus. Sed
 en! cum laxatis habenis Archiepiscopum
 prædo insequitur, equus, inæquali humo
 fallente vestigium lapsus, crus fregit,
 illæso Domino. Qui periculo territus
 & conversus S. Præsulem adit, ad ejus
 pedes sese demittit, & veniam petit,
 ejus præsidio in acceptis referens, quod
 ipse, pereunte equo, incolumis serva-
 retur.

Totus Ordo Cisterciensis, cujus
 membrum erat S. Petrus Tarentasiensis,
 cum ipso Alexandri Papæ Communio-
 nem sequebatur, atque illa ætate com-
 plures Episcopos, plus quam septingentos
 Abbates & immensam monachorum
 multitudinem complectebatur. Eorum Helm. 1.
Chron. Slav.
c. 91.
 auctoritas Alexandri Pontificis causæ
 multum profuit; quare ira accensus Im-
 perator Decretum edidit, quo omnes
 Cistercienses in Regno Germaniæ de-
 gentes vel Victorem Papam agnoscere,
 vel ex patria migrare jubebantur. Hinc
 complures Abbates cum suis Congrega-
 tionibus in Francia receptaculum quæ-
 rere compulsi. Cartusiensium quoque Vit. S. An-
thelm. c. 15.
Sur. 26.
Juin.
 exemplum magni ponderis contra Schis-
 maticos fuit. Nam Ordo iste omnium
 primus Alexandrum Papam veneratus
 est, cura & opera imprimis duorum

Sæcul. XII. A. C. 1161. Monachorum Anthelmi & Geofridi, quorum hortatu excitati Priores ceterique hujus Instituti monachi, postquam diu hæsitassent, Alexandro Papæ obedientiam promiserunt, compluresque Praefules in eadem Communione confirmarunt. Quo comperto Imperator, Anthelmum vehementer averfatus, a suæ factionis Episcopis excommunicari curavit.

§. LIV.

Concilium Tolosanum.

Guil. Neubrig. 2. c. 9. **R**eges Franciæ Angliæque, pace inter se firmata, ex utroque Regno Concilium Tolosæ anno 1161. celebrarunt frequentissimum, ut Alexandrum Papam solemniori ritu, quam in Comitibus hinc in Francia & inde in Anglia, Belvacii, apud Novum Mercatum *, & Londini coactis agnoscerent. In eo centum Patres tum Episcopi tum Abbates interfuerunt, una cum Regibus Franciæ & Angliæ & multis Proceribus. Aderant quoque Friderici Imperatoris & Regis Hispaniæ Legati, nec non utriusque Papæ Nuncii. Nam Alexander Cardinales tres, Henricum Pisanum, Joannem Neapolitanum, & Guilielmum Ticinensem miserat, Octavianus vero Guidonem Cremensem & Joannem S. Martini, solos, qui ipsi supererant, Cardinales, quippe Igarum Epi-

* Neuf-Marché,

Tom. 10.
Conc.
p. 1406.

Episcopum Tusculanensem, qui eum consecraverat, fata abstulerant.

Sæcul. XII.
A.C. 1161.

Porro hujus Concilii Acta discimus ex Epistola Fastradi, secundi Abbatis Claravallensis ad Omnibonum Episcopum Veronensem, a quo hæc gesta edoceri rogaverat, data. In ea Fastradus loquitur in hunc modum: *Postquam sæpe multumque exhortati fuimus Reges proceresque, qui, vel timore vel amore Imperatoris, veritatem sequi differebant; post multa consilia, quæ cum Archiepiscopis, Episcopis, Viris piis, quotidie omnia ad Reges referentibus, contulimus; post multas preces & lacrymas, quas Ecclesia fundebat ad Dominum, maxime autem in Ordine nostro; post ultimam pene desperationem, tandem duo Cardinales, quos solos de Curia Romana Octavianus apud se habebat, cum magna pompa, comitantibus Cæsareanis, in die & ad locum, a Regibus Franciæ & Angliæ totaque eorum Ecclesia ipsis præfixum, pervenerunt. Quid plura? auditi sunt primum Octaviani Cardinales, responderunt Alexandrini, & patuit, non solum ex responsionibus ipsorum, & ex testimonio virorum tunc præsentium, omni exceptione majorum, sed etiam ex propriis verbis Schismaticorum, ex quibus Deus manifesto miraculo verum exprimebat, Octaviani nullam fuisse electionem,*

Sæcul. XII. *eum suis manibus & arbitrio purpuram*
A.C. 1161. *rapuisse, seque ipsum Laicorum auxilio*
in Catbedram Pontificalem intrusisse;
quod me audiente Guido Cremensis pub-
lice testatus est. Tum etiam exploratum
est, Octavianum, jam per octo dierum
spatium excommunicatum, ab Episcopis
Tusculanensi & Ferentinopariter excom-
municatis, & a Melfitensi ob enormia
facinora, quæ vera esse Rex Angliæ, Epi-
scopi huic Regi subjecti, quin & incolæ
illius Regionis, perbibuerunt, consecra-
tum fuisse. Contra demonstratum est,
Alexandrum ab omnibus aliis Cardinali-
bus, qui aderant, fuisse electum, & nisi
ipse primum fugiendo, deinde reluctando
humiliter restitisset, ex adverso autem
Joannes, & Guido Cremensis id vi ob-
jecta prohibuissent, solemnem etiam ritu
Purpuram accepturum fuisse; quod deinde
suo tempore & loco perfectum. Mani-
feste etiam probatum est, quod diu ante
Papiense Concilium Imperator per Nun-
cios suos & literas auro bullatas Octavia-
num Papam recepisset. Quod vero scripse-
runt, Papiæ Episcopos in Concilio cen-
tum quinquaginta tres adfuisse; non fue-
runt nisi quadraginta quatuor, qui, di-
cente Imperatore, Laicum se esse, ad
quem nec Ecclesiam Romanam judicare,
nec Summorum Pontificum electionem
discutere pertineret, omnes, cum Cardi-
nali

nali Guilielmo Papiensi (is enim neutri
 parti adhaerebat) postquam diu deliberas-
 sent, statuerunt, ob suam paucitatem,
 neutrum recipere, quousque vel univer-
 salis vel saltem plurium Regnorum Syno-
 dus conveniret, & sic manifestius ap-
 pareret, quem denique major & sanior
 pars totius Ecclesiae receptura esset. Id
 ergo suaserunt Imperatori, cui haec ra-
 tio minime probabatur, quin contra sin-
 gillatim ad se vocatos Octavianum re-
 cipere tum precibus tum minis compulit.
 Verum jam tunc haud plures quam viginti
 Episcopi aderant, nam alii viginti qua-
 tuor, & ipse Episcopus Papiensis, in
 cujus urbe haec agebantur, clam recesserant.
 Haec Guilielmus Cardinalis testata facie-
 bat. Communi itaque consilio amborum
 Regum & totius ipsorum Ecclesiae, re-
 jecto Octaviano Schismatico, Alexander
 receptus est. Archiepiscopus Trevirensis
 in unitate Ecclesiae durat. Quidam ex
 eis, qui Octaviano manus dederant, re-
 vertuntur. Nos ipsi Cartusienfium preci-
 bus dedimus, ut pro eorum Episcopo Gra-
 tianopolitano intercederemus. Huc us-
 que de Concilio Tolosano Abbas Fastra-
 dus in epistola ad Episcopum Veronen-
 sem.

§. LV.

Concilium Laudense *.

Inter haec Victor Antipapa Concilium
 primo

Saecul. XII.
 A.C. 1161.

* Lodi.

Sæcul. XII.
A.C. 1161.

to. 10.
p. 1409. ex
Otto Mor.
p. 834.

primo Ticini, deinde Cremonæ indictum, tandem ut Imperatori præsentī obsequeretur, Laudæ celebravit. Inceptum est in Festo SS. Gervasii & Protasii die decima nona Junii anno millesimo centesimo sexagesimo sexto. Interfuit Imperator cum Curia suæ Proceribus, & Duce Bohemiæ. Præterea Pelegrinus Patriarcha Aquilejensis, & Guido electus Ravennæ Archiepiscopus aliique multi Episcopi, cum magna copia Abbatum, Priorum, Præpositorum aliorumque Virorum Ecclesiasticorum. Hi uno ore electionem Victoris, sicut anno superiore in Concilio Papiensi factum fuerat, confirmarunt. In isto recitatae sunt literæ Regum Daniæ, Norwegiæ & Hungariæ, sex Archiepiscoporum, Episcoporum viginti, & plurimorum Abbatum etiam Ordinis Cisterciensis, qui Victorem Papam venerabantur, & facturos se esse promittebant, quidquid in hoc Concilio constitueret. Excommunicationis sententia lata est in Hubertum Archiepiscopum Mediolanensem, Alexandro Papæ addictum, ad quem Genuam se contulit & anno sequente in Franciam proficiscentem secutus est. Excommunicati quoque sunt Consules civitatis Mediolanensis, qui eam adversus Imperatorem (nam tunc eam obsidione cingebat) propugnabant. Rursus, Episcopis

Ital. Sacr.
tom. 4.
p. 210.

scopis Placentino & Brixienti, atque utriusque urbis Consulibus, anathema dictum. Depositus est Episcopus Bononien-
 sis, Paduanus autem usque ad primam diem Augusti suspensus. Concilium Laudense usque ad Festum S. Jacobi, diem vigesimam quintam Julii tenuit.

Præterea in Conventu Laudensi fulmine Ecclesiastico perculsi sunt auctores & conscii cædis, qua Arnoldus Archiepiscopus Moguntinus truculentum in modum anno superiore sublatus fuerat. Is Præsul successerat Henrico Archiepiscopo, a duobus S. Sedis Legatis anno millesimo centesimo quinquagesimo quarto deponitur. Sed multi Henrico adhucdum favebant, & contra fas depositum fuisse querebantur. Arnol-
 do quoque, Moguntia nato, amici & Clientes non deerant; hinc bellum civile & seditiones frequentissimæ exortæ. Quidam Laici, Arnol-
 do adherentes, Ecclesia principe occupata, Clericos factionis oppositæ ab ingressu arcebant; nam Archiepiscopus plurimorum ex Clericis suis animos contra se usque adeo accendit, ut anno millesimo centesimo quinquagesimo nono in Synodum armati intrantes eum ejecissent, nisi ipsos Comites Laici repulissent. Tunc quidem Archiepiscopus in Longobardiam profectus querelas ad Imperatorem detulit.

Post-

Sæcul. XII.
 A.C. 1161.

Sup. Lib.
LXIX.
 §. 64.

Chron.
Cora
Christ. ap.
Serrar.

Dodech.
ch. 59.

Sæcul. XII. Postquam vero de Concilio Papiensi re-
A.C. 1161. versus est, ejus inimici invisum sibi Præ-
 fulem e medio tollere statuerunt. Ipse
 ab amicis insidiarum certior factus in-
 dicium sprexit. Sed tandem in Festo
 S. Joannis vigesima quarta Junii anno
 millesimo centesimo sexagesimo Arnol-
 dum in Monasterio S. Jacobi diversantem
 adorti, ignem tectis subjiciunt. Tum
 turrim Ecclesiæ conscendens & inde
 furiosis collocutus nihil obtinuit, cum-
 que sciret monachis licentiam fugiendi
 concessam fuisse, arrepto cujusdam mo-
 nachi habitu evadere conatus est. Sed
 ab hostibus deprehensus multis adactis
 vulneribus trucidatur. Corpus vesti-
 mentis spoliatum & insepultum toto tri-
 duo infimæ plebis insultibus expositum
 jacuit. Hic exitus fuit Arnoldi Archi-
 episcopi Moguntini, postquam hanc Se-
 dem annis septem occupasset.

Dodech.
 1160. &c.

Arnoldi interfectores, timentes, ne
 essent, qui paricidii pœnas exposcerent,
 Canonicos Moguntinos ad eligendum
 Archiepiscopum Rudolphum filium Du-
 cis Zæringiæ, a quo sperabant impuni-
 tatis præsidium, compulerunt. Eodem
 autem tempore Conradus Comes Pala-
 tinus Christianum Comitem Buchensem
 in Thuringia eligi curavit. At Rudol-
 phus in Longobardiam profectus, maxima
 dona ferens, Investituram ab Imperatore
 petit

petiit, qui hominem indignans rejecit. Sæcul. XII.
 Sed nec electus Christianus tunc placuit; A. C. 1162.
 cum vero in Curia sua Canonorum Moguntinorum præcipuos haberet, Conradum Witelspachium, Ottonis Comitis Palatini Baviariæ fratrem, eligi jussit.

§. LVI.

Translatio trium Regum.

Cum Fridericus Imperator Mediolanum ep. Frid. to. 5. Spicil. p. 568. ep. Burch. ap. Fréh. p. 236. tota hyeme obsedisset, tandem urbem, dira fame oppressam, nullis in conditionibus, prima Martii anno millesimo centesimo sexagesimo secundo in suam potestatem redegit. Exierunt cives ad Imperatorem, adhuc Laudæ commorantem, tenentes crucem in manibus & nudo gladio e cujusque collo pendente, ut victorem ad commiserationem permoverent. Ille quidem supplicibus vitæ gratiam fecit, sed non solum præcipites fossas, quæ muros cingebant, injecta humo oppleri, verum etiam totam urbem Ecclesiasque, quibus antea parcere statuerat, dirui jussit. Inter ceteras Ecclesias una fuerat S. Eustorgio veteri Mediolanensium Episcopo, qui decima octava Septembris colitur, sacra, ubi Corpora trium Magorum, qui Bethlehemum ad adorandum Jesum Christum infantem venerunt, & Reges fuisse jam tunc credebantur, inventa fuisse dicebantur. Quo

Quo

Sæcul. XII.

A.C. 1162.

*Boll. to. I.**Maj. Eph.*

p. 8.

to. 10. Conc.

p. 1186.

*Helm.**Chron.**Slav. I.*

c. 91.

*Act. ap.
Baron.*

Quo pacto hæc corpora Mediolanum pervenerint, quis perspiciat? nec ulla de eis usque ad hanc inventionem mentio occurrit. Ut ut vero res se habeat, Fridericus Imperator ea donavit Rainoldo, Archiepiscopo Coloniensi, Cancellario suo, se in hoc bello comitanti, cujus consilia maximi faciebat. Archiepiscopus Clericos populumque suum hujus rei certiores fecit, data epistola, in qua dicit, se ad eos etiam afferre corpora S. Naboris & S. Felicis, Martyrum Mediolanensium, quos Ecclesia die duodecima Julii colit. Colonia vero vigesima tertia ejusdem mensis Translatio trium Regum, quos exinde populus semper honore publico profecutus est, celebratur. Quin etiam iisdem nomina Casparus, Balthazarus & Melchior imposita sunt, atque Petrus Comestor, illius circiter ætatis Scriptor, hæc in sua Historia Scholastica refert tanquam ipsorum nomina latina, jungitque alia, quæ eorumdem vocabula Græca Hebræaque fuisse dicit. Ceterum Fridericus Imperator, prostratis Mediolanensibus, nominis sui terrore orbem implevit.

§. LVII.

Alexander Papa in Francia.

Anno superiore millesimo centesimo sexagesimo primo, Pontificatus sui secundo,

secundo, Alexander Papa Romam re-
 versus, tumultuantibus Schismaticis,
 diu ibi degere non potuit. Nam maxima
 erat Familiæ Octaviani potentia, & Im-
 perator, eum tuendo, Romanorum
 animos sibi conciliare satagebat. Ale-
 xander ergo, populi precibus cedens,
 in Campaniam, ubi Regis Siciliae præ-
 sidio utebatur, rediit, & quia Germani
 majorem Patrimonii S. Petri partem oc-
 cupaverant, itinere maritimo in Fran-
 ciam pergere decrevit. Nam Schismaticis
 vias omnes obsidentibus, Alexandrum
 adeuntes capientibus, spoliantibus, &
 in carceres detrudentibus, salva digni-
 tate in Italia permanere non poterat.
 Quare Julio Cardinale, Episcopo Præ-
 nestino, Romæ Vicario suo constituto,
 & præscripta Regiminis forma, cum
 Cardinalibus Tarracinam se contulit, ubi
 quatuor triremes Regis Siciliae, rebus
 omnibus strenue instructas, habuit, quibus
 conscensis, cum omnibus suis in Festo
 S. Agnetis vigesima prima Januarii anno
 millesimo centesimo sexagesimo secundo
 Genuam appulit. Ibi honorifice ex-
 ceptus & cultus, licet id Fridericus Im-
 perator fieri vetuisset, in Dominica Pas-
 sionis, die vigesima quinta Martii, iterum
 mari se committit. Sabbato sequenti,
 fluctibus periculose intumescens, apud
 quamdam Insulam anchoras jacere

Sæcul. XII.
 A. C. 1162.

Hist. Eccles. Tom. XVII. Dd com-

Sæcul. XII. A. C. 1162. compulsus, in ea Festum Paschæ celebra-
vit, & Feria IV. undecima Aprilis Magalo-
nam pervenit. Cum vero istud oppi-
dum in Insula situm ad hospites super-
venientes recipiendos arctum nimis
videretur, & Papam magna Antistitum
multitudo extra Insulam pio affectu
præstolaretur, ad urbem Montis Pessu-
lani jam tunc populosissimam navigavit.

Intravit urbem Alexander cultu
Pontificio fulgens, & equo albo vectus,
quem vix ob maximam frequentiam po-
pulorum pedes ejus osculari gestientium,
conscendere potuit. Montis Pessulani
vero Dominus cum Ditionis suæ Baroni-
bus equitanti occurrit, & stratoris
officium per milliarium exhibuit. Ita
cum pompa magna procedenti & viris
nobilibus, qui pedibus sequebantur, sti-
pato Pontifici obvium se se intulit cum co-
pioso comitatu quidam Saracenorum Prin-
ceps, fixisque coram eo genibus & in-
clinato capite pedes osculatus, tanquam
Christianorum Deum adoravit. Tum
etiam interprete adhibito, lingua patria,
nomine Regis, Domini sui, Papam salu-
tavit. Respondit ille benigne, & Lega-
tum ad pedes suos inter primæ nobili-
tatis viros confidere jussit, omnibus,
qui ea conspiciebant, stupentibus, &
illud ex Psalmo memorantibus: *Et ado-
rabunt*

Ps. 71. 11.

rabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes servient ei. S. Ægydii Comes quoque, & Vicecomitissa Narbonensis, pompæ augendæ causa, ad Pontificem accesserunt.

Sæcul. XII.
A.C. 1162.

Archiepiscopi quatuor Montispeffuli adfuere, videlicet Senonensis, Turo-
nensis, Aquensis, & Narbonensis, qui
ibi Papa manus imponente consecratus
est. Præterea advenerant Episcopi sex,
Antisiodorensis, Fani S. Maclovii, Ni-
vernensis, Teruanensis, Magalonicus,
& Telonienis, quibus Præsulibus, numero
decem præsentibus, Alexander in Festo
Ascensionis die decima septima Maji Ex-
communicationis censuram contra Octa-
vianum & complices publice confirma-
vit. Id enim testatum facit in epistola
ad Omnibonum Episcopum Veronensem
eadem die data, subjungitque: *Legatos
nostros Henricum & Guilielmum Cardi-
nales, tum etiam Episcopos Ehroicensem
& Bajocensem, Regis Angliæ Legatos,
& Archiepiscopos Bituricensem & Re-
mensensem expectamus, Deumque brevi pa-
cem Ecclesiæ suæ donaturum esse speramus.*

Alex. ep. 32.
p. 1313.
to 10 Conc.
p. 1410.

Ibid. p. 1367.

Ubi Rex Ludovicus junior inaudit, Alexandrum Papam Montispeffulum venisse, ad eum misit Theobaldum Abbatem S. Germani de pratis, & ex Clericis

D d 2

Curia

Sæcul. XII.
A. C. 1162.

Duchesne
tom. 4. p. 416.
424.

App. 2. ep.
33. 37.

ep. Joan.
Saresb.
ep. 49.

Curia suæ aliquem, quos Papa frigido vultu excepit. Inde offensum Regem pœnitentia subiit, quod Alexandrum Papam agnovisset, idque per Manassem Episcopum Aurelianensem Henrico Comiti Trecenti, ad Fridericum Imperatorem proficiscenti, significari iussit. Haud diu post Papa ad Regem Ludovicum Henricum Archiepiscopum Remensem, hujus Principis fratrem cum Episcopis Lingonensi, & Silvanectensi, ac Abbate Grandisilvæ Ordinis Cisterciensis misit. Quod ex ejus Epistolis, ultima die Aprilis datis, discimus.

§. LVIII.

S. Thomas Cantuariensis.

Montispeffuli versabatur Alexander Papa, cum Nuncios Thomæ, novi Archiepiscopi Cantuariensis, Pallium pœtentis, recepit. Jam plus integro anno effluxerat, ex quo Theobaldus Archiepiscopus, lento morbo tandem consumptus, obdormiverat in Domino. Is haud multo ante obitum suum omnes perverfas consuetudines, quæ suo tempore in Ecclesiam Archiepiscopalem irreperant, abolere animo constituerat, jamque subsidium secundo Ecclesiis ab Archidiacono imperatum sustulerat. Sed ubi extrema

trema sibi imminere sensit, data ad Regem tunc absentem Epistola Benedictio- nem sacerdotalem impertitus est, Ecclesiamque Cantuariensem & digni Successoris electionem commendavit. Præ- terea rogabat, ut datis literis testamen- tum suum confirmaret, & ea, quæ scri- pserat, executioni dari præciperet. In eo autem Theobaldus res mobiles suas, quæ supererant, pauperibus donat, & quadraginta dierum Indulgentiam illis promittit, qui quamcunque operam & auxilium ad ea præstanda, quæ in suo testamento designabantur, contulerint. Regiis præfectis anathema minatur, nisi Bona Monachorum Cantuariensium in- tacta relinquerent. Tandem Theobal- dus Archiepiscopus Feria III. Paschatis, decima octava Aprilis anno millesimo centesimo sexagesimo primo ad Cœle- stia migravit, postquam annos viginti duos & menses tres Sedem Cantuarien- sem tenuisset, quæ ipso defuncto menses tredecim vacavit.

Sæcul. XII.
A.C. 1162.

ep. 54.

ep. 57.

Chron. Ger-
vas. 1161.

Sup. Lib.
LXVIII.
§. 51.

Vix nuncium de morte Archiepisco- pi Cantuariensis in aula Regis vulgatum fuit, cum omnes in Thomam Bequet Cancellarium, qui etiam Archidiaconus Cantuariensis erat, oculos conjiciunt. Eadem populi erat sententia; nam Tho- mas, in Angliæ Regno præcipuus rerum

vit. S. Thom.
6. 6.

Dd 3 geren-

Sæcul. XII. gerendarum Minister, soli Regi secun-
 A.C. 1162. dus, vir maximi ingenii, & excelsi animi,
 omnium ordinum admirationem in se
 rapiebat. Rex quoque Cathedram Can-
 tuariensem ei destinabat; sed paulisper
 dissimulans custodiam tamen hujus Ec-
 clesiæ ipsi pro more commisit, quod offi-
 cium Cancellario curam Ecclesiarum E-
 piscopalium & Abbatiarum, quamdiu
 vacabant, imponebat. Deinde vero
 cum Rex, in Normannia degens, Cancel-
 larium negotiorum publicorum causa in
 Angliam mittere statuisset, & ille ultima
 accepturus mandata Falesiam ad eum se
 contulisset, Henricus, remotis arbitris,
*nescis adhuc dum, Thoma, ait, quo præci-
 pue consilio mittaris in Angliam. Vo-
 lo, ut Archiepiscopus Cantuariensis fias.*
 Cui Cancellarius subridens, & vestem,
 qua indutus incedebat, virum Religio-
 sum haud satis decentem digito osten-
 dens, respondit: *Vis nempe Rex, homi-
 nem haud sane idoneum in maximam Re-
 gni tui Sedem evehere, & Monachis, Re-
 gulam eximie amantibus, præficere. Sci-
 to autem, si Archiepiscopum me facias,
 brevi fore, ut me ex amicorum tuorum
 numero expungas, amorque tuus in odium
 perniciosum degenerabit. Multa a me
 exiges, & modo jam aliqua contra Eccle-
 siæ immunitatem moliris, quæ pati non
 potero.*

potero. *Gaudebunt æmuli, & inter nos* Sæcul. XII.
perpetua inimicitia semina spargent. A.C. 1162.

Rex, a proposito non abiens, mandavit, ut id Monachis Cantuariensibus & Clericis Angliæ denunciaretur. Thomas, aliquamdiu reluctatus, amicorum consiliis & vehementibus Cardinalis Henrici Pisani, Papæ Legati, admonitionibus cessit. Postquam in Angliam delatus est, Monachi Ecclesiæ Metropolitanæ cum quibusdam Episcopis ad eligendum Antistitem convenerunt; sed discrepabant suffragia, quibusdam dicentibus, Præsulem, Regi carum, pacem & concordiam inter Regnum & Sacerdotium esse conservaturum. Aliis contra affirmantibus, Regis favorem Ecclesiæ nociturum, eamque sub Archiepiscopo, ex aula accersito, a præfectis Regiis licentius direptum iri. Addebant; rationi adversari, & contra Regulas Ecclesiasticas pugnare, si venerabili monasterio & toti Ecclesiæ Anglicanæ Caput daretur vir, magis Laicorum quam Clericorum moribus vivens, venationi assuetus, Aulicus sæculari fastu elatus. Quibus non obstantibus, Episcopi illius provinciæ & Monachi Cantuarienses, Westmonasterii prope Londinum congregati, ut cupiebat Rex, Thomam elegerunt, anno ex quo Cancellarii munere fungebatur, quinto, ætatis suæ quadragesimo quarto.

D d 4 Electus

Sæcul. XII.

A.C. 1162.

Electus illico perducitur in conspectum Regis juvenis Henrici, tunc præsentis, cujus olim præceptor fuerat; is nomine Regis, patris sui, suo consensu electionem confirmavit. Rex vero Thomam ab omni vinculo Curia liberum pronunciavit. Ipse Londino discessit, Cantuarie pro more consecrationem accepturus; ubi omnes fere totius Regni Optimates adfuere, Clerici, quia id honoris Primate suo debebant, Proceres Laici, ut se se Regi & electo Archiepiscopo officiosos exhiberent. Ergo primum Presbyter in Sabbatho post Pentecosten, secunda die Junii anno millesimo centesimo sexagesimo secundo, & deinde die sequente Dominica octava, Episcopus magna pompa, ab Henrico Episcopo Wintoniensi, juvene Rege præsentate, ordinatur. Assistebant Episcopi quatuordecim, Cantuarie Suffraganei, qui omnes Thomam, numero decimum quintum, Archiepiscopum suum venerabantur. Nec mora, consecratus missis ad Papam, tunc Montispeffuli commorantem, Nunciis Pallium petiit, idque solito facilius citiusque obtinuit. Quo accepto Thomas ex Episcopo (ut loquitur Hebertus, qui præter alios ejus vitam scripsit) factus est Archiepiscopus. Ceterum, ut suæ Ordinationis memoriam redderet perpetuam, Thomas in die

Gervas. p.

die Octava Pentecostes Festum S. Trinitatis instituit, quod necdum in tota Ecclesia celebrabatur.

Sæcul. XII.
A. C. 1162.

§. LIX.

S. Thomæ Cantuariensis exordia.

Thomas *Bequet*, qui primus Anglorum in Cathedra Cantuariensi, ex quo Normanni Angliam subegerant, sedit, Londini anno millesimo centesimo decimo septimo, vigesima prima Decembris, in Festo S. Thomæ Apostoli, a quo nomen accepit, natus erat, cujus pater & majores, cives Londinenses, mediocri, ut ipse fatebatur, fortuna usi fuerant. Mater vero Thomam filiolum suum timorem Domini docuit, eique devotionem in S. Mariam Virginem instillavit. Juvenis primo Oxonii ad literas incubuit, & deinde Parisiis, ubi cum scientiis Francorum linguam didicit, quæ illa tempestate Curia Anglicanæ familiaris erat. Cumque speciem haud vulgarem, decorum corporis habitum & indolem egregiam inter naturæ dotes numeraret, ab amicis de industria sæpiuscule in conspectum Theobaldi Archiepiscopi deducebatur, qui apud se retentum a consiliis habuit, ac bis terque Romam ad res Ecclesiæ suæ gerendas misit, quas Thomas felici eventu effectas dedit; utque hujuscemodi negotiis tractandis magis ido-

*vit. Quadri-
part. l. i. c. i.*

*Goll. lupi
lib. i. ep. 108*

C. 2.

Dd 5 neum

Sæcul. XII.

A.C. 1162.I. ep. 108.
vit. c. 3.

c. 4.

c. 5.

neum se redderet, Bononiæ aliquamdiu
 Jurisprudentiæ civili operam navavit.
 Tum, Rogerio Archidiacono Cantua-
 riensi ad Archiepiscopatum Eboracensem
 anno millesimo centesimo quinquagesi-
 mo quarto translato, Theobaldus Ar-
 chiepiscopus Archidiaconatum Ecclesiæ
 suæ Thomæ *Bequet* contulit, quem ille
 cum Præpositura Beverlacensi, pluribus
 Beneficiis & Præbendis possedit. Cum
 postea Rex Henricus II. solium conscen-
 disse, Theobaldus Archiepiscopus, ut
 Regem juvenem, Ecclesiæ privilegiis non
 faventem, facilius in Officio contineret,
 & Regionum præfectorum molitionibus
 obliteret, solertissime effecit, ut ad mu-
 nus Cancellarii Angliæ Archidiaconum
 suum Thomam deligeret. In tanto gra-
 du collocatus Thomas industriam, qua
 valebat, adhibuit, ut Regis gratiam omni
 obsequiorum genere sibi conciliaret.
 Feras in silvis persequenti aderat, Rege
 cœnante, cœnabat, Rege dormiente, ipse
 cubitum concedebat. Nemo sumptuo-
 sius convivia invitatis adornabat, nemo
 magnificentius habitabat. Magna clien-
 tum turba stipabatur, nemo magis famam
 & sæculi hujus gloriam affectabat. Ni-
 hilominus deliciis innatans & divitiis a-
 bundans Thomas nunquam lascivo fe-
 minarum amore captus deprehensus est.
 Sæpe ei Aulicorum invidia negotia fa-
 cesse-

cessabat, sæpe ad Archiepiscopum amicosque suos obortis lacrymis dicere auditus, nihil magis sibi in votis esse, quam ab aula exire, si id salva fama exsequi posset. Interim magis magisque Regis animum non exiguis obsequiis sibi devinciebat, ut cum sponsaliorum negotium inter liberos amborum Regum Franciæ Angliæque solertissime tractavit, quo simul pactum, ut Regi suo Gisorsium tresque aliæ validæ urbes restituerentur. Tandem Thomæ Rex filium suum Henricum juniorem Regni hæredem informandum commisit. Talis erat Thomas *Bequet*, cum ad regendam Ecclesiam Cantuariensem vocatus est.

Ubi vero electus fuit, illico sanctitate Ordinis Episcopalis, quem suscepturus erat, mature pensata, vitam mutare moresque emendare statuit; & in itinere Londino Cantuariam, ubi ordinandus erat, constitutus, ad Hebertum quemdam ex familiaribus sibi Clericis, eximiæ virtutis virum, ait: *Jubeo, ut deinceps mihi referas, quæ de me homines loquentur. Id enim mihi, quod ceteris, præsertim potentibus, continget; nempe multa errata omnium ore vulgantur, quæ tamen ad Principum aures nunquam perveniunt. Tu vero nævos, quos in me deprehenderit, mihi metipsi expones; væ enim*

Sæcul. XII.
A.C. 1162.

Sæcul. XII. *enim soli, quia si ceciderit sublevantem*
 A.C. 1162. *se non habet.* Tum accepta Episcopali
 unctione alius omnino homo videbatur,
 totus conversus est, nihilque antiquius
 habuit, quam sub vestibus exterioribus,
 splendidis & suæ Dignitati congruis, ha-
 bitum monasticum ac rigidum cilicium
 induere.

§. LX.

*Colloquium in Oppido S. Joannis
 Launensi.*

Mense Junio exeunte, anno millesimo
 centesimo sexagesimo secundo, A-
 lexander Papa Montispeffulo excessit,
 ac per oppida Alesiam, Vicum Mima-
 tensem, & Anicium commigrans, Cla-
 romontium in Arvernia decima quarta
 Augusti in Vigilia Assumptionis S. Vir-
 ginis pervenit. Ubi vero Fridericus Im-
 perator comperit, Alexandrum Fran-
 ciam petiisse, Epistolam ad Hugonem
 de Campo florido Episcopum Sueffionen-
 sem & Franciæ Cancellarium dedit, hu-
 jus tenoris: *Certo indicio scimus, Rolan-
 dum olim Cancellarium, cui per fideles
 ministros nostros Romæ versari tuto non
 licet, cum Sectatoribus suis maris peri-
 cula subiisse, ut in Franciam iret, nobi-
 lem provinciam schismate turbaret, &
 Ecclesiasticos laicosque, ad quoscunque de-*
 vent-

Art. ap. Bar.

*Duchesne
 to. 4. p. 579.
 ep. 47.*

venerit, spoliaret. Quippe ære alieno Sæcul. XII.
 oppressus, plus quam viginti librarum A. C. 1162.
 millibus indiget, si se utcunque a credito-
 rum jurgiis liberare velit. Vos igitur
 rogamus, suadete Regi vestro, ne quacun-
 que ratione Schismaticum istum, hostem
 nostrum & Imperii nostri infensissimum,
 nec Cardinales ipsius aut Nuncios reci- Hist. Vizel.
 piat. Inde enim inter nos & Regem ini- Duchesne to.
 micitiæ nascentur, quas nemo facile ex- 4. p. 424.
 tinguet.

Inter hæc Henrico Comiti Campa-
 niæ, Regis Ludovici genero, redditur
 Epistola, jussu Regis a Manasse Episcopo
 Aurelianensi ad eum scripta, in qua Re-
 gem pœnituisse dicebat, quod Alexan-
 drum Papam recepisset. Comes lætissi-
 mus, quod occasionem nactus esset, gra-
 tum Imperatori obsequium præstandi,
 suavit ei, ut Regi Conventum offerret,
 cui omnes Principes Præsulesque Fran-
 ciæ & Germaniæ interessent, adjiciens
 cum juramento: *Sancte tibi promitto,*
Regem facturum esse, quod ipsi suggessero,
postquam, ipso præsentem, electio utriusque
Papæ discussa fuerit. Locus Colloquii
 apud S. Joannem Launæ, modicum in
 Burgundia ad Ararim oppidum, tunc
 Franciæ terminum, indictus, dies vero,
 Festum Decollationis S. Joannis Baptistæ,
 vigesima nona Augusti, præstituta. Rex, Act. Alex.
 vir simplex, & Comitis consiliis fidens
 appro-

Sæcul. XII. A.C. 1162. approbavit, quæ sibi suggerebantur, ratus ita se pacem Ecclesiæ daturum esse. Tum Comes ad Imperatorem, in Longobardia degentem, reversus, nomine Regis, addito Sacramento, promisit, fore, ut destinata perficerentur. Interim fama hujus Conventus ad urbes Italiæ perveniente, Catholici gravioris metu consternebantur; at Rex Ludovicus, cum iter faciens ad locum indictum, Alexandrum Papam Salviani, quod est Prioratus Cluniacensibus subditus, habuisset, eum rogavit, ut ad Colloquium veniret, aut si Imperatoris præsentiam horreret, saltem Verginiacum, arcem insuperabilem, se reciperet, promittens, se ei venienti & redeunti securitatem esse præstiturum. Quia vero Papa eo adduci non poterat, Imperatoris insidias veritus, Ludovicus, *Res profecto, ait, admiratione digna! quod illi, quibus de causæ suæ Justitia constat, judicium fugiant.* Hisque iter suum prosequitur.

Bobienfe. Papa ad Monasterium Dolense, quod Civitas Dei dicebatur, prope Arcem *Roux* in Territorio Bituricensi confugit, ratus se in loco, in Aquitania posito, posse securius acquiescere.

Porro Regem Franciæ adhuc conditiones, quibus Comes Campaniæ nomine suo cum Imperatore egisset, nescientem, cum Divionem pervenisset, Comes adiit,

Sæcul. XII.
A. C. 1162.

adiit, & quid promissum fuisset retulit in hunc modum: *Honoris tui causa & ad commodum Regni tui, auctor fui Conventus celebrandi, in quo Jus utriusque Papæ ad examen vocetur. Si electio Rolandi potior videatur, Imperator ad ejus pedes accidet. Si causa Octaviani melior apparuerit, eum Papam salutabis, si alteruter a Conventu abfuerit, rejicietur, ejusque Adversarius Papa habebitur ab omnibus. Si Majestas tua sententiæ Concilii manus dare noluerit, jurejurando promisi, ne impofterum Imperatorem Dominum veneraturum esse, & omnia Feuda, quæ a te habeo, ab ipso accepturum esse.* Rex tantæ audaciæ promissa miratus, ait: *Tu ut me infcio summi momenti pacta inieris?* Responditque Comes: *Tu ipse mihi hanc potestatem per mandata Episcopi Aurelianensis fecisti.* Simulque ostendit Epistolam, in qua Rex commotus, quod Alexander Legatis suis nullum honorem exhibuisset, Comiti præceperat, ut de Conventu celebrando ageret, & sponderat, se, quæcunque statuta fuissent, rata habiturum esse.

Imperator interim Dolæ, ultima ditionum suarum urbe, substiterat, & Franci scientes, Octavianum apud eum non esse, ob ejus absentiam lætabantur. Sed a Germanis celeriter accersitum Imperator usque ad mediam viam pontis

S. Joan-

Sæcul. XII.
A.C. 1162.

S. Joannis Launensis deduxit, statimque iterum, quasi promissis suis satisfecisset, recessit. Rex autem ad locum Colloquii præfixum se contulit, misitque Joacionem Archiepiscopum Turonensem, Mauritium, Archiepiscopum Parisiensem & Gailiellum Abbatem Vezeliacensem cum aliis proceribus ad Imperatoris Legatos in eodem loco responsum Regis expectantes, ac apud se Comitum Campaniæ, Victori Antipapæ omnino addictum, habentes. Tum Regis Legati rem differri petierunt, quoniam non prius quam proxima die præterita conditiones fœderis percepisset, & tanti ponderis negotium temere peragi non deberet. Sed Legatis Imperatoris moram denegantibus Rex Divionem rediit. Cardinales, a Papa missi, Vezeliacum reversi sunt, rati abruptum esse Conventum. Altera vero die, cum vix illuxisset, adest Divione Comes Campaniæ, & Duci Burgundiæ collocutus ait: *Compellor, Imperatori me subjicere, quia Rex promissio non stetit. Veruntamen amore Regis trium septimanarum inducias ab Imperatore impetravi, ea conditione, ut Rex die præstituenda veniat cum Alexandro Papa, & quod decisum fuerit, exsequatur, injuncta penam, nisi promissa præstiterit, quod se ipsum Imperatori captivum Vesuntione traditurum.*

rus esset. Non superfluit Regi, quod Sæcul. XII.
 opponeret, omnia ergo promisit licet A. C. 1162.
 invitus, ac Ducem Burgundiæ, Comi-
 tem Flandriæ, & Niverni obsides dedit.
 Quæ res vulgata totum Ordinem Eccle-
 siasticum perterritit; unde omnes boni
 orare, ut Deus Ecclesiæ suæ miserere-
 tur.

Ergo Rex ad S. Joannem Launæ se-
 cundo se confert. Sed non venit Im-
 perator, cui satis fuit, Rainoldum Can-
 cellarium suum, Archiepiscopum Colo-
 niensem, illuc mittere, præcipuum Schis-
 maticorum Fautorem. Releguntur con-
 ditiones, quas Comes Campaniæ nomi-
 ne Imperatoris Regi exposuerat. Sed
 Archiepiscopus Coloniensis opposuit,
 Imperatorem non ea dixisse, quæ hic
 eum promississe fingerentur, nec unquam
 passurum esse, ut quisquam alius Eccle-
 siam Romanam judicaret, quod jus sibi
 soli & Romanorum Imperatoribus sem-
 per fuisset. Gavisus est Rex, offerri sibi
 occasionem promissa retractandi, Comi-
 tem interrogat, an fœderis pacta talia
 essent, qualia retulisset. Cumque Co-
 mes id affirmaret, addidit Rex: *Videtur,*
Imperatorem non adesse, licet juxta Fi-
dem verborum vestrorum adesse tenea-
tur, præterea testes præsentis estis, quod
Imperatoris Legati conditiones, in pa-
ctis initis positas, mutant. Quare ab
 Hist. Eccles. Tom. XVII. E e omni-

Sæcul. XII.
A.C. 1162. *omnibus quæ promisi liberatum me esse, ut par est, existimo.* Consensit Comes, Proceres omnes & Præfules, qui aderant, idem sentiebant. Moxque Rex equo valido, cui infidebat, subditis calcaribus in cursum concitato, velocissime avectus est. Germani pudorem non ferentes, abeuntem sequebantur, rogantes ut rediret, quippe Imperatorem cuncta exsecuturum esse, quæ Comes promississet. At Rex latissimus quod periculum evasisset, dixit, se omnia, quæ ab ipso expectari debebant, effecisse. Sicque solutus est Conventus.

§. LXI.

Waldemari Regis Danicæ in Germaniam profectio.

Helm. Chro.
Slav lib. 1.
c. 91. Imperator Reges Daniæ, Bohemiæ, & Hungariæ ad hoc Colloquium invitaverat, affirmans, ambos Papas adfuturos, & schisma penitus tollendum esse. Rex Daniæ tunc erat Waldemarus, S. Canuti Martyris filius, qui, recepto Octaviani Antipapæ Legato, scire cupiens, an legitimus Papa esset, Rudolphum ex Gente Anglorum Notarium suum ad Fridericum Imperatorem misit. Is Danum hospitem humanissime & honorifice excepit, & multo magis Octavianus, usque adeo, ut ei ex Clericis suis socium addi-

Saxo lib. 14.
p. 170 edit.
ann. 1576.

addixerit, qui honoris causa cum ipso
 Officium Divinum recitaret, præterea
 que licentiam dedit, ut Missam cele-
 brans annulum, Episcoporum more, di-
 gito infereret. Imperator Rudolpho de
 causa schismatis collocutus dixit, hoc
 negotium in Concilio Papiensi fuisse
 discussum, utque illud omnino definiret,
 animo sibi constitutum esse, omnes Re-
 ges convocare, cum res ista omnes tan-
 geret. Inprimis cupere se cum Rege
 Daniæ deliberare, cujus sapientiam sibi
 haberet perspectam; ne vero tam longæ
 profectionis operam perderet, se Wal-
 demarum aliqua Italiæ provincia & to-
 tius Sclavorum Regionis præfectura do-
 naturum esse.

Cum Rudolphus, ad suos in Daniam
 reversus, blanditiis Imperatoris & Octa-
 viani captus, apud omnes jactaret, quan-
 ti Regem suum Germani facerent, Wal-
 demarus non tam Religionis studio, quam
 regiones nunquam sibi cognitæ videndi
 cupiditate ductus, ad Imperatorem pro-
 fectionem suscipere statuit. Interim ve-
 ro Bernardus Octaviani in Dania Lega-
 tus nihil intentatum relinquebat, quo
 Episcopos sibi conciliaret, cumque a
 paucissimis officiose exciperetur, Conci-
 lium indixit. Sed plurimis non obtem-
 perantibus plus contemptus nocuit,
 quam ejus industria prodesse potuerit.

Sæcul. XII.
 A.C. 1162.

Sæcul. XII. Waldemar Rex, Bernardo Sleswici
 A.C. 1162. relicto, consilium in Germaniam profi-
ibid. p. 245. ciscendi aperuit Absoloni Episcopo Ro-
 254. schildæ, fratri suo collactaneo, quem hu-
Hist. Gen. jus Sedis Præsulem anno millesimo cen-
Dan. 1158. tesimo quinquagesimo octavo eligi cu-
vit. S. Guil. raverat. Absolonem non solum pru-
Abb. 6. Apr. dentia & fortitudo bellica, sed etiam vir-
Boll. to. 9. tutes Christianæ plurimum commenda-
p. 630. bant; nam veræ Religionis fines apud
 Rugios aliosque Sclavos & armis & præ-
 dicatione protulerat. Is nullum non
 movit lapidem, ut Waldemarum Re-
 gem ab itinere in Germaniam suscipien-
 do abstraheret, & etiamsi persuadere non
 potuerit, Dominum tamen suum invitus
 proficiscentem comitatus est. Ubi ve-
 ro Waldemar ad Curiam Imperato-
 ris, tunc Metis agentis, pervenit, facile
 intellexit, se temere statuisse, tantum
 terrarum spatium emetiri. Quippe Im-
 perator palam exprobravit, quod tam
 fero venisset, jussitque, sibi Homagium
 de Regno Daniæ quod tenebat præstare,
 seque supremum omnium ditionum sua-
 rum Dominum agnoscere. Quid face-
 ret Rex Daniæ, omnibus viribus desti-
 tutus in Regno alieno? juramentum et-
 go, quod exigebatur, additis tamen non
 nullis conditionibus, edidit.

Saxo. 275.

Tum Octavianus Concilium cele-
 bravit, in quo prolixis sermonibus de-
 monstra-

monstrare conatus est, se legitime electum fuisse, atque ut favorem Episcoporum captaret, constituit, ad Sacram Sedem non nisi tunc appellandum esse, cum causa in Episcoporum Judicio decidi non posset (*). Ubi Octavianus Imperatoris nem dicendi fecit, subjunxit Imperator, Jus in electione S. Pontificis. se Reges invitasse ad colloquendum, ut tandem funestum schisma tolleretur, seque eorum sententiæ voluisse acquiescere, sed illos non venisse, quod Papam alium contempta Imperatoris auctoritate creare præsumerent, etiamsi nulli eorum in urbem Romam quidquam juris esset. Mox Rainaldus quoque Archiepiscopus Coloniensis probare omnibus viribus adlaboravit, quam injuste Reges agerent. *Si enim, ajebat, causam cujusdam Ecclesiæ Episcopalis in ditione alterius Regis Imperator judicare moliretur, id ille sane impatientissime ferret; dum tamen Reges Romæ, quæ Imperii Caput est, in electione Episcopi Jus usurpant, quod Imperatori in Regnis suis denegant.* Quod argumentum Archiepiscopo usque adeo convincens & indissolubile

E e 3

lubile

(*) Hac Constitutione Octavianus seu Victor III. Antipapa Episcopis non conferebat privilegium sed tollebat abusum. Quippe nunquam de jure Episcopi judicium præterire licuit.

Sæcul. XII. solubile videbatur, ut illud tribus linguis
 A.C. 1162. Latina, Francica, & Germanica a se toti
 Concilio exponendum esse crediderit. Sed quantum Germani loquenti Archiepiscopo applaudebant, tantum refragabantur Dani, cumque sub finem ad pronuntiandam excommunicationem contra Alexandrum Papam cerei accenderentur, Rex Waldemarus, ab Absolone Episcopo monitus, e concilio se protripuit; sequebatur exeuntem Absolon, rogantique Octaviano, ut remaneret, respondit, se latus Regis, quocum venisset, deserere non posse. Itaque Schismaticorum factum sua fuga damnarunt. Altera die Octavianus Livonem electum Episcopum Ottoniæ, in Finia Insula Metropolis, ordinavit, cujus Consecrationi Absolon magno vigore se opposuerat.

Hist. Gent.

Dan. 1163.

Duchen. to 4

p. 715. ep. 418

Ceterum Rex Waldemarus non prius quam anno sequente millesimo centesimo sexagesimo tertio in Daniam rediit. Inter hæc vero, Octavianus astitata inter Comitem Campaniæ & Imperatorem astute in rem suam convertens, Romam scripsit, Regem Franciæ ad partes suas transiisse, seque legitimum Pontificem jurejurando affirmasse, quod ipso jubente Comes Campaniæ Imperatori retulisset. Id discimus ex Epistola Frangipanum, Romanorum Consulium, ad Regem data, in qua rogant, ut has calu-

calumnias manifestando veritatem di-
luat. Sæcul. XII.
A. C. 1162.

§. LXII.

Alexander a Regibus Franciæ & Angliæ colitur.

Alexandrum Papam, ut diximus, in *Bourg Dieu.*
Monasterio Bobiensi commorantem
Rex Angliæ invisens ad ejus vestigia hu-
militer procidit, & post oscula pedum,
aureis oblatis muneribus, ad osculum
oris receptus est. Tum solium sibi præ- *Act. ap. Bar.*
paratum declinans ad pedes Pontificis
cum suis Baronibus confedit. Elapso
autem triduo, cum rursus Papam &
Cardinales muneribus cumulasset, ma-
gnam professus lætitiâ discessit. Haud *Rob. de*

post longum temporis spatium, peracto *mont. 1162.*
ad S. Joannem Launæ conventu, Reges
Franciæ Angliæque Cociaci ad Ligerim
degentes venientem Alexandrum Papam
honore congruo susceperunt; tum pe-
dibus incedentes dextra lævaque functi
officio stratorum, & equi, cui insidebat,
frœnum tenentes, usque ad fixum ipsi
tabernaculum deduxerunt. Nempe
Papa cum diu in Monasterio Bobiensi
versatus fuisset, Turonem perrexit, quo
ad Festum S. Michaelis perveniens, ibi-
dem Festum Natalis Domini celebravit.

Adveniente autem Quadragesima, *Act.*
anno millesimo centesimo sexagesimo
Ee 4 tertio,

Sæcul. XII.
A. C. 1163.

tertio, Alexander Papa, colloquium habiturus cum Ludovico Rege, Parisios venit. Cum appropinquaret, obviam processit Rex ad duas leucas cum Baronibus & Militibus suis, & conspecto procul Pontifice de equo descendit, celeriter occurrit & stapedem tenuit, tumque in amplexus itum est. Simul progressi urbem intrant, & obviam exeuntes Clerici Papam cum Cardinalibus ad Ecclesiam Cathedralem deducunt. Parisiis Papa illa Quadragesima permansit peregitque Festum Paschale, quod in viginti quartam diem Martii incidebat. Post Pascha haud diu ibi moratus discessit & per civitatem Carnutensem transiens Turonem rediit, quo Concilium in Octava Pentecostes, nempe die decima nona Maji inchoandum convocaverat.

§. LXIII.

Concilium Turonense.

to. 10. Conc.
1424.

Præstituta die initium datum est Concilio Turonensi in Ecclesia Metropolitana S. Mauritii. Aderant vero cum S. Pontifice Cardinales septendecim, Episcopi centum viginti quatuor, Abbates quadringenti & quatuordecim, præter magnam tum virorum Ecclesiasticorum tum Laicorum frequentiam, omnes ex Franciæ Angliæque provinciis utriusque

trique Regi subditis, cum quibusdam Sæcul. XII.
Italis. A. C. 1163.

Confidentibus omnibus Arnulphus *Conc. p. 1411.*
Episcopus Lexoviensis, mandante Pon-
tifice, orationem exorsus est, in qua hor-
tatur Episcopos, ut pro concordia & pa-
ce Ecclesiæ contra Schismaticos, ac pro
ejusdem libertate contra tyrannos, Ma-
trem suam spoliantes & opprimentes,
fortiter decertent. *Quamvis vero, in-*
quit, illi Ecclesiam dividere satagant, *Ad. p. 61.*
non ideo tamen minus una est, quia ex
sinu ejus exeunt, & foris permanent.
Et quamvis isti eam in servitutem redi-
gere velint, non ideo minus libera est,
quia potestate spirituali rebelles castigat.
Prædicit Arnulphus, futurum esse, ut
Imperator conversus fateatur, Principa-
tum Ecclesiæ sua potestate esse superio-
rem, & imprimis Dominatum Ecclesiæ
Romanæ recipiat, quandoquidem ex
Historia disceremus, ejus Antecessores
soliis hujus Ecclesiæ gratiæ Imperium
in acceptis retulisse (*). In peroratio-
ne excitat Episcopos, ut opes suas uti-
liter communi necessitati impendant,
E e s Eccle-

(*) Contrarium legimus in Epistola Hadria-
ni Papæ paragrapho superiore XXV. & Fride-
rici Imperatoris paragrapho XXX. Ceterum,
hæc dicit Episcopus Gallus & in Gallia; Ger-
manus aliter sine dubio locutus fuisset.

Sæcul. XII. Ecclesiæ exuli succurrant, illisque, qui
 A.C. 1163. res suas & quietem propter Jesu Christi
 causam amisissent, nempe Papæ & Car-
 dinalibus.

Concilium Turonense decem Cano-
 nes, plerosque ex Conciliis superiorum
 temporum petitos, stabilivit. Decreta
 magis memorabilia sunt sequentia: Præ-
 bendæ & Dignitates Ecclesiasticæ, præ-
 fertim minora Beneficia in partes non
 dividantur. Episcopi aliive Præsules
 nulli Laico Ecclesiæve vel Decimas vel
 Oblationes pendant. Nemo ex contra-
 ctu Locationis sub annuo pretio cuicum-
 que Sacerdoti Regimen Ecclesiæ conce-
 dat, quæ consuetudo enormis in quibus-
 dam locis invaluerat. Prioratus aut
 Capellanix Monachorum vel Clerico-
 rum non vendantur. A nullo, qui ad
 Religionem transire voluerit, aliqua pe-
 cunia requiratur.

Pro sepultura quoque, pro Unctione
 ægrotorum, aut perceptione Chrisma-
 tis nihil exigatur. Nec sub obtentu an-
 tiquæ consuetudinis reatum suum quis-
 quam tueatur, quia diuturnitas non mi-
 nuit peccatum sed auget. Clerici aut
 Religiosi usuras non petant. Non liceat
 ipsis inire contractum pignoratitium, ita
 ut pignoris loco fundum accipiant, cu-
 jus redditus, salva sorte, usque ad solu-
 tionem debiti percipiant.

In

In quibusdam Dicecesibus Episcopi & Archidiaconi ad peragendas vices suas & terminandas causas Ecclesiasticas, sub annuo pretio sibi reddendo, Decanos aut Archipresbyteros constituebant. Concilium damnat hunc abusum, quod ad Parochorum gravamen & Judiciorum everisionem tendat.

Quidam Viri Religiosi de suis claustris exhibant, ut sub specie Charitatis corporibus consulerent & Medicinæ studerent, ut Legibus civilibus operam darent, & causas in Judicio dicerent, obtendentes, se ista officia meliore fide quam Sæculares præstituros esse. Concilium districte prohibet, ne quis Religiosus professus ob hujusmodi causam exire sinatur. Si autem exierit & ad claustrum suum infra duorum mensium spatium non redierit, sicut excommunicatus ab omnibus evitetur. Si cui patrocinium in judicio præstare voluerit, non audiatur, & postquam ad Claustrum reversus fuerit, ultimus sit in Congregatione, nec ad ullum Officium promoveri queat.

Certe antiquissimus erat hic abusus, quod dispicimus ex Epistola S. Bernardi ad Monachos S. Germeri, jamque olim ab Innocentio II. in Concilio Remensi, anno millesimo centesimo trigesimo primo, iterumque in Lateranensi anno millesimo

Sæcul. XII.
A.C. 1163.

c. 8.

Canones
Concilio Tu-
ronensis.

Bern. ep. 64.
Et ibi Mabill.

Sup. lib.
LXVIII.

§. 9.

Sæcul. XII.

A.C. 1163.

Conc. Rem.

c. 6.

lesimo centesimo trigesimo nono, damnatus. Illud vero notari meretur, quod solum Viris Religiosis prohibeatur, ne officia Medicorum vel Causidicorum obeant, non autem Clericis sæcularibus, quia nempe Laici, cum literas nescirent, ad hæc erant omnino inepti. Iterumque advertendum, hæc Religiosis tantum interdici, si ideo ex Claustris suis egrediantur.

c. 10.

Canone decimo Capellanis Castrorum ista præcipiuntur: Ex quo eis cognitum fuerit, aliquam rem Ecclesiæ furtim ad Arcem esse delatam, moneant Dominum Arcis, vel ejus Præfectum, qui si prædam non reddiderit, omnia Ecclesiastica cessent officia, exceptis Baptismo, Confessione, & ob timorem mortis Viatico. Semel tantum in Hebdomada in Villa Missa celebretur ostiis clausis. Quod si Castrenses post latam in eos sententiam per quadraginta dies factum non emendaverint, Capellani ab eis discedant, & lex ista Scriptores quoque complectitur. Nam Dynastæ ad legendum & scribendum ministerio Clericorum utebantur. Castrorum Vicarii vel Clerici si mutentur, non prius alii substituuntur, quam eodem adstringantur Sacramento, se hunc Canonem servaturos esse. Mercatores ceterique ciues urbium & oppidorum excommunicatos

catos hospites non suscipiant, nec qua-
 licunquerum communionem eis jungan-
 tur. In ditionibus Regiis, si constiterit,
 Præfectum anathemate esse percussum,
 ipso præsentem Divina cessent. Ordina-
 tiones, ab Octaviano vel aliis Schisma-
 ticiis peractæ, invalidæ sint.

Episcopi & Presbyteri vigili oculo
 Hæreticos observent, quorum pestis To-
 losæ & in illis finibus exorta, more can-
 cri Vasconiam & vicinas regiones cor-
 ripiebat. Erant hi Manichæi postea Al-
 bigenses dicti. Nemo eis in terra sua
 receptaculum, aut præsidium concede-
 re præsumat. Nullum venditione aut
 emptione cum eis commercium habeat-
 ur. Omnia cum comminatione ana-
 thematis. Si deprehensi fuerint a Ca-
 tholicis Principibus custodia tradantur,
 Bonorum suorum amissione mulcentur,
 eorum latibula diligentissime investigen-
 tur, & convenire prohibeantur. Hæc
 sunt Decreta Concilii Turonensis, quo
 soluto, duo Reges Franciæ Angliæque
 Alexandrum Papam rogarunt, ut, si in
 alterutro Regno commorari statuisset,
 urbem, quæ maxime arrideret, in Sedem
 sibi eligeret. Illi Civitas Senonensis
 placuit, Metropolitana, in regione fertili
 ac jucunda posita, ubi a prima die Octo-
 bris anni millesimi centesimi sexagesimi
 tertii usque ad tempus Paschale anni
 millesi-

Sæcul. XII.
 A. C. 1163.

c. 9.

Alex. Alex.

*Chro.
 S. Petr. vivi.
 tom. 2. Spi-
 cil. p. 777.*

Sæcul. XII. millesimi centesimi sexagesimi quinti
A.C. 1163. versatus, totius Ecclesiæ causas, non se-
 cus ac si Romæ fuisset, pertractavit.

§. LXIV.

S. Thomæ Cantuariensis vita.

vit. quadrip.
c. 14. **T**homas Archiepiscopus Cantuariensis
 ex Anglia solverat, ut Concilio Tu-
 ronensi interesset, cumque tunc tempo-
 ris Regi esset carissimus, in Normannia
 & quocunque transibat, talibus honoris
 indiciis excipiebatur, ac si Rex ipse ve-
 nisset. Turonensi civitati appropin-
 quantem Præsules, nam plerique jam a-
 derant, obviam egressi, salutarunt, o-
 mnesque Cardinales, contra morem
 Romanæ Ecclesiæ, haud brevi ab urbe
 via obviam se se intulerunt, non plus
 Cardinalibus duobus apud Pontificem
 remanentibus. Papa qui virum, cujus
 præclara erat fama, jam diu videre cu-
 piebat, præsentem omni amicitia officio
 prosecutus est. Ipse, dimisso Concilio,
 per aliquot dies moratus, non nulla Ec-
 clesiæ suæ privilegia confirmari petiit,
 tumque accepta Pontificis Maximi bene-
 dictione inter teneri amoris signa itine-
 ri se dedit. Ubi in Angliam appulit,
 Rex eo affectu, quo filius patrem solet,
 redeuntem complexus est. Hæc anno
 Episcopatus ejus secundo, salutis huma-
 nae

næ millesimo centesimo sexagesimo ter-
tio acta. Sæcul. XII.
A.C. 1163.

Tunc autem Ecclesiæ Cathedrales
duæ, Vigorniensis & Herfordiensis, vaca-
bant. Jam enim illa ætate noxia con-
suetudo in plura Regna irrepserat, quod
Principes pro suo arbitrio Episcopatus
& Monasteria vacantia per integros an-
nos sibi retinerent, Jesu Christi patri-
monium & hæreditatem pauperum Fisco
suo addicentes. His verbis Hebertus
Boscamentis ex familia Thomæ Archi-
episcopi de isto abusu loquebatur. Tho-
mas officii sui esse existimavit abusum
gravem non tolerare, tandemque tum
precibus tum admonitionibus Regem
permovit, ut utrique Sedi Episcopos
daret, cum exposuisset, quanto rerum
& temporalium & Spiritualium damno
Ecclesiæ tamdiu Pastore privarentur.
Episcopus itaque Vigorniensis electus est
Rogerius, Comitæ Glavoriæ filius, ju-
venis, sed vitæ merito eximius, quem
puritas & integritas morum, constans
justitiæ amor, & in S. Archiepiscopum
propensio commendabant. Episcopatus
Herfordiensis per Translationem Gilberti
Foloth ad Ecclesiam Londinensem vaca-
bat, eique suffectus est Robertus Melo-
dunensis, Magister celeberrimus, cujus
mentionem superius fecimus, ac multo
magis virtutibus quam doctrina clarus.

Hi

c. 16.

Sup. S. 34.

Sæcul. XII. Hi omnium primi fuere ordinati a Thoma
A.C. 1163. Archiepiscopo, qui animo constituerat,
 nemini, præsertim ad Episcopatus fa-
 stigium evehendo, nisi digno, manus
 imponere.

Ceterum, S. Thomas ex quo munus
 c. 9. Archiepiscopale susceperat, totus alius
 ac prius in Sæculo, Sanctitatis splendore
 omnibus prælucebat. Anno quidem
 primo adhucdum, ut adsueverat, super
 cilicium & habitum monasticum vesti-
 tum pretiosum intuentium oculis ob-
 jecit; at deinde vestem ad modestiam

S. Thomæ
 munificen-
 tia.

c. 10.

compositam, qua alii Clerici incedere
 solebant, usque ad talos dependentem,
 ex panno fusci coloris, interiore parte
 qua corpori jungitur, vellere agnelli
 munito gessit. Antequam illucesceret,
 officium matutinum recitabat, moxque
 tredecim pauperes introducebantur,
 quibus pedes lavabat, cibum appone-
 bat, & singulis numos quatuor argenteos
 porrigebat. Id secreto faciebat, & orto
 sole, duodecim alii pauperes intrabant,
 quibus largitionum præfectus pedes ab-
 luebat, & escas præbebat. Tandem
 hora tertia duo alii Eleemosynarii ite-
 rum centum pauperibus ex numero il-
 lorum, qui Præbendarii dicebantur,
 ministrabant. Hæc opera munificentia
 quotidie ante meridiem fiebant, quibus
 S. Archiepiscopus plurima alia addebat.

c. 11.

Nam

Nam consuetas largitiones Theobaldi Archiepiscopi altero tanto auxerat, sicut ille eleemosynis Antecessorum suorum multum adjecerat.

Sæcul. XII.

A. C. 1163.

Thomas Archiepiscopus expletis misericordiæ officiis modicum tempus quieti dabat. Tum lectioni Sacræ Scripturæ vacabat cum Doctore Heberto Boscamensi, natione Longobardo, patria Placentino, qui Thomæ in utraque fortuna individuus Comes, tandem Cardinalis & Episcopus Beneventanus creatus est. Is Archiepiscopo sensus Scripturæ mysticos explicabat; his enim plerumque, qui illo ævo Scripturam legebant, delectabantur. Finita lectione Præsul, quæ audierat, meditabatur, atque inde doctrinam, quam Clericis & populo suo suggereret, præparabat. Annos præteritos revocari exoptabat, quibus hoc studium neglexerat, & quietem ab aliis negotiis habere cupiebat, ut lectioni se totum dare posset. In amplis manicis vestis suæ semper quasdam pagellas circumferebat, in quibus utilissimæ sententiæ erant adnotatæ, ut iis nascente occasione uteretur. Nec aliquot viros tam virtutibus quam scientiis insigne unquam a suo latere avelli patiebatur, quorum consortio magis magisque instruebatur.

Sæcul. XII.

A.C. 1163.

s. II.

Missæ semel
in Die.

Itaque Archiepiscopus in suo con-
clavi permanebat usque ad horam ter-
tiam, qua ad celebrandam vel audien-
dam Missam procedebat. Ipse non singu-
lis diebus sacrificabat, non equidem ex
solicitudine, ut ipse fatetur, sed ex majore
reverentia. *Quandoquidem, ait hic Doctor*
Hebertus, consuetudo bonorum Sancto-
rumque Sacerdotum hac in re diversa est.
Videor mihi in illis, qui Missam quotidie
celebrant, forte purissimæ vitæ argumen-
tum, in aliis vero, reverentiæ & hu-
mitatis indicium cernere. Si Canones
consulamus, nullum de hac re invenimus
præceptum, sed docent sufficere, si Sanctum
Sacrificium semel in die offeratur, quemad-
modum Jesus Christus se semel obtulit.
Non enim in hoc loco dignor loqui de illis
Mammonæ verius quam Jesu Christi Sa-
cerdotibus, qui ideo Missam non solum
quotidie, sed etiam una die sæpius celebrare
gaudent, ut oblationibus Fidelium potiantur.
Hucusque Hebertus (*). S. Archi-
epi-

(*) In hoc loco non videtur, Heberto, qui
hæc scripsit, sermo esse de stipendio Missæ, sed
de oblationibus Fidelium Sacerdoti, Sacris ope-
ranti, ad altare sponte factis. Nostra autem arate
multum agitur quæstio, quoties & quando
teneantur Parochi pro populo Missam applicare,
quod in sensu vulgari idem est ac quærere, quando
& quoties licite possint pro Sacro stipendium ac-
cipere. At nihil occurrit, ut in Nota Tomo
superiore

episcopus ad offerendum S. Sacrificium
iturus magna animi devotione accende-
batur, & lacrymas largiter fundebat.

Sæcul. XII.

A. C. 1163.

Ff 2

Dum

superiore Lib. LXVII. p. 630. memini, quod
solvere videatur argumenta Salmanticensium &
Cajetani in Tractatu XV. dicentium, Missæ Sacri-
ficio celebratum pro uno, a quo stipendium
datur, posse etiam applicari pro aliis & ad im-
petrandum aliud beneficium, si modo duo sti-
pendia nunquam, nec etiam stipendium unum
diebus Dominicis & Festis accipiatur, quia id
Ecclesia diserte, districte, & iustissima de causa
prohibet.

Nam non ob stare videntur illa verba Bene-
dicti XIV. Pontificis Maximi in Epist. encyclica
V. ad Episcopos data anno millesimo septingen-
tesimo quadragesimo quarto: *Eos quibus ani-
marum cura demandata est, non modo Sacri-
ficio Missæ celebrare, sed illius etiam fructum
medium pro populo sibi commisso applicare de-
bere, nec illud pro aliis applicare aut pro hujus-
modi applicatione eleemosynam percipere posse*
Ec. Nec illa, de Parochis omnino egenis, si
Episcopus eis dederit licentiam non nunquam
diebus Dominicis accipiendi stipendium, ea
conditione, ut tot Missas infra Hebdomadam
pro populo applicent, quot in diebus Festis infra
eamdem Hebdomadam occurrentibus, juxta
peculiarem intentionem alterius pii benefacto-
ris obtulerint. Ita, inquam, non obstat,
quia in hac Epistola de Quæstione nostra ex
instituto non agitur, sed tantum de obligatione
offerendi & applicandi pro populo ac illis die-
bus stipendium non accipiendi. Ceterum solet
Ecclesia respondere secundum opinionem &
sententiam, non noxiam, interrogantium. Ac
etiam omnino, si quis die Dominica accipiat
pro

Secul. XII. Dum cantabatur Introitus & reliqua
A. C. 1163. lectione piorum librorum, præsertim
 Sermonibus S. Anselmi animum occupa-
 bat,

pro Missa stipendium, & credat, ideo populum non posse participem fieri alicujus fructus peculiaris, quam intentionem proinde omittit, talis secundum suam conscientiam damnum compensare tenetur. Nec obstat ratio, quam affert Turnelius de Sacram. Evchar. Artic. IX. *Licet ipsum Sacrificium sit infinitæ virtutis, non tamen in Sacrificio suæ immensitatis summam plenitudinem operatur Christus, alioquin pro uno mortuo nunquam oportet nisi unam Missam dicere.* Quippe an Christus nobis peccatis, plenitudinem Gratia, vel aliquid, vel nihil concedat, plerumque nescimus. Nec inde, quod Deus plenitudinem concedere non semper solet, sequitur, quod id petere nobis non liceat, cum istud natura Sacrificii exigat. Nec etiam, quod plenitudo beneficiorum non semper sequatur, ratio solum in Deo vel in Sacrificio, sed in aliquo defectu vel offerentis vel stipendium dantis quærenda est. Quod autem plures Missæ pro uno defuncto offerantur, non ideo fit, quia Deus nunquam plenitudinem gratia concedit, sed quia, an in uno Sacrificio petitam gratiam concesserit, ignoramus.

Non obstat, quod ibidem in Turnelio Presbyter contra Fidelitatem peccare dicatur, si stipendium danti jurejurando promittat, se pro nullo alio oblaturum esse. Quia vel id accipi potest de alio, etiam stipendium dante, vel quætam petens quam promittens Sacrificium, secundum conscientiam suam, licet forte erroneam, agere obligatur.

Non obstat, quod stipendia danti pro pluribus Sacrificiis uno Sacrificio satisfieri non possit. Quia

bat, ne distraheretur. Atque eandem ^{Sæcul. XII.} ob causam Missæ Sacrificium offerens ^{A.C. 1163.} mentem diligentissime colligebat.

Ff 3

Ad

Quia tunc Sacerdos unicam Missam offerens simpliciter non faceret, quod se facturum promisit, præsertim cum nesciat, an in primo Sacrificio exauditus fuerit. Si autem pro stipendium dante fructum medium a Deo petat, etiamsi similem fructum pro alio etiam efflagitet, implet tamen quod promisit, oprimo quo debet & potest modo, & nihil addit, quod stipendium danti nocere possit.

Ex his omnibus colligitur, quod Oratio seu Oblatio illa tacita & gemina, quæ in Missa *Memento* dicitur, ab applicatione in rei substantia non differat, ut verba in Canone subjuncta indicant, *pro quibus tibi offerimus*, nempe idem Sacrificium. Quid autem prohibeat celebrantem, verbi causa pauperem Sacerdotem, si fructum medium omni meliori modo pro dante sibi stipendium applicet, ne etiam simili fervore similem fructum pro defuncto nocte præterita parente suo petat, cum per istam orationem stipendium danti nihil de fructu suo, nec ex natura Sacrificii, nec ex parte Dei utique gratias suas non restringentis, nec ex intentione Sacrificantis, aliquid detrahatur? Denique bene meminerit Lector, recentes has Quæstiones de Applicatione Missæ novæ consuetudini, pro Sacro Sacrificio pecuniam accipiendi, originem suam debere. Hæc non temere sed salvo meliore judicio, donec quidpiam legerim quod argumenta Salmanticensium enervet. Sed id futurum non puto. Certe si Ecclesia Missæ Applicationem seu Oblationem Sacrificii in ordine ad impetrandum fructum medium seu specialem (nam ipsa vox *applicatio*, si novissima tempora

Sæcul. XII.
A.C. 1163.

c. 13.

Ad horam nonam, nempe ut ego id accipiendum puto, ad meridiem in publicum prodibat, mensæ affidebat, viris sapientibus ad dextram, & Monachis ad laevam accumbere iussis. Equitum & Optimatum separata erat mensa, ne molesta accideret lectio librorum Latinorum, quam percipere non potuissent, & quæ toto tempore, quo reficiebatur Præsul, continuabatur. Convivium erat abundans, mundum & nitidum, sed ferula nimis delicata & cupiditæ exquisitæ aberant. Præsul quidem etsi sobrietatis esset studiosissimus, laute tamen vescebatur, quod escis crudioribus stomachus non adsuevisset. Mensa sublata in conclave redibat cum viris doctis, ac vel de Sacra Scriptura vel de urgentibus negotiis colloquebatur, ne unquam otium subreperet. Priusquam Ordines cuiquam conferret, omnes Clerici ordinandi dotes vel vitia mature pensabat, quales essent ejus mores, quæ doctrina, & an sufficiens ad sustentationem possideret Beneficium, ne, si id deesset, more Gyrovagorum circuire, & non sine probro Ordinis Ecclesiastici, officia Sacer-

tempora excipias, omnibus Sæculis est ignota) pro uno efficaciorum crederet ac pro pluribus, in die Commemorationis Animarum Missam offerri non pro uno, sed pro omnibus, non præciperet vel suaderet.

Sacerdotalia tanquam vilis mercenarius peragere cogetur.

Sæcul. XII.
A.C. 1163.

Nam S. Thomas firmissime persuasum sibi habebat, Episcopum, qui personam indignam ordinat, gravissimi peccati fereum facere, etiamsi contingeret, quod ordinatus deinde mores emendaret. Inprimis ei curæ fuit, Bona Ecclesiæ Cantuariensis, sub Antecessoribus vel nimium timidis vel ignavis ab inuasoribus usurpata strenue vindicare, in eos, quorum possessio manifeste contra justitiam pugnabat, acriter invectus, alios in forma judicii persequens. Tanta constantia non nullorum Optimatum iracundiam in se provocavit, quibus, favore Regis Præsulem protegente, dissimulandum erat.

c. 13.

§. LXV.

S. Anthelmus Episcopus Bellicensis.

Inter hæc, in Burgundia vacante Episcopatu Bellicensi cum pars potentior juvenem nobilem elegisset, & eum in possessionem Domus Episcopalis misisset, alii vero quemdam monachum sibi expetiissent, & direxissent in Franciam nuncios ad Alexandrum Papam ibi comorantem, ut electum suum confirmaret, Pontifex his Legatis responsum dare distulit, nullus dubitans, quin etiam ab adversa parte Legati venturi essent. Verum quidam ex illis Canonicis mode-

Vit. ap.
Sur. 26.
Junii.
c. 19.

Ff 4

ratoris

Sæcul. XII.
A.C. 1163

ratoris ingenii, licet numero pauci, cum adversantes partes conciliare cuperent, in medium attulerunt, expedire, ut eligatur tertius, & nominatim Anthelmus Ordinis Cartusienfis, Vir clarissimus. Consensere omnes, lætitiã professi, atque etiam ille, qui prior electus fuerat, eo libentius, quod Anthelmum sanguinis affinitate contingeret. Quia vero satis intelligebant, neutiquam facilis negotii rem fore, Anthelmum ex sua solitudine protrahere, celeriter Alexandrum Papam adierunt, qui, hoc nuncio lætissimus, gratulatus est Bellicensibus, quod virum eximium sibi deposcerent, quo Pastore felices futuri essent. Legatos igitur, qui prius advenierant, licet ægre, eo tamen adduxit, ut & ipsi consentirent, tumque, datis ad Anthelmum literis, auctoritate Apostolica præcepit, ut Ecclesiæ Bellicensis Episcopale Regimen in se susciperet, Priori vero & monachis magnæ Cartusie, ut nunciis venturis eum traderent, & nolentem vi sacre obedientie compellerent.

c. 17.

Anthelmus a quibusdam certior factus, quid ageretur, jamque nuncios advenisse, qui ipsum ad Papam deducerent, ad latebras confugit. Sed diligentissime conquistus & inventus, ad Fratrum Capitulum repugnans pertrahitur. Illi, exposito Summi Pontificis mandato

mandato, literas quoque exhibent. Sæcul. XII.
A.C. 1163.
Prior suum imperium, Cartusienfes vehe-
mentem exhortationem, Legati suas,
totiusque Ecclesiæ Bellicensis, preces
addunt. At Anthelmus immoto animo
negabat, se unquam a deliciis eremi
& solitudinis avelli posse. Tunc pia
astutia optionem ei faciunt; vel statim
obediret & Episcopatum reciperet, vel
ipse se ad Papam conferret, qui, cognita
ejus constantia, recusanti vim illaturus
non esset. Ille hac spe deceptus viæ se
dedit, sociis gnauiter caventibus, ne
unquam eorum conspectum effugeret.
Ubi ad Curiam Alexandri Papæ pervenit,
honorifice ab omnibus exceptus est,
quem omnes eximiæ virtutis virum no-
verant. Ad Pontificis alloquium deinde
admissus dixit; ideo se venisse, ut uni-
cam gratiam impetraret, ne se videlicet
ad aliquid faciendum compelleret, quod
nec sibi ipsi nec Ecclesiæ, quæ eum pe-
teret, prodesset. Neminem enim se
ipso magis agnoscere, se esse hominem
rudem rebus gerendis ineptum, & in
omnium oculis miserabilem, denique
voto obstrictum, quod nunquam, quoad
viveret, ex sua eremo exiret.

Respondit Papa: *Fili mi, ne credas
te nobis quacunque excusatione imponere
posse, perspecta sunt nobis talenta tua a
Deo accepta; cur animum despondeas?*

Ff 5 obedien-

Sæcul. XII. *obediendum tibi est, quod enim scripsi,*
 A.C. 1163. *scripsi. Monachus es, jurasti, quod tibi*
ipsi renunciaturus sis, & Jesum Christum
secuturus. Ergo Jesu Christi obedi-
tiam imitare, & propriam voluntatem

S. Anthelmi *abdica.* Anthelmus his Papæ verbis per-
 Ordinatio. *territus obmutuit. Eum deinde Ponti-*
fex suis manibus & solemni ritu in Festo
Nativitatis S. Virginis, quod hoc anno
millesimo centesimo sexagesimo tertio
in Dominicam incidebat, Episcopum ordi-
navit. Cum postea paucis diebus, ju-
 * Senonibus. *bente Papa, commoraretur *, & Curia*
Romanæ Præsules familiariter Anthelmo
colloquerentur, ipse sæpius S. Scriptu-
ram accommode adducebat; unde dice-
bant: Itane? tu sis homo rudis, igno-
rans & stupidus, qualem te esse finge-
bas? Tum Anthelmus instantissime pe-
tens ut dimitteretur, modicis donis a
Papa acceptis, recessit.

vit. c. I. Anthelmum ex primis stirpibus in
 Sabaudia anno millesimo centesimo septi-
 mo ortum, & a prima ætate jubentibus
 parentibus ad literarum studia admo-
 tum, amici præpositura & thesauri cu-
 stodia Genève & Bellicæ donarunt,
 nempe præcipuis utriusque Ecclesiæ
 Dignitatibus. Unde in sua patria specta-
 tissimus & opulentissimus obsequii causa
 ad se invisentes, magnifice exceptos,
 omni officiorum genere colebat, quod
 magnam amicorum copiam ei concilia-
 vit.

vit. In pauperes quoque munificus vitam
 puram quidem sed curis temporalibus di-
 stractam turbatamque ducebat.

Sæcul. XII.

A.C. 1163.

Ubi ad maturiorem ætatem per-
 venit, sæpe ad viros Religiosos præsertim
 Cartusienſes divertebat, magis eorum
 institutum curioſe explorandi, quam ſe
 ipſum convertendi animo; huic enim
 deſiderio proſpera qua fruebatur fortuna,
 ac altiora dignitatum culmina conſe-
 quendi ſpes obſtabant. Cum quadam
 die, comitantibus aliquot ſociis juveni-
 bus, ad Monasterium Cartuſienſe *de*
Portis aſcendiſſet, in quo tunc Bernar-
 dus Venerabilis Prioris munus obibat,
 Vir Sanctus, & compluribus aliis ju-
 venibus ipſius eloquentia ac zelo con-
 verſis clarus, Anthelmum noſtrum vehe-
 menter hortari cœpit, ut animum ſerio
 ad ſalutis ſuæ negotium adverteret. Ea-
 dem alii de Sacra familia Patres mone-
 bant. Ille tunc quidem necdum victas
 manus dedit, ſed ſe eorum precibus
 commendans reſeſſit. Cum vero in
 reditu ad inferiorem domum ejuſdem
 Cartuſiæ veniſſet, ad ibidem pernoctan-
 dum proluxa humanitas Fratrum Con-
 verſorum & Procuratoris Boſonis, Pro-
 pinqui ſui, viri mire induſtrii, eum com-
 pulit. Altera die ad ſuperius Monasterium
 remeavit, monachorum cellas luſtravit,
 adeoque hac vitæ ratione eorumque ſer-
 monibus captus eſt, ut ſtatim ad ipſo-
 rum

c. 2.

Sæcul. XII. rum societatem admitti petierit. Illi
A.C. 1163. monere, redeundum ipsi prius esse in-
 domum suam, res omnes componendas,
 tumque conversionis suæ diem præsti-
 tuendam. Verum Anthelmus, *hodie,*
 inquit, *& hac hora apud vos permanere*
ac me convertere statui. Satis opum mihi
est ad debita solvenda, nec amici fideles
desunt, qui omnia exsequantur. Ergo mo-
 nastico habitu indutus magno fervore
 Cartusienſium Regulam amplexus est.

c. 3. Anno probationis necdum expleto,
 ad majus Cartusienſium Monasterium,
 ubi pauciſſimi erant monachi, missus,
 ad orationem, contemplationem, &
 laborem manuum totus incumbebat,
 corpus magno rigore macerabat, in

c. 4. quod singulis diebus flagellis sæviebat,
 dono lacrymarum præditus. Procura-
 toris officio admotus, omnes muneris

c. 5. sui partes, sive Regimen Fratrum Con-
 verſorum, sive pauperum & rerum
 temporalium cura spectaretur, strenue
 implevit, postea ad Prioratum evectus.

Sup. Lib.
LXVI.
 §. 30.

Guido Venerabilis, hoc munere annis
 viginti septem functus, anno millesimo
 centesimo trigesimo sexto ex humanis
 abiit, magno sui relicto desiderio, a suis
 ob excellentiam *Bonus Prior* dictus.
 Porro Guidoni successit Hugo magnæ
 Cartusie Prior numero sextus, qui post-
 quam eam rexisset annis duobus, se se
 munere abdicans, Anthelmum anno mil-
 lesimo

lesimo centesimo trigesimo octavo eligi curavit. Aliquot vero abhinc annis nives in glaciem constrictæ de vertice montis delapsæ, terramque & saxa secum trahentes, complures fratres Cartusenses sub cellarum suarum ruinis oppresserant, ita ut funestus casus majorem Sanctæ Congregationis partem abstulerit. Pauci deinde superstites monachi, Beato Guidone satis functo, Disciplinæ vigorem solverunt. Quare Anthelmus, Prior electus, nihil antiquius habuit, quam Sancti illius Prioris Constitutiones scriptas revocare & stabilire. Nunc lenitate utebatur, nunc severitate, quosdam etiam ferocioris ingenii sibi obstantes ejecit. Cellas quoque destructas reparavit; sicque magnæ Cartusæ Domus ipso Rectore refloruit.

Postquam huic domui annis duodecim præfuit, per electionem Fratrum, ipso petente, Basilio sibi subrogato, ad Cellulæ silentium rediit. Verum haud diu post Bernardus Prior *de Portis* Anthelmum sibi Successorem expetiit, cum crederet, sibi vires ingravescente senio ad illam Domum regendam non amplius sufficere. Itaque Anthelmus Prior *de Portis* constitutus, cum in hac domo multum pecuniæ & magnam frumenti copiam invenisset, ruricolis illius regionis, post annum sterilem indigentibus, largis-

Sæcul. XII.
A.C. 1163.

vit.
S. Steph.
obaz. I.
c. 26.

c. 9.

Sup. Lib.
LXVIII.
p. 31.

c. 13.

Sæcul. XII. largissime quæ opus erant distribuit, ut
 A. C. 1163. jacere semina in annum futurum possent,
 & ipse nihilominus excultis quibusdam
 locis silvestribus monasterii census auxit.

c. 4. Sub illud tempus, nempe circa annum
 millesimum centesimum quinquagesi-
 mum octavum, Guido Comes Segusien-
 sis *, civitate Lugdunensi per insidias
 * De la Fo-
 rêt.
 Vid. Severt.
 p. 246.
 capta & direpta, atrocius furebat in
 Clericos, dicens, Ecclesiam Dominium
 hujus urbis, familiæ suæ ereptum, maxi-
 mam partem usurpasse. In illis igitur
 angustiis Heraclius Archiepiscopus &
 virorum Ecclesiasticorum præcipui ad
 Cartusiam *de Portis* confugerunt, quos
 Anthelmus Prior piissimo affectu ex-
 ceptos, donec tempestas detumesceret,
 liberalissime sustentavit. Vix autem
 biennio hujus Domus regimen tenuerat,
 cum denuo ad suam majoris Cartusie
 Cellulam reversus est. Zelo prorsus
 singulari agebatur ad unitatem Ecclesie
 conservandam, nam Anthelmus & qui-
 dam alius Cartusienis Professionis no-
 mine Geofridus sua auctoritate & in-
 dustria totum Ordinem ad amplecten-
 dum partes Alexandri III. & Octavia-
 num Papam rejiciendum permoverunt.
 Talis erat Anthelmus, cum Episcopus
 Bellicæ electus est, quam Sedem
 annis quindecim dignissime
 occupavit.

c. 15.

Sup. §. 53.

HISTO.